

حوكىمى ئەندام بۇون
لە حزب و كۆمەل و
بىزۇتنە وە ئىسلامىيەكىاندا

نۇو سىينى

د . بىكر عبد الله أبو نزيد

وەرگىرانى

ئاوات جلال محمد

٢٠٢٠

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا

فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ

فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ

ذَلِكُمْ وَصَاحُوكُمْ بِهِ

لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

تهفسیری نور

حکم الاجماع

إلى الفرق والأحزاب والجماعات الإسلامية

بِقَلْمَنْ
بكر بن عبدالله أبو زيد

الطبعة الأولى

١٤١٠ هـ

حقوق الطبع محفوظة للمؤلف

حوكى نىدام بۇن

حوكى نىدام بۇن

لە حزب و كۆمەل

بزوئىنە وە حزبە

ئىسلامىيە كاندا

توسىئىنى

د . بىكىر بن عبد الله ابو خزىد

وە گۈئىرىنى

ئاواز جلال محمد

سەپەتىمىدى پەروەردەلى

ك(١٤٤)

مئىىەت

ناسنامە

ناوى كتىب : حوكى زەندام بۇون لە حزب و كۆمەل و بزوتنەوە

ئىسلامىيە كاندا

نووسىن : علامە بکر بن عبدالله ابو زيد

وھرگىرمان : ئاوات جلال محمد

باھەت : ئايىنى

دېزايىن : ئاوات حلال

نۆبەي : يەكم

پىدىاچونووه : مامۆستا عطا پىينجۈيىنى

سالى چاپ : ۱۴۴۱ کۆچى ۲۰۲۰ زايىنى

تىيېيىنى سەبارەت بە كتىيە كە :

- كتىيە كە وەرگىرانيكى بابەتى يە نەك دەقى.
- سەرچاوه كان لە گەل بابەتە كەدا بەيان كراوه لە : (ئايەت ، فەرمۇودە ، كتىيەب ، ووتار ، سايد).
- لە ناواھەر كەدا بەيانى لاپەرەدى بابەت هاتوھ وە ھەندىيەك نا بە ھۆى ئاوىتە بۇنى بە بەتە كان بەيەدا.

كۆرتە ئىيان نامىرىمكى نووسىرى:

ناو بىكىر بن عبدالله ابوزيد لە (نجد) ۱۳۶۵ لە دايىك بوه لە سالى ۱۳۷۵ خويىندىنى سەرەتايى تەھاواو كردۇدە دواتر پەيانگارى زانستى و دواتر كۆلىجى شەريعە لە ۱۳۸۸ ، ۱۳۸۴ چۈتە مەدينەي منھورە بۆتە بەرپرسى كىتىبخانەي زانكۈزى ئىسلامى ، لەگەل خويىندىندا ھەمىشە تالب علم بوه لە رياض لاي شيخ القاضى صالح بن مطلق وە لە مەكە و مەدينە لاي شيخ ابن باز وە ۱۰ سال لاي شيخ الامين الشنقيطي خويىندويھتى ، لە سالى ۱۴۰۰ بروانامەي (ماجستير) لە معهد العالى للقضاء بەدەست ھىئناوه لە سالى ۱۴۰۳ بروانامەي (العلمية العالية) (دكتورا) بەدەست ھىئناوه .

سالى ۱۳۸۸ تا ۱۴۰۰ قاضى بوه لە مەدينە لە ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ مدرس بوه لە مسجد النبوى لە ۱۳۹۱ تا ۱۴۰۰ تا ۱۴۱۲ ئىمام و خە طىب لە مسجد النبوى لە ۱۴۰۰ تا ۱۴۱۲

وکيل عامى و هزارهتى عدل بوه له ۱۴۰۵ نويينهري مهمله که
بوه له (جمع الفقه الاسلامي) و دواتر بوته سه رۆكى له ۱۴۰۶
ئەندامى (جمع الفقهي برابطة العالم الاسلامي) بوه .

له رۆژى سى شەمە ۲۸ موھەرمى سالى ۱۴۲۹-ك
ز لە رياض كۆچى دواى كردوه خودا ليى خوشبىت.

ئەمە به شىئىك لە نۇوسراو كتىب و بلاو كراوه كانى جگە لە^١
محاضرات و خطب و فتواو چاپىيكتە و تنه كانى:
مؤلفاته:

وله مشاركة في التأليف في: الحديث والفقه واللغة والمعارف العامة، طبع منها ما يأتى:

أولاً- في الفقه:

١- فقه التضاد المعاصرة: (فقه النازل) ثلاثة مجلدات فيها خمس عشرة قضية فقهية مستجدة
في خمس عشرة رسالة:

١- التقنين والإلزام.

٢- (المواضعة في الاصطلاح).

٣- (أجهزة الإنعاش وعلامة الوفاة).

- ٤- (طفل الأنابيب).
- ٥- (خطاب الضمان البنكي).
- ٦- (الحساب الفلكي).
- ٧- (الموصلة).
- ٨- (التأمين).
- ٩- (التشريج وزراعة الأعضاء).
- ١٠- (تغريب الألقاب العلمية).
- ١١- (طاقة الائنان).
- ١٢- (بطاقة التخفيض).
- ١٣- (اليوبيل).
- ١٤- (المثمنة في العقار).
- ١٥- (المثيل).
- ١٦- (التقريب لعلوم ابن القيم) مجلد.
- ١٧- (الحدود والتعزيرات) مجلد.
- ١٨- (الجناية على النفس وما دونها) مجلد.
- ١٩- (اختبارات ابن تيمية للبرهان ابن القيم، تحقيق).

- ٢٠- (حكم الاتماء إلى الفرق والأحزاب والجماعات الإسلامية) مجلد.
- ٢١- (معجم المناهي اللفظية) مجلد.
- ٢٢- (لا جديـد في أحكـام الصـلاة).
- ٢٣- (تصـيـيف النـاس بـين الـظنـ وـالـيقـنـ).
- ٢٤- (الـتعلـمـ).
- ٢٥- (حـلـية طـالـبـ الـعـلـمـ).
- ٢٦- (آـدـاب طـالـبـ الـخـدـيـثـ مـنـ الجـامـعـ لـلـخـطـيـبـ).
- ٢٧- (الـرـاقـيـةـ عـلـىـ التـرـاثـ).
- ٢٨- (تـسـمـيـةـ الـمـولـودـ).
- ٢٩- (أـدـبـ الـهـانـفـ).
- ٣٠- (الـفـرـقـ بـينـ حدـ التـوـبـ وـالـأـزـرـةـ).
- ٣١- (أـذـكـارـ طـرـفـ النـهـارـ).
- ٣٢- (المـدخلـ المـفـصـلـ إـلـىـ مـذـهـبـ الـإـمـامـ أـمـهـدـ بـنـ حـنـبـلـ) مجلـمانـ.
- ٣٣- (الـبـلـغـةـ فـيـ فـقـهـ الـإـمـامـ أـمـهـدـ بـنـ حـنـبـلـ) لـلـفـخرـ اـبـنـ تـمـيـةـ، مجلـدـ، تـحـقـيقـ.
- ٣٤- (فـتوـيـ السـائـلـ عـنـ مـهـاـتـ الـمـسـائـلـ).

ثانياً- في الحديث وعلومه:

- ٣٥- (التأصيل لأصول التخريج وقواعد الخرج والتعديل). ثلاثة مجلدات، طبع منها الأول.
- ٣٦- (معرفة النسخ والصحف الحديثة).
- ٣٧- (التحديث بما لا يصح فيه حديث).
- ٣٨- (الجد الحديث في معرفة ما ليس بحديث) للغزي، تحقيق. ٤٣-٤٩- (الأجزاء الحديثية) مجلد، فيه خمس رسائل هي:
- ٣٩- (مرويات دعاء ختم القرآن الكريم) جزء.
- ٤٠- (نصوص الحوالة) جزء.
- ٤١- (زيارة النساء للقبور) جزء.
- ٤٢- (مسح الوجه باليدين بعد رفعها بالدعاء) جزء.
- ٤٣- (ضعف حديث العجن) جزء.

ثالثاً- في المعارف العامة:

- ٤٤- (النطاعر) مجلد، ومحظوي على أربع رسائل:
- ٤٤- (العزاب من العلماء وغيرهم).
- ٤٥- (التحول المذهبي).
- ٤٦- (التراجم الذاتية).
- ٤٧- (الطائف الكلم في العلم).

- ٤٨- (طبقات النساءين) مجلد.
- ٤٩- (ابن القيم: حياته، آثاره، موارده) مجلد.
- ٥٠- ٥٤- (الردود) مجلد، وتحتوي على خمس رسائل.
- ٥٠- ٥٣- (الرد على المخالف).
- ٥١- (تحريف النصوص).
- ٥٢- (براءة أهل السنة من الورقية في علم الأمة).
- ٥٣- (عقيدة ابن أبي زيد القمياني وعبث بعض المعاصرين بها).
- ٥٤- (التحذير من مختصرات الصابوني في التفسير).
- ٥٥- (بدع القراء) رسالة.
- ٥٦- (خصائص جزيرة العرب).
- ٥٧- (السحب الوابلة على ضرائح الحنابلة)، ٣ مجلدات، للشيخ محمد بن عبد الله بن حميد مفتني الحنابلة بمكة ت سنة ١٢٩٦ هـ- رحمه الله تعالى- تحقيق بالاشتراك.
- ٥٨- (تسهيل السابة إلى معرفة علماء الحنابلة) للشيخ صالح بن عبد العزيز بن عثيمين المكي- رحمه الله تعالى- تحقيق في مجلدين.
- ٥٩- (علماء الحنابلة من الإمام أحمد إلى وفيات القرن الخامس عشر الهجري)، مجلد على طريقة: (الأعلام) للزركلي.
- ٦٠- (دعاء القنوت).

- ٦١- (فتح الله الحميد المجيد في شرح كتاب التوحيد) للشيخ حامد بن محمد الشارقي -رحمه الله تعالى- مجلد، تحقيق.
- ٦٢- (نظريه الخلط بين الإسلام وغيره من الأديان).
- ٦٣- (تقريب آداب البحث والمناظرة).
- ٦٤- (جبل إلال بعرفات)، تحقیقات تاریخیة وشرعیة.
- ٦٥- (مدينة النبي صلی الله علیه وسلم رأی العین).
- ٦٦- (قبة الصخرة، تحقیقات فی تاریخ عمارتها وترجمتها).

سہرچاوه : <https://saaid.net/Warathah/1/bkar.htm>

الحمد لله رب العالمين ، والصلوة والسلام على سيدنا محمد الصادق الوعد الأمين ، اللهم لا علم لنا إلا ما علمتنا إناك أنت العليم الحكيم ، اللهم علمنا ما ينفعنا ، وانفعنا بما علمتنا وزينا علينا ، وأرنا الحق حقاً وارزقنا اتباعه ، وأرنا الباطل باطلًا وارزقنا اجتنابه ، واجعلنا من يستمعون القول فيتبعون أحسنه ، وأدخلنا برحمتك في عبادك الصالحين .

پیشہ کی ورکیں :

سوپاس وستایشی نہ براوه بو په رو درگاری به سوز و به توانا و به خشنده که به بهترین نعمتی پیبه خشیوین که ئیسلامه به هردو نور و حیه کھی که (کتاب و سونه) یه ، بو به دهستهینانی به خته و هری دنیاو قیامه تمان و ریگار بونان له دوزدھ، ئایا؟ ئیمھی موسویمان خاودن ئەم دو نوره دهشیت پرسیاریک لامان دروست بیت که ئیمھ کاریک همبیت بومان رون نه کرابیتھو له دینکه ماندا یان و ھلامی نه بیت یان یه کلا نه بوبیتھو **حاشا لله**، ئەوھ ئیمھین یان پیی نه گھیشتؤین یان و هری ناگرین یان هئنجانان (**استنباط**) مان بوئ نییه یان له

بەر بەرژەوەندىيەكان وەلامان ناوه يان بەھۆى شەيتانەوە لىيى
بەگومانىن، پىچەوانى خەصلەتى برواداران وەك پەروەرگار
دەفرمۇيىت لە خەبەرى خەصلەتىيەندا: (فَأُلَا سَمِعْنَا وَأَطْفَلْنَا...البقرة
٢٨٥)، كاتىيك بانەۋىت ئاشنابىن بە ھەر حوكىيەك دەبىت دل
نىابىن كە لە سايىھى ھەر دوو نورەكە بەدرەوشادىيى بەخزمەتى
دەگەين چونكە بەلېنى پەروەرگار وەك دەفرمۇيىت :
(الْيَوْمَ أَكْلَثْ لَكُمْ دِيَنَكُمْ وَأَتْمَثْ عَلَيْكُمْ بُغْمَتِي وَرَضِيَتْ لَكُمُ الْإِسْلَامُ دِيَنًا...المائدة ٣)
واتە دىن كامل و تەواوە پىوستى بە تىيگەيشتن و ودرگرتەن
و كارپىيىكىرنە، وە بەلېنى يېھىپەر كە دەفرمۇيىت :
(تركت فیکم شیئین لن تضلوا بعدهما ما تسىکم ھما، کتاب الله وسنی، ولن
يتفرقا حتى يردا على الحوض....آخرجه مالك و الحكم وصححة البانى).
ئايانا ؟ ئەمانە حق نىن وە ئىيمە لە حق زىاتر چىمان دەۋىت
وەك پەروەرگار دەفرمۇيىت : (فَعَادَ بَعْدَ الْحَقِّ لَا الصَّلَالُ... بوس ٣٣)
كە ئەمانە حقن، بۇ جوداى و خىلاف و ناكۆكى و ناكۆيى
و درنەگرتەن ھەيدە، كە باس لە (حىزب كۆمەل بزوتنەوە)
ئىسلامىيەكان دەكريت بۇ حوكى جياواز دەدرىت بە سەرياندا
بە شەرعىيەتىيان يان نا شەرعىيەتىيان، كاتىيك ئەم پرسىيارە

دەكىيەت ئايا؟ ... وەلام رون و ئاشكرايە يان ئالۆز و نارون ئايا؟ دەكىيەت ئەم پرسىيارە ئەگەر شەرعى بىت لە ناو شەرعا دەلامى نەبىت! دلنىا دەبىت وەلام هەبىت ئەم بۆ؟ بە گومان لاي ھەندانىك وەردەگىرىت يان رەتىش دەكىيەت وە ولادەنرىت، ئايا؟ ئاشكرا نىيە لەھەر كەس و كۆيەك بىكىيەت كە لە سەرچ رېيازىكىن؟ وەلام تەنها دەوتىرىت رېيازى پەممە، ئايا رېيازكەي جوداي تىيدايە يەك نىيە و تەنها (الصراط المستقىم-كتاب والسنة) نىيە ئەگەر ئەم پرسىيارە بىركاريانە وە رىگىرىت واتە دراو داواكراو سەلەنانەن ئەنجام ئايا؟ دراوەكان لە بەردەست نىن يان نايانييىن و بى باكىن لېيان! تەنها عمودالى داواكراو و ئەنجامىن! وە وەلانانى سەلەنانىش!! ئەم ئايا؟ باشتى نىيە ئەمە وەك بەلگەنە ويست وەرىگىرىن، بى رۆچۈن بە تەۋەرەكانى سەلەناندا، كە وەلامى ئەنجام كورتە تەنها چەند دىرىيەك كە:

رېيازەكەي پەممە وە پىچەوانە كىردىنە وە نە پىكانە وە رۇنتر ئەم پەيامەكەي يەكتاپەرسىتى و خوداناسى وەرگىتنى فەرمانەكان كارپى كىردىيان ونكۆلى لە مونكەرەكان و نە

كىردىيان يەكىي و يەكىيىتى و يەكىرىتن و برايەتى نا رەچەلەكى و تىرەتى و جوداي و تاقمى بەشى و كۆمەلەتى ، ئەمە دەست پېيك و بنهماى پەرودەكىرن و پابەند بونە، وە دەبىتتە بنهماى دامەززاندى دوڭتى ئىسلام بە وە **ولاع و براء** كە كاركرا بۇ به دىھىنلىنى ھۆكارەكانى سەرخىستنى پىش دامەززاندى كە ئەمە بەيەك خەلیفە مۇسلمانان و يەك دەنگى و كۆزى بەرپۈرەچۈچۈ پىش(پىلان)، چ ؟ لەمە رۇن تر و ئاشكرا تەرە لە مىشۇي پەشنىڭدارى ئىسلامدا ، ئەمە بېيازە و وەلام ئەنجامىيکى بى بەلگە نەويىست بۇ خاوند بەصىرەكان پەروردەگار دەفەرمۇيت : (لَا تَعْقِلُ الْأَنْصَارُ وَلَكِنْ تَعْقِلُ الْقُلُوبُ أَتِي
في الصُّدُورِ) .

ئايدا پىچەوانە كىردىنەوەي لە پىشتەرە پېكانتەرە بە جوداي و بەشى و كۆمەلەتى و تاقمى و كۆمەلەتى و هەلگەرنى دروشى و پەيامى جىاواز كار پىتى بۇ بەدەست ھىنانى دەسەلات و دامەززاندى دەلتى ئىسلام ، پاشن پەروردەكىرن زىندو كىردىنەوەي بېيازى **يىغىمەر** ، ئايدا ؟ ئەمە لە نە پېكان و لادان چ دەگەيەنىت وە چ بەرپادەكتات ، ئەمە ؟

۱- گرنتی کامه‌یه که له کاتی گهیشن به ده‌سنه‌لات هه‌موو
پیک بکهون له تاقم و کومه‌له و بزوتنه کان له سایه‌یه یه‌ک
خه‌لیخه و سه‌رۆکدا.

ئه‌ی ؟

۲- گرنتی کامه‌یه تاقم و کومه‌له و بزوتنه وه کان به قبول
و هرگیرین لای هه‌مووان.

ئه‌ی ؟

۳- گرنتی کامه‌یه که تاک و کومه‌لگه په‌روه‌رد‌هیه کی نی‌سلامی
و هر بگرن.

ئایا ؟ هه‌ر ئەم سیخاله نابنە هۆی سه‌رنە که وتنى ده‌وله‌تى
ئی‌سلام ! دلّنیا تەنھا ئەمە بەسە بۆ خاودن بە‌صیرە کان !!!

بۆ ئەواندش که پیوستیان بە‌سە‌لەماندن ده‌کەن ئەوا بە‌شیکاریي
دروست بە‌یان ده‌کریت بە‌بەلگه یه‌ک لا‌کمره‌و دروسته کان بۆ
سە‌لەماندن:

۱ - ئەگەر شەرعىن كوا بەلّكە به دەق لە (كتاب وسونه) ئەگەر هيئران ئايى؟ كە هيئران وەردەگىرىن و گۈنجاوى ئەم مەقامەن بە هيئىن يان لاواز عامن يان خاص، كە كەسانىيەك هەن لەم (حىزب كۆمەل بزوتنەوە) ئىسلامىيەكان، خاودەن تواناول فەھم بە (كتاب و سونه) ئايى؟ لە سەرەقەن يان نەيان پىكماوه يان بەرژەوندى نابىيىنى كردون يان گوئى بە حەق نادەن تەنها ئەوهى دەيانەويت وەرى دەگرن وەك پەروەردگار دەفرمۇيت : (أَفَتُؤْمِنُونَ بِعَيْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفِرُونَ بِعَيْضٍ ... البقعة ۸۵).

۲ - ئەگەر نا شەرعىن كامانەن بەلّكە لە (كتاب وسونه) ئايى؟ بە شايىستەي ئەم مەقامە دەهيئىنەوە لاواز و بە هيئى و عام و خاص و توندگىرى تىيادا تىيىكەل ناكىرىن. پشت بە پەروەردگار ھەموو ئەم وەلامانه لە درېزىدى ئەم كتىيەدا دەدرىينەوە لە مىيىشى پىش ئىسلام و سەرەتاتى ئىسلام و تا ئىستا بە بەلّكە دروستەكان لە (كتاب وسونه).

پېشىكى نووسىر:

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلوة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه
أما بعد :

پەروردگار بۆ ھەمووشتى قەدەرى داناوه، وە بۆ ھەموو
ویستىيکى نىردىراو، وە بانگخوازى و پابەندبۇون ئەركىتىكى
ئايىيەكە پەروردگار دەفرمۇيىت : **وَلَقَنُّ يَنْذِمُ أُمَّةً يَدْعُونَ إِلَى
الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَاوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۝ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ** (اڭ خىان
دروست، قەدەغەي ھەموو نادروستىيک بىكمىن، ئا ئەوانە ھەر سەرفرازان.

(¹⁰⁴ پەيوىستە لە ئىيە ئومەتىك يېتىك بىت، ياخود با ھەمووتان ئومەتىك
بن كە بانگەواز بىكمىن بۆ خىلۇ چاکە، فەرمان بىدەن بەھەموو كارىتكى باوو
لەواتاي ئەم ئايەتە و دەقەكانى قورئان و سونەتە و بەھەموو كۆرمەلىك لەم

پەيوىستە خۆرەگىرى و بانگخوازى و راگەياند و كە كۆرمەلىك لەم
ئومەتە ھەولىبدەن ئاشناو زاناو تىيگەيشت و بن بە ئايىنە كەيان،

كە ئەو تايىيەتانە لە ئۆمەت دەبنە ھۆى بىزىنەرەوەي گشتى
ئۆمەتە كە لە پىيىناو بەدەستەتىپانى رەزامەندى پەروەردگار، كە
ئاين ئامۆژگارى پەروەردگار و پىيغەمبەرە كە يەتى، بۆ
پىشەوايانىي موسولىمانان ھەمووييان بەگشتىي لە كاتىكىدا
ئالۆزى و جەنچالى ژيان بىيىتە ھۆى بىئاڭايمان لە پەيامى
سەرەكىيمان كە:(بانگخوازى بۆ لاي پەروەردگار بە يەكتا
پەرسىتى) لە ئاگاداركىرنەوە و مىزەددەدان وە رۈون كىرنەوە و
ئامۆژگارىكىردن فەرمان كىردىن بەچاكەو نەھىيىكىردىن لە خراپە
كە ئەمانە و ھىتىش راستى شەرعى دىين بۆ دەرخستىنى ئاين
و پاراستىنى، وەك بېيردادىت ئەم دىرىھ شعرە كە عبد الله بن السبط

بۆ خەلیفە مەئۇن دەلىت :

أَنْصَحِي إِمَامُ الْهُدَىِ الْمُؤْمِنُ مِشْتَغِلًا * بِالْدِينِ وَالنَّاسِ بِالْدِينِ مِشْاعِيلَ
كە خەلیفە مەئۇن وەلام دەداتەوە دەلىت: نەت توانى بلىيit

چۈن جرير وتى بۆ خەلیفە عمر بن عبد العزىز :

فَلَا هُوَ فِي الدِّينِ مُضِيْعٌ نَصِيبٍ * وَلَا عَرَضٌ الدِّينَ شَاغِلٌ

ئەوهى دىاره و دەبىنرىت لە گۆرەپانى موسولماناندا كاره
دەرچووه كان گۆرانەكان كە كارى كردۇتە سەر قولايى ئومەت
كە دەبىتتە مۇوان بەردواام لە بەرگىريابىن كە دوژمنايمەتى بۆ
درۇست بۇ لە خودى و دەرەكىدا، وەك دەبىنин ھەولۇدانى
بەھىز و چىو پې بۇ بانگخوازى و گەراندنهوهى روی گەشى
راستى ئومەت، لەوانە كە ھەولۇدان و گەرانهوه (بۇ ئىسلام
بۇ ئىسلام)، بەلام لە ژىير پەرەد و دروشمى حىزبائىيەتى و
كۆمەلچىتى و كە گەيشتۇتە بلاۋىتى و فراوانىتى زۆر، وە كە
كۆمەلىكىش بەش بۇوه بۇ بچوكتۇر، تا بۇوه بە رىچكەو تاقمى
جىاواز جىاواز وە ھەرىيەك لە مانە دەبنە خاوهنى دروشى نۇي
كاركىدن بە شىوازى جىاواز بانگەواز بۇ خۇ كىدىن و خۇ
بە كۆمەلى راستىينزان و رەخنەگرتىن لە جىاوازەكانيان و ھەتا
گەيشتنە بارى مل ملانى و سرینەوه و دژايەتى و
رکابەرايەتى و شەركىدىنىش، بەھۆى بىرتوندى و پابەندبۇنى نا
بىنایەنە بۇي وەرنەگرتىن بىرى جىاواز، بۆتە هۆى نەھامەتى

بۇ ئومەت ولېكترازان و بەھەدەردانى تواناكانى و ناكۆكى و
بەلارپىدا بردن و سەرلىيچىوان و ناتەبايى و لەدەسدىنى برايەتى ،
ھەروەك دەوترىت :

إِذَا أَنَا لَمْ أَنْصُرْ أَخِي وَهُوَظَالِمٌ * عَلَى الْقَوْمِ لَمْ أَنْصُرْ أَخِي حِينَ يَظْلِمُ

ھەر ئەمە بەش بەشىيە خۆى بەسى بۇ كوشتنى ھىزىۋ ئازايىتى
ئەودى لەناخى ھەرييە كىتكادىيە لە كەسانى ناوکۆمەلگان :
فَنَ فِي كَفَهٍ مِّنْهُمْ قَنَةٌ * كَمْ فِي كَفَهٍ مِّنْهُمْ خَضَابٌ

وە ئەنجامى ناكۆكى و نا تەبايى ھەر لاواز بۇون ھەلدىران و
دور كەوتنهوه يە لە يەكتىر، وە پەروەردگار دەفرمۇيىت :
(وَأَطْبِعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَنَزَّلُوا وَتَذَهَّبَ رِيحُكُمْ وَاضْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ
مَعَ الصَّابِرِينَ) (الإنفال ٤٦-) (گۈزىپايملى خواو پىغەمبەرە كەمشى بىكەن لە
ھەموو گىدارو گوفتارىكداو ئاشۇوب و ئازاۋە مەكىپن و مەچن بەگىز
يەكدا، خۇ ئەگەر بىچن بەگىز يەكداو يەكتىر بشكىن، ئەوه شىكست و
لاوازى پۇوتان تىدەكەت و ھەمەيت و شىكۆدارى و دەسەلاتتان لەبىن
دەچىت و دەپىت خۆگىرو نەفس درىز بن ھەم لە مەيدانى جەنگدا، ھەم
لەناو يەكتىداچونكە بەراستى خوا يارو ياخورى خۆگىرو ئارامگارانە)، ئاوا
ھەمۈكەت تاقمىيەك بەشىك لە لاشە ئومەت لىدەكەنەوه بۇ

ئەوهى كۆمەلگانى تر بىخۇن، وە لە ئىستادا زۆر تەشەنە دەسىنېت و گەشەدەكەت بەزويى و زۆرى، ئەمە و تەي زۆرىيەك لە خاوه قەلەمانن كە بانگخوازى بۇلای پەروەردگار دەكەن لەزىر سايەھى (كۆمەلچىتى) يان (كراھەوە - بەربلاۋىتى - پىشخوازى)، لەمەوه دەبىنин بانگخوازى بۇلای پەروەردگار لاي هەندانىيەك زۆر شىۋاوه كەواتاي راستى خۆى وون كردوھ بەوهى تەنها بە روانگەھى (كۆمەلچىتى) يەكان دەبىنن، يان بەرەنگاربۇنەوهى ئەوان بەدژايەتى بۆى، وە دەبىنن ئەم (كۆمەلچىانە)، توپشىھەوهى زۇريان بۇ دەكىت جارىيەت بە ئەرىنى بۆيان و جارىيەت بە نەرىنى، خەلگان بەمە كەوتونەتە گومان و دلە راواكى و ناثارامى و دەك دەوتىت :

وَكَانَ النَّاسُ فِي لَبِسٍ عَظِيمٍ * خَاءُوا بِالْبَيَانِ فَأَظَهَرُوهُ

وَكَانَ النَّاسُ فِي جَهْلٍ عَظِيمٍ * خَاءُوا بِالْيَقِينِ فَأَذَهَبُوهُ

لەمەوه كۆمەلآنىيەك بە رېچكەيەكى نامۇ بارگاوى بۇن، كاتىيەك بىنینىيەكى دروست لەبەردەست نەبوھە لىدىرى ئەم

دۆخە بۇون، وەكەسانىيىك (كۆمەلچىيان) بۇلاي خۇيانىيان راکىشاون وە دلخوش بۇن كە سەركەوتىنى دىينە، كە كەوتونەتە زىير بازنهى دروشى حىزبى (ئەندامبۇون / پەيوەستى/ گویرايمەلىي وپابەندبۇون/ رې راستىكىردنەوە)، وەھەندانىيىك كە توشى ئەوه دەبن (كۆمەلچىيتى) رۆژانىيىك لاي ئەم كۆمەل و رۆژانىيىك لاي ئەوى تر، وە پىشىن رەجمەتى خوايان لىيېت نەھىيان كردوه لە(فرەبى لە دىن) وەك هاتوھ لە ھەندىيەكىيانەوەك: ابن بطة العكبىي الحنبلى، لە (الإبانة - ١٩٠٤، ٥٠٦-٥٠٧)دا، وآخرۇن مرجون لأمر الله يسألون أين الطريق ؟؟؟.

پرسىيارە گەورەكە

لىيروھ پرسىيارە گەورە و ترسناكەكە پەيدادەبىت: (حوكى ئەندام بۇون) لە : تاقم و حىزب و كۆمەل سەردەمەيەكان بەگشتى لە (گۆرەپانى ئىسلامى)، دەكرىت ئەم پرسىيارە

گشتگر بەواتا فراوانەكەى وەربىگىرىت ئايا ؟ ئەم حىزب و كۆمەلە سەردەميانە ئىستا هەن رەتىدەكىرىنە بەھەر شىوازىك ! يان ئەمانە بنەمايەكىان ھەيەو درېزبۇھى تاقم كۆمەلە ئىسلامىيە دابىراوەكانى دواى سەردەمى خەلافەتى راشىدىن، ئەگەر لەناونىشان و دروشىشدا جىاوازىن، ئەگەر رېباز و دارپىشاۋىكە لە رۇھ دىيارەكىدا، يان ھاتوه بۇ بۇون بە دەروازەيەك بەروى موسۇلماناندا بۇ گەياندىن بە(دروست بۇنى حوكىيەكى ئىسلامى و خىلالەت تىيىدا) وەگەرانەوە بە موسۇلمانات بۇ وىست و مافى پەيامى (الا إلَّا مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ)؟ وە ئەم تاقم و كۆمەلە ئىسلاميانە لە كۆندا دابىراون لە كۆمەلى ئىسلامى ستهم كار، كە دروست بۇن لەسەر لادان لە(پىگاي راست - صراطُ الْسَّتِيقِ) بەودى پەيوەستى ئارەزوو بىرپۇچونى گۈمران لەبەر ئەوهى دەزىيان لە سەردەمى دەسەلاتى حوكى ئىسلامى بالا دەستدا بە پىچەوانە ئىسلام و حىزبە سەردەمەكىنى ئىستا، كە دەزىن لە نىوان حوكىمەت

و كۆشكە دەست بەرداربۇوه كان به حوكى ئىسلام ھەرچەند
بەرۋەكەش ئەمە بەرجەستە ناكەن بەلام بەكىدارەي پىادەي
دەكەن، وەك

بەدىع زەمان ئاپورەسى

لە خويىندە وهى بۆحالى ولاتانى ئىسلامى دەلىت :-
ولاتانى ئىسلامى دووگىيانن وە رۆزىك دىت ئىلحاديان
دەبىت وە ولاتە ئەوروپىيەكان دوو گىيانن وە رۆزىك دىت
ئىسلاميان دەبىت .

تۈرىزىن

لە كاتىكدا موسولىمانان قۇناغى (وونى) لە (نامۆى)
دووهمىندا) تىدەپەرىيىن لە دژايەتى لەبەر چاو بۆ
ئىسلامەكەيان لەم (قۇناغە نامۆيىدە) بەھىزىترو توندتر
لەرىگىاي (قۇناغى نامۆى يەكەمدا) . لە كاتىكدا
داگىركەر(استعمار) لە ژىر يەك ئالاۋ دروشىدا بۇ بەلام كۆئى
ئومەتى بەش بەش كرد لە رۆزەللات بۆ رۆزەللاتيەكان وە لە

رۆزتاوا بۆ رۆزتاوا یە کان له ولاته بچوکه کاندا بهناو ئیسلامى و داخراو بیتھیزو توش بورو به بیرى شيرك و گەندەلی و زەلیلى و ناتەبای و نابراي و نايەك رېزى وە شەرى فيکرى به توندترین شیوه، وە نەھامەتى بەردەوام له هەمۇولايەكە وە بۆ ھەر لايەنیکى ژيانى موسولمانان کە لمتواناي رېگريدا نەبورو، وە لىدانى بۆحالى موسولمانان به هەمۇو جۆره شیواز و چەكىك لە: ئىلحاد و جگە له خواپەرسى و لابرنى رەوشت وە ستەم له رېئىمدا وە نەشازى و سەرلىيىشىواوى ، له بەرەنگاربۇنەوەي بەربەلائى لەرېچكە نامۆكان و کاره ژەھراویە کان بۆ جياكىدەوەي ئاين له ژيان وە كە مىكىدەوەي سايەي ئىسلام له سەر ولات، تا خەلکانىك بىنە پىشەوە له موسولمانان بۆ بلاو كەدنەوەي بیرى نا ئايىنى (**عەمانىيەت**) وە چاندىنی له ناو ئومەتدا تا چەسپاندىنى علمانىيەت به تەواوى بەرپابىت دژايەتى ئىسلام و لاواز كردن و له ناو بىردى كارگوزاران بۆي، وە ئەم ھىرشه درندانەيە بۆ سەر حالى موسولمانان رەستىيەكى

خەمناکە وە شىاوانن لە ئەھلى عىlim وەلانزان و گەمارق و
دورخانەوە بۆ يان لە گۆرپانەكە.

لەمە وە ئايىا حزبەكان ھۆكارييكن بۆ رېزگاربۇون يان چى تر ؟
ئايىا كامە حىزب شەرع رېدەدات بە ئەندام بۇون بۆى ؟ وە
كۆمەلە ئىسلاميەكان كامانەن كە ئەم تاقمانەيان لى دروست
بۇون وە لە كويىدان ؟ وە نەخشەو خەسلەتىيان چى يە ؟ ئايىا
ويسىت ھەيە بۆ يەك بۇون يەك كۆمەلى تا پشتى پى
بېھسەتىت ؟ يان لى دوركەوتنهوەي ؟ ئەي كامە رېيگا بىگرىت
ئىسلام بۆ بەرزبۇنەوەي ، وە كامە رېيگا رەت كاتمۇه ؟؟
ئەمە ئەو پرسىيارەيە كە خۆى دىئىتە پېشەوە، وە موسولىمان
بەدواى وەلامەكەي دا عەودالە بە بەلگەي پەسەندى كتاب و
سونەت و بۆچۈنى دروستى واقع حالى كۆمەلە سەردەمەيە كان.
وەك (أبو بكر رض) لە گفتۇ گو لەسەر سونەت بەهاوەلانى دەلىت
: سوپاس گوزارى بۆ پەروەردگار كەتىمانيدا كەدووه ئەوانەي
ئائىنەكەمان بۆ دەپارىزىن . لە سەر ئەم رېچكەيە ئەھلى عىlim

رونکردنەوهی و وەلامی ئەم پرسیارهیان بە ئامۆژگاری بو ئومەت داوهته بو پاراستنی رەحى ئیسلام كۆمەلانی موسولمانان و لانەدانی بو ئەوهی لە سەر ئیستیقامە بىینىتەوه، وە پەروەردگار بە ﴿رَادِهٗ كَيْهِيَنِيَّتٍ﴾ (فَاشْتَقْمُوا أَمْرَكَ - هود- ۱۱۲) وە بە ئومەتكەشى رادەگەيەنیت : (فَاشْتَقْمُوا إِلَيْهِ - فصلت - ٦) وە ﴿دَفَهْرَمُوَيْتٌ﴾ دەفرمۇیت : (قَلْ آمَنْتَ بِاللَّهِ ، ثُمَّ اسْتَقْمَ - رواه مسلم) كە كۆي دەكتە واتاي صەلاحى عەقىدە (قَلْ آمَنْتَ بِاللَّهِ) وە واتاي صەلاحى كار(ثُمَّ اسْتَقْمَ)، لە سەر ئەم دوو صەلاحە بنەماي دروست بۇونى كۆي ئومەتى ئیسلامە، پیوستى رونکردنەوهی پەيوەندى بە ئیسلامەوه، وە پیوستە ئامۆژگاری كردن، ﴿دَفَهْرَمُوَيْتٌ﴾ دەفرمۇیت : (السِّنَنُ الصِّيَّحَةُ ، قلنا: ملن با رسول الله ؟ قال : الله ، ولکابه ، ولرسوله ، ولأئمة المسلمين وعامتهم - متفق عليه). واتە جگە لە مانە نابى ئامۆژگاری بو بکريت ئەگەر بەلگەی ھاوشىيەوهى نەبىت لەشەرعدا، ئەھلى عىlim لەكۆن نۆيىدا ئەمەيان بەيان كردوه وە حالى گىرەوه كان، بانگخوازە

سەرلىشىپاوه كان، ئەھلاني ئارەزوو ھەواو داھىنەران،

تاقىچىيەكان، موفتىيەكان، قازىيەكان، وەنۇرسەران...هەندى.

بەدەرخستى نادروستىيەكانيان و لادانەكانيان و لارىيەكانيان بۇ

وەرنەگرتىنيان و شويىنەكوتىنيان و نەكەوتىنە ھەلەكانيانمۇ، كە

ئەم جۆرە بەيان كردىنانە ئامۇزىگارىيە بۇ ئومەت، كە ئەمە

رىيگاي راستى كۆمەلى پۈزگاربۇوه، كە ئەمە پاراستنە لە

نادروستى تىيکەل بۇون بە دىن، وەك چۆن لادانى شتىكى

ئازاردار لە سەر رېيگا.

ئەوەي بەرونى ليىرەدا دىت : پابەند بۇونە بە (زمانى عىlim)

بەواتاي ناوه كان و دەستەواژەكان شەرعىيەكان، تابىستەرە

تۆيىزەرەكان بىتوانن ويزان رادەي گرييدانى پىشىن و سەردەم، وە

پارىزابىن لە جىابۇونمۇ لەپىشىن بە بەھەمۇ ھۆكاري

ھەلۈيىستەكان، وەدور نىيە تىيگەيشتنى ھەلگىرىپاوه بۇ(زمانى

عىlim) و (دروشمەكان) نوى گەرى، بەتابىيەت ئەوانەي پىرۆزى

پىدەكىيت بۇ دەستكەوتى زۆرىيىك، ئەوەي بىھىنەن بەر چاو

رېيمازى تاقىمەكان لە كۆن و نويدا لە ناوه رۈكىياندا، يان
ھەندىيەكى كە چەند بىرو رېچكەي نادرrostت بە شەرع تىيەكەل
كراون وە ھەلگىپانوھى زمانى (عىlim و ئايىن) يىش.
لەمەوھ پېوسته پىيداچوونە و لىيکولىئىنەوە و رېكخستنەوە بە^{بىلەن}
حوكىم بۇ (زمانى عىlim)، تادەربىرىن بۇ تاقىمان و كۆمەلچيان نا
دروشمى كۆمەلە ئىسلامىيەكان چونكە (كۆمەلى ئىسلام)
يەكە و جىابۇونەوھى تىيەنەيىھ، وەك ئەوھى لە سەردەممى ^{بىلەن}
و ھاوەللىنى ﷺ ئەوھى لە كۆمەلى ئىسلام بە دەربىت ئەوانە
(تاقىم و كۆمەل)ن، تا دىيارى كرىتىن لە سەر سونەتن يان بىدۇھە،
لە ئەھلى سونە و جەماعەن يان لە ئەھلى ئارەزوو بىدۇھەن.
بانگخوازنى بۇ گەيشتن بە دەسەلات بە ئاشتى، نەك بە
ھەلگەپانوھى رۇھى و سىياسى، چونكە ئىسلام ئايىنى ئاشتى
ھىدىايمەتە نەك توندوتىيىزى و سىتم وە نەك (رەپەربىرىن)،
وەرەپەربىرىن نادرrostتە تەنھا بە بىنە ماڭانى شەرع نەبىت.

بانگخوازی، ئاگاداركردنەوه، رگەياندن، نەك (جولاندن و بزوتنهوهى ئىسلامى) وە جولان لە زمانى عەربىدا بە ھەمۇر جولەيەك دىت ئەگەر لە شويىش نە جولى جولانى درەخت. كاتىك پله كانى ئاين: (ئىسلام، ئىمان، ئىحسان)، نەك وىزدان، مروقايدەتى....هتد دروشى زۆر كە درېزە دەكىشىت ليّردا خستنە رويان، پەروەردگارە چەند لەم دروشە و دەستەوازانە هيئراونەتە ناو عىلەم و راستىيەكانى، بۇ وروژاندىنى گومانەكان (شوبوهات) وە جىابونەوهى لەپىچكەي پىشىن ھەلدىنى ناكۈكى، چۈن ھەلگىرانەوهى زمانى عىلەم لە روى بونيات و واتاش، بە دەرىپىن لە بىدەع و ئارەزوى كويىرانە...لە دەرىپىنە ئىسلاميەكان، دەستەوازە شەرعىيەكان ئەمە درست كراوى ([اخوان الصفا](#)) لە نامەكانياندا لە ھەريەك لەدوو روەكەدا بۇ فەوتانى شەريعە، يەك (گومرای) دوو (گومرەكىردن)، لە بى مىشكان وەرگىراوه و پۆشاكى شەرعيان بهردا دورىيە.

پیش وه لامه کان بینیم که پیشه کییه ک پیوسته و گرنگه بو
حدوت تویزینه وه که چونکه به شه کان دورو دریشن له پرسیارو
وه لامه کان، بو چونه ناو باس له ریگه شرعیه کان له م
تویزینانه دا :

تویزینه وهی کدم :

حیزبایه تی لای عده رب پیش نیسلام .

تویزینه وهی «ووهم» :

هیدایه تی نیسلام به رامبدر به حیزبایه تی

تویزینه وهی سییه م :

سەرەتاي سەددەكانى ئىسلام نەبۇنى حىزىبايەتى وە مېڭۈي

سەرەتەلدىانى دواتر.

تۈزۈنەوەي چوارم:

دا برانى تاقمان لە كۆمەلى موسولمانان

تۈزۈنەوەي پىنجەم:

پىڭگى تاقم و مەزھەبەكان لاي كۆمەلى موسولمانان

توضیحات و مقدمه ششم:

کوتنیان به رامبهر کومه‌لی موسولانان

توضیحات و مقدمه هفتم:

کومه‌لی موسولانان به رامبهر بر هنگاریده کان

تۈزۈنەوەي يىكم

حىزبايەتى لايى عەرەب پىش ئىسلام

بنەماى كۆبۈنەوە بۆ ژيان دامەزرابۇو لە سەر بنەماى درېئىز بۇنەوەي رەچەلگى، چوارچىۋەي نىشىمان، شىۋە پىستى، شىۋاپازى پىشە، يەك زمانى. بەلام دورگەي عەرەبى لەسەر بنەماى تىرەي و توندۇرەوەي تىرەي لە شارستانىيەتدا دەشتەكىدا، ئەمە لە چوارچىۋەي يەك خوينىدا و يەك رەچەلگى ھاوېش، لەمەوە حىزبى تىرەي پىتكەاتەكانى و ھۆكارەكانى ژيانى، لەژىز سايىھى گەورەيەكدا كە گوپىرايەلى ھەبوو بۆي ئەگەر بە ھەلبىزاردەن يان تىروپىشك يان زۇرىن بوبىت، كە حىزب دايىك ولانىيە بۆ ئەم كۆبۈنەوانە.

تىرەي (قورەيش) كە تىياندا بۇو (الساقية، الحاجة، الرفادة، الندوة، اللواء)، جگە لەمانە پلە و پايە ئائينىيەكان و جەنگىيەكان و كۆمەلایەتىيەكان) وە بەشدارى سەرخىتن و ھەلدىانى برايەتى و

پارىزگارى كردن لە مافەكان و بەرهنگارى لە ھېرىشەكان و تۆلەسەندنەوەكان، لەمەوه جۆرييەك لە حىزب دەردەكەۋىت لەسەر بىنهماى بەرژەوەندى ئايىنى و پاراستنى خويىن لە وانە (حلف الطائين، لعنة الدّم، حلف الفضول...) لە سەر ئەمەشەوە كۆبۈنەوەي ئەم تىرانە نەبىزتە هوئى كۆپىيان لەسەر يەك رەچەلەك و تىرە وەك (عدنان، قحطان، قضاعة) تەنها لەبوارىكى تەسکدا (قبيلة، العماره، البطن، القخذ، القصيلة) مەڭەر لە بوارى فەخرىرىدىندا عدنان لەسەر (قطان يان القيسية لەسەر اليمانية) وە هەروەها.

ھەرچەندە بوارەكە فراوان و تەسک بىتت بىنهماكە (توندگىرييە) ئەوەش وشەيەكە بە واتاي بەش بۇون، جودايى، ناكۆكى، تىرەي پەرتەوازە، لەسەر بنچىنەي تىرەي و رەچەلەك و توندگىرى تىرەي كە بەرامبەر يەكىكى تر وە توندگىرى نەتەوەيەك بەرامبەر يەكىكى تر... بەم شىۋەيە كۆمەلىك توندگىرى پەيداد بىت وەك:(دژايەتى—فيتنەگىرى)

رکابه رایه تى ... هتد) هاو شیوه يه به شیوازیك له و ته و ده عوه
سهردهمی ئیستاى ناو (مالى ئیسلامى) بۆ نیشتمنا يهت،
نه ته و ده يهت... هتد. هه رچهند توندگیره کانى پیشىنى ئه مان
له گەل ئەم دروشانەدا خاودن (پاكىتى و عىزەت و پەوشەت
بەرزى) بون و بەھەموويان نه ئیسلاميان سەرخست و بە نه
ھيچيان بە دەست هيئنا.

تۈرىشىنەۋىدى دوودىم :

رېنمۇقى (ھەدى) ئىسلام بەرامبەر ئەم حىزبىيەتى يە تىرىھى يە

كاتىيك ئەم توندگىرى تىرىھىيە بنچىنەيى زيان بۇو لە ناو
دورگەيى عەربىيدا بەرنگارى بۇو بە گۆزىنى بۇ
بەزەي ئىسلام - برايەتى - برايەتى برواداران - خوادا
پەرسىتى و تەقۋا بۇ لاي پەروەردگار و چەندەھا دەق ھاتن : (يا
أَمَّا الْأَئْمَانُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نُسُسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ
مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسْأَلُونَ بِهِ وَالْأَزْحَامُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلَيْكُمْ رَقِيبًا النِّسَاءُ ۚ) (ئەي خەلکىنە له خەشم و ناپزاپى ئەو پەروەردگارەتلىن
خۇ بىارىزىن كە ئىوهى لە تاكە نەفسىيک دروست كەدووه، هەر لەو
نەفسەش ھاوسەرەكەي بەدى هيتنالو لەو دوowanە بىاوان و زنانى زورى
خىستتەوە و بلاوكەدووه، ھەروەھا لەو خوايى بىرسن كە لە يەكتىر داوا
دەكەن بەناوهيتىانى ئەوهەوە، ھەولۇ بەدن پەيوەندى خزمایەتىش بىارىزىن و
(پەھىيى بىكەن) چونكە بەراسلى خوا (ھەميشه و بەرددوام (چاودىزە
بەسەرتانەوە). وە (الشورى ۱۳ - شَعَ لَمْ مِنَ الَّذِينَ مَا وَصَّى بِهِ تُوحِى

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا يَهُ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقْجُوا الْبَيْنَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كُبْرٌ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَعْلَمُ إِلَيْهِ مَنْ يَنْشَأُ
وَهَذِي إِلَيْهِ مَنْ يُنَيِّبُ) (رئازى ئاين و بەرنامەزى ئىزلىي بۇ دانوان، ئەوهى
كەفرمانى پىكىردووه بە نوح، هەر بەوشىۋە يە قورئانىشى بۇ تو ئەمى مۇد
صلى الله عليه وسلم وەسى و نىڭاكىردووه و بە ئىبراھىم و موساۋ عىساشمان
پاڭەياندووه كە رئازى ئاين و يە كخواناسى بەرنەدەن و لەسەرى پايدار بن،
ئەم باڭەوازە راست و دروستە زۆر بەلاي بىت پەرسەت و خوانەناسانوھ
گران و زەحەته، بەلام خواي دانا خۆى كەسانى شايىستە هەلەمېزىرت بۇ
كەياندى ئاينەكەي پەنمۇۋى خەلکاتىك دەكات كە بىكەپتەوە بۇ لاي
بەرنامەكەي بەپەرسەن و ئەنجامدانى كاروکەدەھەي چاڭ.).

بۇ دروست كەرنى دەولەتىكى ئىسلامى لەزىز دەسەلاتى گشتى
شهرعدا وە بەيعەت و گوئىگرى و پابەندىتى پىيەددەرىت وە
ھەموو موسولىمانىك ئەمانەي لە ئەستوپىه.

كە دەبىتە هوپى نەمان و نا بەرفراوانىتى توندگىرى تىرىدەي وە
بەنەمەبەر ﷺ ھەموو رېچكەيەكى بەرۇدا داخست لەتەشەنەسەندىنى
لە زىرساپەي (يەك تاپەرسەتى) ماندەوە لە سەرى بە ولاء و براء و
ھاواكاري و برايەتى دەبىت .

لە كاتىكدا ھەندىك لە ھاواھلان بۇققۇم لە غەزاي بىن المصطلق و تيان ئاي لە كۆچكىردوان و ھەندىكىيان و تيان ئاي لە پەنادران، و ھەندىكىيەن بە دەنگ بە رزى پىيى فەرمۇن : (أبدعوى الجاهلية وأنا يبن ينفعىم بۇققۇم أظھركم دعوها فإنها متنية — متفق عليه).

بەم شىيوه يە ھەر كات شىيوه يەك لە شىيوه كانى حىزبى و توندگىرى ھاتبىتە كايىوه سەركوتى كردووه، تا كەرايى لاي پەروردگارى، ناھىزبايەتى ناتيرەتى ناكۆمەلچىتى، كە ئىسلام ھەمووان لە خۇدەگرى و ھەمووان ئىسلام لە خۇدەگرن.

وەك علامە بىدادى خوالىي خوشبىت دەلىت : (موسەلّمانان پىش مىردىنى ينفعىر رەسەر يەك رىپيازى ئوصلى دين وبەشە كانى بۇون بە مىردىنى ينفعىر دۇرپۇي نا پەندبۇي دەركەوت — الفرق بىن الفرق ص ۱۲)، ئەمە دەربىرىنىيەكى وردى ئەمە كە پىشتر ھەمووان لە سەر رىپيازى ينفعىر بۇون، و ھەسىماي جارى بە روو موسولمان بە دل كافر يان جارى بە روو كافر بە دل موسولمان

دەركەوت كە ئەمانە لە (لَئِنْ الْمُعَايِقُونَ فِي النَّزَكِ الْأَشْقَلِ مِنَ التَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ

تَصِيرًا - النساء ١٤٥) (بەراستى دوورپۇوهكان لە چىنى ھەرە خوارى ناو دۆزەخдан و ھەرگىز بۇ ئەوان پەشىۋايتىكت دەست ناكەويت.).

دەشىت ئەمانە حىزب دژىن بە ھەمموو مەكرو پىسىيەكەوە ئەوهى بەرۈكەش و ھەرگىرى كە پىشىنى جودايى و حىزبایەتىيە، وە ئەوهى لە راستەكانمۇھ و ھەرددەگىرىت ئەمانە دوژمنى بەمەكى دەولەتى ئىسلامن وە خەصلەتە كانىيان مەترىسى دارە لەسەر ئەھلى قىبلە، كە سەيرى بەشىك لە دژايەتى دىيار دوژمنايەتى و دوورپۇيان دەكرىت.

دەركەوتىنەكان : يەكەمین لە غەزاي ئوحد، دواتر لە بىي قىنقاع وە بىي الصير وە ھاوسەرگىرى بِنْفَصِيمِ لەگەل زينب بن جحش وە واقعة الإفك وە دواكەوتىنيان لە غەزاي تېبۈك، ئاوايىھ راستىيەكانىيان لە ھەلگىرسانى فيتنە و ئازماوه و زەرەر گەياند، كە ئەمە زىاتر ئىمان و پابەندبۇونى بروادارانى بە هيىز تر كردووه، وە دوورپۇانىش پەرەردگار پۆشاڭى بىئىرخى و نشوشىتى و

سوکىتى تا رۆزى دواى لە قورئاندا دەوترىتەوه (إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي

الدُّرُجَاتِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ يَجِدَ لَهُمْ أَصْبَارًا - النساء ١٤٥) سوپاس و ستايىش

بۇ پەروەردگارى ھەمووان .

تۈزۈنەوەي سىيىم

نا حىزبايەتى لە سەرەتاي ئىسلام

وە ئاپا جولا حىزبىتى لە سەرەتەمى راشىدە كان

بە مردىنى يەنھىمەر ئاكۆكى سەرى ھەلدا بۆ دانانى خەلیفەي
موسولىمانان بىزاردە هات بۆ بەيعەت بۆ جىڭىگىردىنى حوكىمە
ئىسلامىيە كان وە پاراستىيانى دەستكەوتە كان، وە پىداو
يىتىيە كانى ژيان پىيى .

كۆپۈنەوەي سقىيە كرا، (سقىيە بىي ساعە) لە ديار و ماقولانى
كۆچكىردىوان و پەنادران، لە ژىر سايەي رونى بەلگەو دەق لە^{يەنھىمەر} ، كە ئىي بىكەن^{يەنھىمەر} دازرا بە خەلیفەي موسولىمانان وە
بەيعەتى پىدرابەلگەو كۆپىي، لەگەل بۇنى وتەي ھەندىيەك
لە ھاشمىيە كان و ئەوسىيە كان و خەزرەجىيە كان و كۆچكىردىوان، بەلام
ھەموسى پوکايىھە بەرامبىر دەق وە كۆپىي موسولىمانان.

رېئى ھاواھلۇنە ئەمم، بۇ پابەند بە حوكى شەرع بە پەروەردگار
فەرمۇى ئەممە فەرمۇى، وە مل كەچ بۇون بە حوكى اپى بىك
بە شەرع وە كۆمۈلەيى بە يەك و تەيى دلەكان پې بۇون لە^{لە}
بپوادارى.

بە درىۋىزى خىلافەي ئەو، جىگە لە رۇداوى (الردة) كە بەرەنگارى
بۇون و سەرکەوتىن و گىتىرانە وە خەلکان بۇ دينى خودا، ئەمە
بۇ اپى بىك دەكىيردىتەوە كەناوى دىيت، وە دواى دانانى
خەلەيفە عمر دەرگا والا بۇ لەسەردەمیدا بۇ فتوحات و
فراوانى تەشەنە سەندىنى ئىسلام.

تۈزۈنچى چوارم

دابانى تاقمىسى لە كۆمەل موسولمانان

ئەم كاره تا ئىستا بەردەوامە وە بە كرانەوە قىلى فىتنەي گەورە، كە بە شەھىدىكىرىنى خەلیفەي موسولمانان عمر خەبىب بۇ سانى ۲۳ كىجى. لەسەر دەستى درېنديھىكى مەجوسى بىئابپۇ بىـ بەش بىت لە رەجمى خوا.

بەسۆزى پەروەردگار لەسەر موسولمانان بەيعەت درا بە خەلیفە عثمان خەبىب كە درېزەدى دا بە رېبازى دوو خەلیفەي پىش خۆى، بەلام كاره درېنداڭەكەي مەجوسەكە ژيانى شىۋاندو دەركايى فىتنەو ئاشوبىي والا كرد وە بانگىشە نەيىنەكان و كار بەدۇو روی كە لە پىش هەممويانەوە لادەرى دوو روی پورەشى كار رەش (عبدالله بن سبأ) جولەكەي بە ناو موسولمان، ئەم دوژمنى خودايە فىتنەي دەرورۇزان بە حەقى ھەردۇو خەلیفە

عثمان صلی الله علیه و آله و سلم و علی صلی الله علیه و آله و سلم و میستی خیلاف خستنے نیوانیان وہ بگرہ
ئیسلامیش، بہرداوام بورو لہ فیتنہ و پلانگیپری تاسہر زھوی
پرکات لہ فہساد، تا شہھیدکردنی خھلیفہ عثمان صلی الله علیه و آله و سلم سالی ۳۵
کوچی.

ھەرچەند جودایی و درزہ کان گیران بہ بھیعتدان علی بن ابی طلب صلی الله علیه و آله و سلم بھ، بھلام هەر پارچہ بیون و حیزبی لہ ئومہت بۆ دوو
تاقم هاتھ کاییو، وہ بھرداوام بورو تا ناکۆکیھ کانه گەشتە
جهنگ لھ (صفین - والمل)، وہ خھلیفہ علی بن ابی طلب صلی الله علیه و آله و سلم ژیا لە
حیره و ئاکامە کانیا تا شھید کرا بہ ستهم لھ سالی (۴ کوچی)،
وہ دواتر بھیعت درا بھ معاویة صلی الله علیه و آله و سلم دوای وازلی ھینای حسن بن
علی بن ابی طلب صلی الله علیه و آله و سلم بۆی بۆ ریگرتن لھ بھ هەدردانی خوینی
موسولمانان و پاراستن و کۆی و یەکریزی موسولمانان، ئەمە
حالی خیلافهی راشیدین بورو.

قوناغى نوپىي ترهات بە بە ولايەت دانى موسولمانان بە (بى

أمية) ئەمانە بەشىكىن لە كۆزى رۇداوه كان ئەوهى مىيىش سىرەت

خويىندىتەوە پىيى ئاشنايە، بەلام حىزب و تاقىم و كۆمەل

رېچىكەتى تريان گرت كە لە مەزاحب و فيكتى عەقىدى لە ژىرى

چوار ناونىشاندا :

- ١ القردية.
- ٢ الشيعة.
- ٣ الخوارج.
- ٤ المرجئة.

ئەمانىش بەش بۇون تا توندگىرى لە ناو يەك فيكتى

مەزھەبىشدا دروست بۇو، لە چوارچىوهى جوداي و خيلاف

تاقىيىتى كەبەلگەتى راستى پەيامى نەممەن نازدارە كە

فەرمۇسى: (فَتَرَقَ هَذِهِ الْأُمَّةُ عَلَىٰ ثَلَاثَةِ وَسَبْعِينَ فِرْقَةً، كُلُّهُمْ فِي التَّارِيْخِ

وَاحِدَةً»، قَالُوا: «وَمَا تِلْكَ الْفِرْقَةُ؟» «قَالَ: «هَا أَنَا عَلَيْهِ الْيَوْمَ وَأَصْحَابِي» - أخرجه

الطبراني في الأوسط ٥ من حديث أنس رضي الله عنه، وصححه الألباني في السلسلة

الصحيحة ١٤٠٢ / رقم: ٢٠٣) به شیوازی تریش گیراوته له لایهن : أبو

داود، حاکم .رحمهم الله...غیرهم.

ههريه كييك لهم تاقمانه ترس و دركـن لهـريـه دـهـولـهـتـى ئـيـسـلاـمـ

له پـتهـويـيـهـ كـيـيـتـىـ يـهـكـ دـهـنـگـىـ، ئـهـگـهـرـ سـهـيـرـىـ كـتـيـبـ وـ

نوـسـراـوـهـ كـانـ بـكـهـيـنـ بـوـ ئـهـمـ باـبـهـتـهـ پـرـنـ لـهـ بـهـيـانـ حـالـيـانـ وـ

ناسـانـدـنيـانـ بـهـ نـادـروـسـتـيـانـ، وـهـ اـيـامـ شـاطـيـ رـحـمـ اللهـ لـهـ (الاعـتصـمـ ١/

١٧-١٨) دـهـلـيـتـ:ـ ئـيـسـلاـمـ لـهـ كـهـشـهـ وـ زـيـادـىـ دـابـوـ لـهـ زـيـانـىـ

وـ پـاشـ مـرـدـنـيـشـىـ بـهـ سـهـدـهـيـكـ لـهـ زـيـانـىـ هـاـوـهـلـانـىـ نـفـصـمـيـرـ،

تاـ واـيـ لـيـهـاتـ تـزوـيـ دـهـرـچـوـونـ لـهـ سـونـهـ نـيـثـرـاـ، وـهـ بـيـدـعـهـ لـادـانـ

هـيـنـرـاـ، بـيـدـعـهـ يـقـدرـيـهـ وـ بـيـدـعـهـ يـخـوارـجـ، وـهـ چـونـ لـهـ

فـهـرـمـودـهـيـهـ كـداـ ئـاـگـادـارـكـراـوـيـنـ نـفـصـمـيـرـ دـهـفـهـرـمـوـيـتـ:ـ(ـاـنـ مـنـ ضـصـضـعـ

هـذـاـ أـوـ فـيـ عـقـبـ هـذـاـ قـومـاـ يـقـرـءـونـ الـقـرـآنـ لـاـ يـجـاـوزـ جـنـاجـرـهـ يـمـرـقـونـ مـنـ

الـإـسـلـامـ مـرـوـقـ السـهـمـ مـنـ الرـمـيـةـ يـقـتـلـونـ أـهـلـ الـإـسـلـامـ وـيـدـعـونـ أـهـلـ الـأـوـثـانـ

لـئـنـ أـنـاـ أـدـرـكـهـمـ قـتـلـهـمـ قـتـلـ عـادـ ... رـوـاهـ الـبـخـارـيـ) وـاـتـهـ رـوـچـوـنـ تـيـگـهـيـشـتـنـيـانـ

بـوـ قـورـئـانـ تـهـنـهاـ روـكـهـشـهـ. وـهـ رـوـنـترـ لـهـفـهـرـمـودـهـيـهـ كـىـ تـرـ

دەفرمۇیت: ("أَتَتَبِعْنَ سُنَّ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ شَيْرًا بِشَيْرٍ ، وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّىٰ لَوْ سَلَكُوا جُحْرَ ضَيْ لَسْلَكْتُمُوهُ " ، قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي هُوَ
وَالْأَصْبَارِ ؟ قَالَ : "فَمَنْ ؟ ... متفق عليه)، ئەودى دىارە لاي ئەھلى
عىlim يەكم تايىبەت : به ئەھلى ھەواو ئارەزوھ دوودم
گشتىيە لهسەر : جودايى و خىلاف وھ روودنه واتاي له(لۇ
سلَكُوا جُحْرَ ضَيْ لَسْلَكْتُمُوهُ).

ئاشكرايە خاودەن بىدۇھە و لادەران بانگىشتى خەلکان دەكەن
بۇ به راست دانانى و بلاۋى كىرىنەھە، به ھۆيەوھ سەرپىچى بە
دواى سەرپىچى دىت، وھ وھرگەتن و رەوايى دىت لاي ھەندىيەك
و رەتكەرنەھە وەرنەگرتى لاي ھەندانىتىكى تر، به مەش رې
و كىنەو جودايى دروست دەيىت.

ئىسلام سەرتايىدا بەرنگارو سەركەوت وبوو بۇ ئەو رەشيانەھى
بلاۋ دەكرانەھە وھ نامۆيەكان جىڭگايان نە دەبۈوھ بە يەك
دەنگى ئەھلى حەق سەر دەخرا، ئەوانەھى لادەرى رىچكەھى
حەق بۇون وھ لادەنران و بىھىز نامو دەمانەھە بى پىشتىگىرى

و سەرخىستن، وە پەروەردگار دەفەرمۇيىت : (إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمْ

الْمُفْلِحُونَ.... المادلا ۲۲) . لە سەر ئىستقامە و كۆپى و يەكبۇون و

نەشازان وە لانرا بۇون، تا كۆمەلتى ئىسلام جىابونەوە

جودايى تىكەوت وە بەھېزىيان گۈزۈ بۆ بىھىزى، وە نەشازان

دەنگىيان بەرزبۇوه رەشىيەكانيان لە زىياد بۇون بون، تا رەشى و

بىدۇھەكانيان سونەي دەخست و جىيىدەگىرتهوھە و او ئارەزو

دەھىنرا و تاقم و فېرقەو جودايى زۆر دەبۇون.

ئەمەش سونەتى پەروەردگارە لە سەر دروستكراوانى، تا

ئەھلى حق جودابىن لە ئەھلى ناحق (باطل) پەروەردگار

دەفەرمۇيىت : (وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَضَ بِمُؤْمِنٍ... يوسف ۱۰۳) وە

(وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِي الشَّكُورُ... السَّيْر ۱۳)، تا پەيامى پەروەردگار

دەركەويىت بۆ يەھىم بىرىكىم اللہ (بەألا إِسْلَام غَرِيبًا ، وَسِيمَعُودُ غَرِيبًا كَمَا بَدَأَ ،

فَطَوَبَ لِلْغَرِيَاءِ ، قَلِيلٌ مِّنَ الْغَرِيَاءِ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ : الَّذِينَ يَصْلَحُونَ

إِذَا فَسَدَ النَّاسُ... رواه مسلم) ، بەگەرانەوە دىن بۆ نامۆى، كە

نامۆ دەبىت بە لەدەست دانى ئەھلى حق و كوشتنىيان كاتىيك

حق دهچیته جیئی ناحهق وه ناحهق جینگای حق وه سونه به
بیدعه وه بیدعه به سونه، وه بهرنگاری ئەھلى سونه و توند و
تیزى لە سەريان، وەك دەویسترا سەرخستى ئەھلى بیدعه و
گومپا او ئارەزو ھەوا بلاو بونەوەيان .

پەروەردگار رېپىنهدەرە لە كۆيى و يەكبونى ئەم تاقم و
كۆمەلانە تارۇزى كوتا ھەرچەند زۆربىن، بەسەرپىچيان و
پشت لە سونه كردن، پىيوستە ئەھلى سونه وجه ماعە خۆراڭ
و يەك بن تا فەرمانى پەروەردگار دىت، ھەرچەند دژايەتى و
پلانى لادەران لە زىاد بۇون بىت، دەبىت بەردوام بەرگىيكار و
پابەند بۇو بەنگخوازى پەروەرگارو بلاو كەرەوهى دىنى حەق
بن بە بەلگەي دروستى قورئان و سونه شەو رۆز ماندو نە
ناسانەكە پاداشت و عزەتى نەبرپاوه لاي پەروەردگار بەدەست
دىنن.

لیردا پیوسته به هله لويسته يهك به بۆچونيکى كورت له

بارود و خى ئەمانه :

السياسية.

العقدية.

السلوكية

العصبية الفروعية.

وە بەستنەوە يان بەکات و دەركەوتە كانمۇھ کە تەنھا له كۆتاى
نيوهى يەكەمى سەددى كۆچىدابۇو، وەلىرەوە دەركەوتى
(گروپەرزگار بۇوهكە — الطائفة المنصورة - الأفرقة الناجية)، كە له
مېۋيدا نەترازاوه له پەيوەستى و پابەندىتى له سەرەتاي
ھاتنى پەيامى ئىسلام تا ئەم كاتە بۆ ساتىيىش.

تولیت‌ننه‌وی پیش‌جهم

پیغمگی تاقمان و مه‌زهه‌به‌کان له کوملی موسوّل‌مانان

کوچاو گیرانیکم به رهچه‌له‌کی ئایینیاندا کرد ددرکه‌وت
هه‌موویان ده‌گمه‌رینه‌وه بو کوتایی سه‌دهی بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وه خه‌لیفه
راشیده‌کان عَلَيْهِ السَّلَامُ:

● ئەگەر سیاسەت پوشاكى دينى بىبەردا كرابىت وەك:

- الخواج.
- الشيعية.
- القدريّة.
- المرجئية.

● يان العقدية وەك :

- المعزلة.
- الأشاعرة.
- المأترؤية.

● يان المسلكية وەك :

الصوفية به تاقم و رچکە‌کانیه‌وه.

● يان المتعصبة الفروعية وەك :

الحنفية.

المالكية.

الشافعية.

الحنبلية.

الظاهرية.

لە مەھو بىنیم ئەودى ھەردوو شەھادەت بە حەق بلىت وەك
ھاتوه ئەود موسولمانە و لە ژى سايىھ ئىسلامدايىھ، وە لە
كۆمەل موسولمانانە جودايبى عەقىدى لە نيوان
موسولمانىك و موسولمانىكدا نىيە، نەرىچىكە مەسلىكى
نەھىزىبى ھەمۇوان ئومەتى ئىسلامن يەك عەقىدەي و يەك
قىبلەي و يەك حۆكم دەيانگرىيەتەوە لە ژىرسايىھ ولایەتىكى
گشتى يەكگىرتوو، كە زەۋى وەك نىشتىمانىكى ئىسلامە يەك
عەقىدە بۆ ھەمۇوان وە پىشىن و پىشەوايان پىشەنگىان دەكەد
وە بەيەتىان پىتەدرا وە پارىزگارى دين و سەرومەن دەكرا.

سەدەدى يەكەم بەم شىۋاזה گۈزەرا، پىوستە درىيەت پىستانى و نا
پارچەبۇون و نا تاقمى و نا جودايى، هەرچەند فىتنە رېڭرى
لى دەكراو دەكۈژىنرايەوە، تا زۆر بۇون و دەركەوتىن جودايى
بەش بۇنى ھىنا ھەر يەك بەرچەكەيەك پاش يەكىتى
و يەكىبونى، بوه ھۆرى دوركەتنەوە لەيەك و بىسىزى و يەك
وەرنە گىرتىن.

ھۆكاري ئەمانە زۆرى جودايى (عقىدىي و سىياسى و سلوكى) كە ئەمە شاراوه نىيە لاي لىتكۈلەرەوان و بەدواداگەرانيدا،
بەلام بەش بەشى لە لايەكى ترەوە وە كاركىدن بە توندى و
تونگىرى و ھەلەكان، دورنىزىك پەيوندى بە چوار ئىمامەكەوە
نىيە حاشالله. چونكە ھەر ئىمامىيەك قەددەغەي كردە
شوينكەوتنيان، وە پاراستى پابەند بۇون بە سونە وە لانانى
را كان كەبى بەلگەي صحىح بن، پېشىن و پېشەوايان زانايانى
ئىسلام ئەوان ھۆكاري پاراستى دينى خودان بە ويىستى خۆى،
وە تانەدان لە پېشىن و زانايانى ئومىت (گۈرمىپاي بەرچاوه) وە

تاوانه به حهقیان که توندی و توندگیری عهصهبی مهزمهبی و ریچکهبی، تا فیتنهیان هینا و راستی ونکرا و ههوله کان به ههدردان، وده علم الکلام و شهپری ووتهی هینرایه ناو دین له ته کفیرکردن و پلانگیبی و بیدعه وده :-

قهدهغه کردنی هاوشه رگیری شافیعی له حنهبلی وه نادر وستی پیش نویشی کردن بؤیه کتر، وه هینانی شهپر شورپی خوینا وی وده روی دا له نیوان حمه فیه کان و شافیعیه کان له روزه لات رویدا، (اصبهان) و (الری) وده له سهر چاوه کاندا نوسراوه له (معجم البلدان).

بهم شیوه هیه لاپهپه رهشہ کان له لایانه وه تومار کرا وه ئیسلام لهم توندگیریه بھرییه، وھپیشین و پیشہ وايان لھم مهزمه بیه کویرانه بھرین.

وھ بؤیه ریچکهی (الفروعیة) حافظ ابن عبدالبر رحمة الله دھلیت:-
بؤکھس نییه تاقیکردن وھی خله لکان بکات، وھه لگرتنى ئەم ناوه، وھ دژایه تى پیی، تەنها باشترينیان لای پھروه دگار لھ

خواترستىينيانه له ھەر كۆمەللىكدا بىت. (الإنقاء لأبن عبدالبر ص ١)

٣٥ وە كتىبى أهل السنة والجماعة ص ٦٨).

تۈرىنچىسىم شىشم

كەوتى تاقىمەكان لەبەردىم كۆمەلى موسولمانان

(ئەملى سونىھ و جىماعە)

تاقىمە عەقىدى و سلوكى و سىياسىيە كان كەوتىن لە بەرامبەر كۆمەلى موسولمانان - ئەھلى سونىھ وجە ماوعە، وە ئەوانەي بەردەواام بۇون لە سەر رېبازى بەنھەپىرى كە بۆساتىيىكىش لييان لانەدا نە بەناو نەبە ناودەرەك شوينكە و تۈرى بەنھەپىرى و ئەوهى لىيەدى ھاتورە وە تەنها ئەو رېبازىدە كە لە رېبازى (كتاب و سونە) وە كە كۆمەلىيان نىيە تەنها كۆمەلى موسولمانان، چۈنكە ئەوه بەنھەتە جگە لە وە پىيوست بە تايىبەتىيەتى نىيە! ئەوهى تايىبەتىيەتى دروست دەكەت لە دەرەوهى ئەم بەنھەتەيە، وەك ئەو كۆمەلانەي لە بەنھەت (لە كۆمەلى موسولمانان) جىابۇونەتەوه.

لەو فەرمودەتى كە **إِيَّا مُحَمَّدٍ رَّحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَرَّهُ**

دەفرمۇيىت : (من دعا بدعة الجاهلية فهو من جثاء جهنم، لان
صام وصلى وزمع أنه مسلم فإذا دعوه بدعة الله التي سماكم بها المسلمين عباد
الله) ئەمانە بەراستى درىز بوھەتى سروشتى ئىسلامن لە^{نەھەم}
كۆمەل و خەصلەتەكانيان بۆ موسولمانان لە كۆپىي و يەكگىرتىن
يان، وەك كەسيتك هات بۆ لاي **إِمامُ مَالِكٍ رَّحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَرَّهُ**
عبدالله پرسىيار دەكەم ليت لە كارىيەك كە حججهبىت بۆم لەلاي
پەروەردگار إمام وتنى: ماشاء الله لا قوة الا بالله، بپرسە: وتنى كى
ئەلى سونەيە، وتنى: ئەھلى سونە ناوئىشان و لەقەبيان نىيە،
وەك قدرى و راضى - رواه ابن عبد البر في الإنقاء ص/٣٥.

وە شيخ إسلام ابن تيمية رحمه الله عليه (له / الوصية الكبرى ص/١١١، والفتاوی
٤١٥/٣) دەليت:-

ھەروەها جودايى لە نىيوان ئومەتدا نە پەروەردگار و نە ^{نەھەم}
فەرمانىيان پى نە كردوه وەك بە كەسيتك بوتىتىت **شىكىلى** يَا
قرنىدى كە ئەم ناونانە نا بەجييانە نەلاي پەروەردگار و نەلاي

نەھاتون وە نەلە کتاب وسونىھە وە نەلای سەلەھى بِنَفْعِهِمْ

ئۆمەت بە شکىلى يَا قرقىدى.

پىّوست لە سەر موسۇلمان ئەۋەھى ئەگەر پرسىيارى ليڭكرا ئايا ؟

تو شکىلى يَا قرقىدى، تەنها دەبىت بلېت من موسۇلمان

شويىنكە وتوى كتاب و سونەتى بِنَفْعِهِمْ.

گىرّا وەتموھە لە ھاواھە معاویة بن أبي سفيان بْنُ عَبْدِ اللَّهِ كە پرسىيارى كرد

لە عبداللە بن عباس بْنُ عَبْدِ اللَّهِ تو لە مىلەھى علی پىت يَا عثمان بْنُ عَمَّارٍ وتنى:

نەمىلەھى علی نەمىلەھى عثمان بْنُ عَمَّارٍ بەلّكى لە سەر مىلەھى

بەنەھىم بِنَفْعِهِمْ، وە ھەموو سەلەھ بەم شىۋەھى بۇون، ھەتا وتويانە

بلېتىن كام دوونىمەت گەورەترە ئەۋەھى پەروەردگار هيىدالىھىتى

داوين بۆ ئىسلام يان ئەۋەھى پاراستوينى لە وەھى ئەھلى

ھەواو ئارەزوبىن، وە پەروەردگار لە قورئاندا ناوى ناوين مسل

مؤمن عبدللە، نا بىت بىيان گۈرپىن بەوانەھى لەلایەن خەلکان

باوايانە وە هاتۇون بىي ئەۋەھى لاي خوداوهاتىن.

بۇ كەس نە هاتووه بەمە پەيپەرى خەلگان بىكەت و مولاتيان بىت يا دژايەتىان، بەلكو باشتىرينىان لاي پەروردگار بە تەقواترىنيانه لاي ھەرتاقمىيەك بىت، وە باشتىرىن باشتىرىن كار و بىراو لە خواترسىيە وە پەروردگار دەفرمۇيىت: (لَيْسَ إِلَّا أَنْ
ثُوَّلُوا وُجُوهَمُّكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ إِلَّا مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْفَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَأَنَّ الْمَالَ عَلَىٰ حُكْمِهِ دَوَيِ النَّفَرِ وَالْيَتَامَىِ
وَالْقَسَاكِينَ وَأَنَّ السَّبِيلَ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَأَنَّ الزَّكَةَ
وَالْمُؤْفَقُونَ يَعْهُدُونَ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبُأْسِ وَالصَّرَاءِ وَحِينَ الْبُأْسِ
أَوْلَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأَوْلَئِكَ هُمُ الْمُتَّشَوِّنُونَ...البقره... ١٧٧)

وە تەقۋا كاركىدنه بەودى فەرمانى پەروردگارى لهسەرە وە كارنەكىدەن بەودى نەھى پەروردگارو لهسەرە وە ھېچ ناونىشان و لهقەب نىيە بۆيان تەنها (إِسْلَام ، إِيمَان ، إِحْسَان ، التَّقْوِي) وە پەروردگار دەفرمۇيىت: (وَجَاهَدُوا فِي اللَّهِ حَقًّا جَهَادَه
هُوَ الْجَيْبَلُوكَمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْنُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حُرْجٍ مَّلَأَ أَيْكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاَكُمْ
الْمُشْتَلِيَّيْنَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لَيْكُونُ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْنُمْ وَتَكُونُوا شَهِيدًا
عَلَى النَّاسِ فَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّوْا الزَّكَةَ وَاعْصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَانُكُمْ فَيَعْمَلُونَ
وَيَقْتَلُونَ التَّصِيرُ...الحج.. ٧٨)، ئەمە تەنها پاكيان لە بىدۇھە و ئەھواو

لادانى فيكىرى بىدۇھەكاران لە موسولمانان نىن وە بىدۇھە لە ئىسلامدا نىيە وەك : (الباییة ، البائیة....) وە بىدۇھە كار لادەرە سەر لى شىپواو گومرايە، لە موسولمانانە لەپۈرۈھە كەم بەلام لە پاكيدا وە بىدۇھە كەم ئىسلام لېي بەرييە.

موسولمانان و ھاوەلان فەلەمەما پېش ناشتىنى تۆزۈ جوداي داپران هىچ ناوىكىيان نەبۇ جگە لە وە ئىسلامىيان دەنواند وە درىزەدە بۇمى سروشتىي بۇون، بەلام كەتقامان و لادەران هاتن كەپىيان دەوتىرىت (أهلى أهواء) لە بەر زالى ئارەزوو ھەوا بە سەريانا وە تاوى (أهلى البدع) لە بەر ئەوهى حەقىيان بە ناخەق داپوشى وە گومانيان(شۇھەت) لاي عامەمى خەلکان دروست كەرد بۇ پاساوى دەرچونيان لە سونەت وە ئەمە نەخوشىيەكى پىسە، وە پېشەوابى يەكەميان لە مەدا ئىبلىسىه نەفرەتى خوالى بۇ وە يەكەم بۇ پىيورى نابەجىي داهىينا: (قَالَ أَنَا حَيْرٌ مِّنْهُ حَقْقِنِي مِنْ ثَارٍ وَحَلَّتْهُ مِنْ طِينٍ...ص ٧٦).

کاتیک ئەم جودایی و بەشییه هات دەگىردىتەوە بۆ ئیسلام
وە داپانى لە بېرىھى پشتى موسولىمانان، لەقەبى شەرعى
دەركەوتىن بۆ كۆمەللى موسولىمانان بوجياكىدىنەوەيان لە ئەھلى
ئەھوا، ھەندىك لە مانە لە ئەصلى شەرعاً جىڭىرو چەسپاون
وەك :

(الجماعة - جماعة المسلمين - الفرقة الناجية - الطائفة المتصورة) يان لە¹
پابەندبۇونىيان بەسونەوە بەرامبەر بەئەھلى بىدۇھە، بەستىنەوەي
ئەمانە بە سەدە يەكەمینەكانى ئیسلام وە ناوبراون بە :
(السلف - أهل الحديث - أهل الأثر - أهل السنة والجماعة)، وە
ئەمانە ناوى شياون بۆ كۆمەللى موسولىمانان جياواز لە ھەر
ناو ناونىشانىكى تاقىمەكان لە رۈوى :

يەكەم : لە بەرئەوەي بۆ ساتىكىش جيانەبونمۇدە لە ئۆمىتى
ئىسلامى لە سەرتاواھ لەسەر رېبازى نەھەن و كۆمەللى
موسولىمانان، خۆ دەگرىت بەوانەي لە رېڭىڭاي پارىزەرانى يەكەم
شۇىنکەوتوانى ودرگارانى عىلەم لە رېڭىڭاي فەھم و بانگخوازى

ئەوان، وە ئەمە بۇ مىزۇيەكى دىار و تايىبەت نىيە بەلكو تا
كۆتا رۆزە ئەم رېبازە، ئەمە چوارچىوھى (گروپە پىزگارىوھە) و
ئەھلى سوننە و فەرمودە) وە خاودەن رېبازەكەن تاكۆتا رۆز وەك
يەھىم دەھەرمىيەت : (لەتىال طائفة من أمتى منصوريين على الحق
لا يضرهم من خالفهم ولا من خذلهم... متفق عليه).

دۇوهەم : **كتاب وسوننە** ھەموو ئىسلام لە خۆدەگرىيەت وە تايىبەت
نابىيەت بەھى كەم يازىد وەردەگرىيەت لە (كتاب و سونە).

سييەم : لەم لە قەبانە تىياياندايە لە سوننەدا ھاتووھ وجىتگىرە،
وە تىاندايە لە بەرنگارى رېبازى ئەھلى ئەھوادا ھاتووھ، بۇ
جىابونەوە ليييان و پاراستن لە تىكەل بۇون پىييان و رېگريان،
كاتىيەك بىدۇھەيان ھىننا بە ئەھلى سونە بەرامبەريان وەستان وە
كاتىيەك حوكىمى ئاراو (**علم الكلام**) يان ھىننا بە ئەھلى فەرمودەو
ئەسەر بەرامبەريان وەستان، وە كاتىيەك شوين بىدۇھەو ئەھواي

خرابانی خویان هینا به پیازی بنفهیم شوینکه و توی

ئەھلی سەلهفی صالح بەرەنگاریان بون ... بەم شیوه یە.

ئەھدی تىبىنى دەكىرت ئەگەر ئومەت لە چوار چیوهى

ئىسلامى صەحىخدا بایە دور لە بىدۇھە ئارەزو ھەوا چۆن لە

سەرتادا و پىشىنە صالحە کان، پىوست بەم لە قەبانە نەدەبۇو

بەرامبەر ئەم ئەلقابە داھىنراوانەيان.

چوارم : پابەندى بە الولاء والبراء وە موالات و دىزى لايىن ئەھدیە:

ئىسلام و هيچى تر، بە هيچ وينه و شىوه یە كى تايىھەت بەلكو

تەنها بە (كتاب و سونة).

پىنچەم : ئەم لە قەبانە بۆ (توندگىرى كەسىي) نىيە جگە لە

بنفهیم، شیخ وئىسلام ابن تیمیة رحمۃ اللہ علیہ كاتىك پرسىيارى (حدیث

الأفتراق)ى ليتكرا لە (الفتاوى ٣٤٦-٣٤٧) دا وتنى :- لەبەر ئەمە

گروپرەزگابوھە وەسف كرا بە ئەھلی سونه و جەماماعە، وە

زۆرىن و السواد الأعظم ... بەلام تاقمەكانى تر ئەھلی نەشازىي

و جودايى و بىدۇھە ئەھواو ھىچ كام لەم تاقمانە نزىكىش
نابنەوە لە گروپە رېڭارىيەكە، چ جا لەھەدى پىيان بىگەن،
دەشىت كەمینىيەكى كەم لىيان ھەبىت، وە دروشمى ئەم تاقمانە
دەرچونە لە (كتاب و سونه و إنجياع)، وە دىيارى كەدنى ئەم تاقمانە
لە نوسراو مەقالاتەكان بە وردى درىيىتى ھاتون بەھەدى كە
يەكىكىن لە حەفتاۋ دوو كۆمەلەكە دەبىت بەلگەبەھىن، وە
پەروردىگار حەرامى كەدوھە ووتە بى عىلىم بەكشتى و
بەتايمەت بى بەلگە... وەك دەفرمۇيت : (قُلْ إِنَّمَا حَرَمَ رَبِّي
الْفَوَاحِشُ مَا طَلَّقَ مِنْهَا وَمَا بَطَّلَنَ وَالْأُمُّ وَالْبَيْتُ يَعْبُرُ الْحَقَّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا
لَمْ يَتَّقِلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَثُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ... الْأَعْرَفُ (٣٣)) وە(نَا
أَئُمُّ الْإِلَائِشِ كُلُّو مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَنْتَبِغُ خُطُوطَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ
لَكُمْ عَذْوَنُ مُبِينٌ *** إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوْءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا
تَعْلَمُونَ... البقرہ ۱۶۸-۱۶۹...) وە(وَلَا تَنْتَفِقُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادُ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا... الاسراء ۳۶..).

ھەروەھا خەلکان بە حوكى (گومان - ظن)، لىيان دەخىنە
پال ئەھلى سونە وجە ماھەوە ئەمانە ئەھەدى جىاوازىيان بىت بە

ئەھلى بىدۇھەيان دادەنیئن ئەمش نەپىيکان و گومرايى تەواوه،

چونكە ئەھلى حەق وسونە تەنها شوينكەوتوى بىنەمەرىڭلەر و (وَمَا

يَطْلُعُ عَنِ الْهَوَىٰ * إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ - النجم) وە وەرگىرى ھەمۇو

ئەوەبىن كە لەوەوە ھاتوھ گۆيىرايەلى بە ھەمۇو بارىيەك، وە

دابران لە ئومەت نارەوايە، وە ئىمام مالك رحمة الله عليه دەلىت :

(كُلُّ بُوْخَذَ مِنْ كَلَامِهِ وَرَدَ إِلَّا صَاحِبُ هَذَا الْقَبْرِ) ھەمۇوان لىيان

وەردوگىرىت و رەت دەكىرىتەوە تەنها خاودەن ئەم گۆزەنەبىت

بىنەمەرىڭلەر، ئەوهى خوشى بوىت شوينكەوتوى دروستى دەبىت و

لە ئەھلى سونە وجەماعەيە، وە ئەوهى سەرپىچى دەكات لە

ئەھلى ھەواو ئارەزو و بىدۇھەيە، چۈن ھەيە لەو تاقمانەي

شوين كەوتوى ووتەي ئىمامىيەن بەوهى لە دىن وجىگە لەدىن

بەپىيکان و نەپىيکان ئەمانە ئەھلى گومراو بىدۇھە

جوداكارىن.

لەمەوە دەردەكەۋىت ئەوهى شايەنى گروپەرۈزگارىبەكەن

ئەھلى فەرمودە و سونەن، چونكە شوينكەوتى كەس نىن جىگە

لە **بىنۇچىرىنىڭ** وە توندگىرى تەنھا بۆسى و وەشارەزاتىينىانن بە
ژيانى و فەرمودەكانى و وە جياكەرەۋەدى دروست و نادروست
لە گىرەنەوهەكاندا وەحال و زانست و فقەمى زانايان و
خوشەويىستى دژايەتىان بەم پىيۇرەدە، وە وتارو نوسىن وكتىپ
ومەقالاتىانى پى دادەرىش و هەوالەكان دەگىرەنەوه بۆ
سەرچاوه دروستەكان، وە نەبەستنەوهى بېرۇ بۆچۈن و هەواو
توندگىرى، وە خىلاف — جىاوازى لە مەسائىلەكانى **صىفات** و
قدىر و **عىيد** و **الاسماء** وە فەرمان بە چاكەكردن و نەھىيىردن لە
مونكەر... ھى ترىيش دەگىرەنەوه بۆ كتاب وسوئە، وە ئەوهى
موافقى دەليل بىت بە كتاب وسوئە وەردەگرن پىيچەوانەكەى
رەت دەكەنەوه.

شەشەم : ئەم لەقەبانە بىدۇھە سەرپىچى و تونگىرى كەسىي

و تاقمى نىن، كە دەرتىيەت (ئەھلى سوننە و جوماھە) ئەم
لەقەبانە تەنھا ناساندىكە بۆ جىايى لە ھەر تاقمىيکى دابراو
لە كۆمەللى موسولىمانان وە ئەوان لە خۆناڭرى.

سوننە لىيەدا بەرامبەر بىدۇھە ھاتوه، فيتنە و بىدۇھە زۆر بۇن
تايىبەتمەندى كۆمەللى موسولىمانان پاندىتىيانە بە سوننە و
جەماعەوە، وە پىيان وترا ئەھلى سوننە بەرامبەر ئەھلى
بىدۇھە، وە پىيان وترا (الجماعە – كۆمەل) لەبەر ئەوهى ئەوان
لەسەر بىنچىنە و بىنھەرن بەرامبەر دابراان لە ئەھلى ئارەزوو
ھەوا و بىدۇھە، بەنەمەر ﷺ ناوى بىردى بە (الجماعە) لەبەر كۆيىان
بە شوينىكەوتى و دور لە دابراان و بىدۇھە، لە سەر برايەتى و
كۆكى بۆ ئەمە ابن مسعود دەلىت: (إِنَّ الْجَمَاعَةَ مَا وَافَقَ الْحَقُّ وَ إِنْ كَنْتَ
وَحْدَكَ .. الْبَيْهَقِيُّ فِي الْمَدْخَلِ وَ الْلَّالَكَانِيُّ فِي شَرْحِ السَّنَةِ . أَصْلُ السَّنَةِ وَالْجَمَاعَةِ
ص/ ٤٣-٤٨).

و ه لەمەوه زانایانی ئىسلام كتىبە عەقىدىيە كانيان دارشت
بەناوى (كتب السنّة) چونكە پابەند بون بە شوينكەوتنى
رېبازى نەك داهىنان.

كە دوترىت سەلەف يان سەلەفيەكان يان سەلەفيەت، ئەمەوه
دەگەریتەوه بۇ پىشىنى صالحى كۆى هاۋەللان، ھەركەس
شوينكەوتوى راستى بى جودايى لە نىوان هاۋەلناندا، جگە
لەوانەي دابىان لە پىشىنى صالح بەناو و ناودرۇك لىرەوه پىيان
و ترا (الخلاف) وە بە (الطاڭ) يىش دىيت لە كۆندا بوبىت يان ئىستا،
وە پەروەردگار دەفرمۇيىت : (فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ...لا عِرَافٌ ۚ ۱۶۹)
لەمەوه (السلف) تەنها بەسەلەفى صالح دىيت وە واتاكەشى بۇ
ھەموو ئەوانە دىيت كە تەنها پىشەنگ و قدوهيان هاۋەلنان
ئەگەر لە ئىستاشدابن.

وە ئەھلى عىلەم كۆكىن لەسەر ئەم دەستەواژىيە نامۇ و دەرەكى
نېيىبە كەتاب و سونە، دەگىرەتەوه بۇ سەددى يەكەم ، بەلام

ئەوانەی خەلە芬 بەناو ناودرۆك ئەگەر لە ناویشیاندابون و
لەگەلیشیاندا ژیابن ئەوا ھاولان لیان بەرین لە (القدیرة و
المرجحة.. وە ھاوشیوھیان — أصل السنة والجاحظ ص ٥٢٥١ او معجم الشیوخ
الذهبی ٢٧١-٢٤٠). ئەم دەستەوازھىدە دەركەوت کاتىك ناكۆكى
سەرى ھەلدا وە لەسەر ئصولى دين لە نیوان (الفرق الكلامية)
ھەمووان ھەولیان دا سەر بە سەلەف بن وە ئەوهى لە سەرين
ئەوهى سەلەفی صالح لە سەريپون.

پیوست بۇ پونكردنەوهى ئەم دياردەيە كە رېچكەو بنچىنهيان
كە جىڭىرە بە روانگەي سەلەف تا تىيەلکىش و ئىقтиدا نەبن
پىيان وە تىكەللىي رېگەيان (كتاب الصفات الاليمه لشيخ محمد آمان ص ٥٧-٥٨)

وە شىيخ اسلام ابن تىيە رحمة الله توپىزىنه وە و لېكۆللينەوهى پىشىنگى
لە (مذهب السلف) چەسپاندوھ، كە ھەر تاقمىيك سەرخەرى نا
بەجيى و پوچەللى خۆيان دەگىرنەوه بۇ سەلەف لە سايەيدا خۆ
دەشارنەوه.

بۆیه دروشى بىدۇھە کاران : خوشاىردنه وەيە لە ژىر مەزھەبى سەلەفدا بە فيئل و تەلەكە (اتحال تحت مذهب السلف) وە دەلىت رجە الله : دروشى ئەھلى بىدۇھە زانرا : لادان لە شوينكەوتويى سەلەف .

بۆیه نىھام أحمد رجە الله لە نامە ئى عبدوس بن مالك : ئەھلى سونە لامان پابەند بونە بەھۆى ھاواھلان لە سەرى بون ... الفتاوى ابن تيمية ٤/١٤٤-١٦٤. وە ئەگەر وترى (ئەھلى حىدىث) وە (ئەھلى ئەسەر) بۆ تايىھەت مەندىيىتى يان زۆرى بايىخ دانىيانە بە گىپراوه كان وە تىيگەيشتنى دروستىيان وە پىشخستى ھەموو بير و بۇچونىك .

وە هەر چوار ئىمامە كە رجەم الله لە سەرانى ئەھلى حىدىث بون بە وتهى ھەرييە كە يان :- (ئەگەر فەرمودە صەھىح بۇو ئەۋە مەزھەبانە) وە شىيخ ئىسلام ابن تيمية رجە الله : پىيگەمى ئىمامە كان پىشەنگن لە دىيندا وە ليييان ئىمام أحمد رجە الله وە لە كاتى جەنازە كەيدا — الفتاوى ٤/١١ دەلىت : ئەۋە بارودۇخى جىهان بزانى دەبىنин لە موسولماناندا يەكىك لە (شىر و عاقلىك) كە لە

ماوهىيەكى كەمدا بەدەستى دەھىنن لە راستىيەكانى زانست و
كارەكان ھىيندەھايە جگە لەمان ناتوانى بە دەستى بەھىنن
نەوهەكان بە سەددە.

وە ئەھلى سونھو جەماعە وايان دەبىنин پىشەنگىيان، ئەمە
عەقىدەي چەسپاواو و جىئىگىرە كە كەمىنى كەمین نەبىت گرانە
درکردنى و راستبونى، وەك پەروەردگار دەفەرمۇيت : (وَالَّذِينَ
اھتَدَوْا رَأَدُمْ هُدَى وَآتَاهُمْ شَهَادَةً... مُحَمَّدٌ) وە (وَلَهُمْ نَعَمٌ)
مُشْتَقَبَهـ... النساء ٦٨) وە ھەركات ناكۆكىيەك ھەبوبىت دەركەوتۇه
كە تەوان پابەندى حەقنى وە شويىنكەوتۇين، پەشىمانى و
گەرانەوەيان بولاي حق بەوتە و كىدار بۆتە رىباز، وە بەوهە
جياوازن لە سەر سەرلىشىۋاوان و گومرەكاران.

وە جارييەك بەگەواھيدانى بپواداران ئەوانەي (شہداء اللہ فی الارض)
وە جارييەك بەوهە ھەر تاقمىيەك توندىگىرى بۆ ئەوى تر، وە
گەواھيدان بە بەگومرای بۆ ھەموو جياوازەكانىيان، بەلام
گەواھيدانى بپواداران ئەوانەي شوھدائى پەروەردگارن لە سەر

زهوى: ئەمە پەيوەستى گىرانەوەكانە بۆھەريەكى دەبىنин
بەوتەمى موسولىمانان لە ئومەتدا كەس ھىندەي ئەوان پايدى
بەرزىن بەودى پابەندى حەقنى، وە پىچەوانەي ئەمەلائى
جياوازەكانىيان.

كە دەبىنин جياوازەكانىيان دان بەم راستىيەدادەنин لەكتى
تهنگانەياندا، وە ئىمام أەمەد رحمەت الله : دەلىت بەلگەيە لە
نیواناندا رۆزى مردن بەھۆى تىكەللايەتى ژيانەوە كەسييڭ
بەلائى تاقىيەكدا دەچىت، بەلام لەكتى مردندا ھەمووان دەبىت
دان بەراستىيەكاندابىنин، وە لە جەنازەكەي ئەودا كە ھەزار
ھەزار وشەش سەد موسولىمان نويىشيان لەسەركرد جىگە لەوانەي
لە ناو مالۇ و دوكانەكاندا نويىشيان كردىبوو، وە بوه ھۆى
موسولىمان بونى بىست ھەزار گاور وجولەكە، ئەم پىيڭەيە لە
ئومەتدا بەددەست ھىينا بە ھۆى شوينكەوتىنى بۆ فەرمودە و
سوننە بىو... وەھەروەها شافعى و سىحاق... ئەوانى تر كەم
پىيڭانەيان بەددەست ھىنابۇو لە ئىسلامدا بەھۆى پابەندى و

شويىنكەوتىنى فەرمودە و سوننە، وە ھەرودە بخارى و مالك و
اوزاعى والثوري و ابو حنيفة لاي كۆمەللى موسولمانان، كە ناويان
دەھىنرىت تەنها بۇ پابەندبۇن شويىنكوتىيانە بۇ فەرمودە و
سوننە، وە ئەودى قىسىمان لە سەر (معصوم)نин، وە يان پىييان
نەگەيشتوه يان رون و دروست نەبودلایان يان لاوازى بەلگە كە
بەھىز تريان پەسەند كردوه.

ابن قيم رحمه الله دەلىت: هەمووان دەزانن ئەھلى فەرمودە راستىنى
كۆمەلنى وەك ابن مبارك دەلىت: ئايىم لە ئەھلى فەرمودە دا
بىسى، وە (الكلام) لە معترلة، وە درۆ لە رافضة، وە (حيله بازى) لە
ئەھلى راۋ و ھەوا، وە (سوء الرأي- اتدىپ) لە (آل أي فلاں).. مختصر
المرسة ٣٥٩/٢ و المتنى من منهاج آل العندال ص/٤٨٠.

ئەھلى سوننە وجەماعە ئەوانەن لە سەر ھىلى راستن- خط المستقيم
ئەودى يەنفەمەر كىشاي لە فەرمودە كەدا كە: ابن مسعود
گىتراویه تموه (خط لنا رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم خطًا مستقى
على الأرض ثم خطط حول هذا الخط خطوطاً قصيرة ثم مد أصبعه الكريمة
على الخط المستقيم وقرأ الآية السابقة - وأن هذا صراطي مستقىماً فاتبعوه

و لا تنتعوا السبل فترق بكم عن سبيله... الانعام ١٥٣ قال عليه السلام
وهو يبر بأصبعه على الخط المستقيم هذا صراط الله ثم أشار إلى الخطوط
القصيرة من حوله وقال وهذه طرق وعلى رأس كل طريق منها شيطان
يدعو الناس إليه... رواه أحمد والنسائي والداري) ئهودی ریگای راست بگریت
له کۆمەلی موسولمانانه ئهودی سیمای ئیسلامه، وه تىكەن
نه كردنى هيچ لىيلەك بهم سەرچاودىيە، وه هيلىەكانى راست و
چەپ لادان و گومرايى وستەم ھەلە و نەپىكەنە به پىيى دۇورى
لە هيلىە راستەكەمە خەستىقىم - السراط المستقيم كۆمەلە
موسولمانان، لىرەوە نورىكى ترى پەنەھەمەلە دەرسىدايە و
بەراستىيەكان وەك فەرمۇى ئۆمەت بۇ حەفتاۋ سى كۆمەل
بەش دەبن وە رۈزگاربۇھەكى نواند بەھەي كەخۆى لە سەرييەتى
وهاوەلەنلى وە پىيى فەرمۇن: (الاتزال طائفة من أمتي ظاهرين حتى
يأتىهم أمر الله وهم ظاهرون - البخاري وله طرق أخرى) واتە ئەوان لە سەر
ھىلى بەرگرى شەرعىن لە ئىسلام لە رېبازى پەنەھەمەلە بە كتاب و
سونە وە بانگخوازى ولا و براء پىيى، وە سەددەي ھاوەلەن ئەھەدی
شوين كەوتويان بن ئەموا پىشەنگى سیمای ئیسلامى بىيگەردن

و هك په رو هرد ګار د هفه رمویت : (وَكَذِيلَكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطَا يَتَكُوئُوا

شہداء علی النَّاسِ وَيَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْنَمْ شَهِيدًا..البقرة ۱۴۳ و ه قرطبي رحمه الله له

تفسیر القرطبي دا دهليت:

(هه رسه ده یه ک شاهیده له سه رئه و هي دواي خوي).

تۈزىنەۋى حوتىم

كۆمەللى موسولمانان لەبىر دەم بەرنگارىيە كاندا:

كۆمەللى موسولمانان : ئەھلى سوننە جەماعە ئەوانەن كە
لەسەر رېبازى بىنۇچىرىنىڭ كتاب وسوننە وە **ولاء و براء** يان لە
سەرييەتى لە مەدا ھىلى جىهاد و بەرگرى لە ئىسلام دوو بەرە
بەرپابورو كە بۇھو كارى جودايى و بىھىزىيان:

بەرھىي يەكەم: ترسى دەرەكى كە كاfrان ئەوانەي ئاشنانىن بە
نورى ئىسلام پلان گىپى بەرامبەر موسولمانان و ئىسلام
دەيىكەن لەپۇي عەقىدى و سلوکى و سياسى دەسەلات دارىتى
ئەمانە بە مەرام ناگەن بەزۆرى ئەگەر لە رېڭگای تاقم و
رېڭراوه دابراوه كان نەبىت كە پوشاكى ئىسلام والاپوش
دەكەن، لە ئەھلى وروژىنەرانى فيتنە بۇ بهشىركى ئومەت كە
دەبىتىه هۆي سەرخستنى كاfrان، وە شىخ ئىسلام ابى تىمە ئەوهى

والا كردوه لە (مناجه السنة النبوية) كە ئەم تايىيەتىتىھ روافضلى يىپىـ

جيادە كرىيەتىھ بەزۆرى تاقمە ئاشكراكانى بە درىيىزايى مىزىوو.

بەرهەي دووھم : دژايىيەتىھ ناو خۆيىھ كان بەدەركەوتىن و زىيادىي

تاقمە كان گەنجانى ئومەت بەلارىدابران بۇ بە هەدەردانى

سەرچاوهى تواناكان لە لاۋازكىرىنى موسولىمانان، بۇ گرانكىرىدىنى

دۆخى بەرگرى لە بىدۇھە و ھەواو تا شەھ روژ بخىرىنە سەر يەك

بۇ ئەم كارە، وە دژايىيەتىيان كە والايپوشە لە ژىير سايىھى ئايىندا

بە درۇ، بە هەدەردانى سەرمایىھى زۆرى تواناى موسولىمانانە

ئەوانەي رېچىكەي كتاب وسونە (الطائفة المنصورة) پشکى شىر و

پايە بەرزيان ھەبۈھ لە نەشكەندەنەوەي بار و دۆخى

موسولىمانان بە ھەولى گەپاندەنەوەيان بۇ (كتاب وسونە)

بەدرخستنى ئەوهى ئەم تاقمانە كە پوچەلىيىكى ھاوبەش كۆى

كردونەتەوە: شويىنكەوتىنى ھەواو ئارەزو حوكىمە گوماناویە كان

بى بەلگەي و ئىلھام بۇ چونە كان ھەوالە دلىيە كان (دلەم دەلىت

له خوداوهیه)، و هرنه گرتني تاك ههوالن (آحاد)، سهريپچي دهق
به نا مه عقوليه و لاعقلية، حوكم به عادات، به نه خشاندنی
باطل به بهلگه‌ی ههـلـگـهـرـاـوـهـ بـوـ حـقـ و هـرـگـرـتـنـیـ دـهـقـهـ کـانـ
وهـهـواـلـهـ کـانـ بهـ هـلـبـژـاـدـنـ بـوـ بـهـرـزـهـونـدـيـانـ، دـزـبـیـ ۷ـهـلـیـ سـوـنـنـهـ
وـ وـهـ سـوـنـنـهـشـ، هـلـگـهـرـانـدـنـهـوـهـ دـهـقـ وـهـهـواـلـ وـ تـهـئـوـیـلـیـ
پـوـچـهـلـ بـهـ پـیـوـهـرـیـ نـادـرـوـسـتـ، وـهـ دـزـایـهـتـیـ دـهـقـ وـهـهـواـلـ بـهـ
بـیدـعـهـ وـ تـوـنـدـگـیرـیـ کـهـسـیـتـیـ وـ پـیـرـۆـزـکـرـدـنـیـانـ، وـهـ درـوـسـتـکـرـدـنـیـ
ترـسـ بـهـ جـیـاـواـزـیـ کـرـدـنـیـانـ دـهـرـچـونـهـ لـهـ شـرـعـ، وـهـ حـوـکـمـ
بـهـروـکـهـشـیـ دـهـقـهـ کـانـ وـلـانـانـیـ مـقـاصـدـ وـنـاوـهـرـۆـکـ، وـهـ بـهـلـگـهـدانـ
بـهـ السـوـادـ الـأـعـظـمـ، وـهـ کـرـدـنـیـ حـوـکـمـیـ عـامـ بـهـ خـاصـ وـهـ خـاصـ بـهـ
عـامـ، وـهـ وـهـرـنـهـ گـرـتـنـیـ إـجـمـاعـ وـهـ مـهـزـهـبـیـ هـاـوـهـلـانـ، وـهـرـگـرـتـنـیـ
ثـارـاـوـ بـوـچـونـ لـهـ مـهـشـایـخـ وـ مـهـقـالـاتـ وـ تـوـنـگـیرـیـ بـوـیـانـ وـ پـیـرـۆـزـ
کـرـدـیـانـ وـهـ قـوـسـتـنـهـوـهـ بـهـ هـهـلـهـ تـهـئـوـیـلـ وـهـرـگـرـتـیـ بـهـشـ کـرـدـنـیـ
بـیدـعـهـ بـوـ حـسـنـةـ وـسـیـةـ، وـهـ شـیـوـانـدـنـیـ دـهـلـاـلـاتـیـ دـهـقـهـ کـانـ وـ پـشتـ
بـهـسـتـنـ وـلـاـزـ وـ هـیـنـرـاـوـهـ کـانـ لـهـ هـهـواـلـهـ کـانـ وـهـ وـلـانـیـ تـیـگـهـیـشـتـیـ

دەقە كان به زمانى عەرەبى بنەرەتى رەسەن، وە بانگخوازى كە سونەيەك پىچەوانەي ئەوئى ترە وە پىچەوانەي قورئانە ، وە دەق روکەش و ناوهرىڭ كە دروستى ھەلبىزاردەنلى وويسىت بە كامىيان بۇو، ئەمە شىيە كارى ئەھلى بىدۇھە و ھەواو ئارەزووە به دەق و ماقاصل دەلالاتەكان.

بە زوپىي وزۇرى بە يانى حالى ئەمانەكرا لەلايەن زانايانمۇدە وەك ئىمام الشاطىي رحمە الله له (الاعتصام)دا وەكۆى كردونەتەمەدە له (أصول الإسلام لردىء البدع عن الأحكام) لەسايىھى ئايەتى : **للتَّسْعِينَ سَبِيلُ الْمُسْجَرِينَ...لَا تَنْهَى** ٥٥ .

واتە بۇ خۇ پاراستن خۇلادان، وە ھەروەھا درەوشانەوھى ھەوالىيىكى پىرۆزى ترى **بەجۇدالى** بەجۇدالى وبېش بونى ئومەت وە رېزگاربۇنى تەنها يەكىن لىيان كە بە ھىئەلە راستەكە (خط المستقيم) كە لە سەر زەوى نواندى وە ھىئەلە ليچىابۇھە كانى بەلاي راست وچەپدا بە لادان ورپىچكەي شەيتانى نواند، ھىئەلە راستەكە ئىسلامە وە ئىسلام يەكەو لادان وجودابونەوھى نىيە،

جگه لەمە ئەگەر ئىسلامى تىدابىت ئەوا ھەموو ئىسلام نىيە
وە شويىنگەوتوانى كۆمەللى موسولمانانن بە ئەندازەنى نورى
ئىسلام بە زۇرى وکەمى دوورى ونزيكى لە ھىلە راستە كە
(خط المستقيم)، وە ليىرەوە ئەۋەن ناو لەقەب ھەلنىڭرى و
ئەصلېيك لە ئەصولى ئىسلام جودانە كاتەوە لەسەرى بى
جودايى ئەوا ئەوانە كۆمەللى موسولمانانن ئەوانەن كە پابەندىن
بە ھىللى بەرگرى شەرعى لە كتاب وسونە وەرگرى پەيامن
سەرخەرى و دژايەتى بەممە دەكەن.

دوای ئەم حەت تويىزىنە گەيىشتمە وەلام دانەوهى ئەو
پرسىارە لە سەرەتاي ئەم نووسىينەدا خۇى وروژاندبوو:

وەلام:

لە مەوه وەلامى پرسىارە كە رۇن دېئىوه بەم شىوه يە:

زانىنى پىّوست لە ئەصلى دينى ئىسلام :

يەكەم : كە دين نىيە بە كۆمەل نەبىت.

دووهەم : وە كۆمەل نابىت ئەگەر ئىمامەت نەبىت.

سېيىم : وە ئىمامەت نابىت ئەگەر گوېڭرى گوېرایەلى
پابەندى نەبىت.

ئەم سى تايىبەت مەندىتىيە لە ناو يەكدا لەكاون و جودا نا

كىرىنەوه، ئىسلام كۆمەلى موسولمانان دانامەززىت بە ولايەتى

ئىسلام (دەسەلات و پارىزراوى) تەنها بەم خالانە نەبىت وەك

ئىامى عمر دەلىت: لا إسلام إلا بجماعة ، ولا جماعة إلا بإمارة ، ولا إمارة

لا بطاعة...سنن الدارمى 1/79) موسولمانان ھەموويان لاشەيەكىن

پارچه کانی پیکه و هلکاون که ئەوانەش برا ئەندامە کانىن، وە لاشە کە ئىسلامە (كتاب و سوننە) ئەمە سىياسەتى ئائينە کە دلىيايى پاراستنى دەستكەوتە کانى و يەكىتى و يەكبونى كۆمەلە كە يە به دانانى ئىمامىيىكى شەرعى كە (سياسەتى بەرىيە بىردى لاشە كە يە) ئىسلام بەھەرتى دروست بۇنى لاشە ئۆمىتە ئىمامەت پارىزەرى لاشە كە يە لە ئومورى دين و دونيا ئىسلام هەموو بۆيە جودايى و بەشى ھەلناڭرى بەرىيازى بەشمەير ﷺ ھاوەلان ئەوهى شوينكەوتويانە تا ئەمۇز وە بانگخوازى ئىسلام دەكەن نەك به بەشىكى وە پەروەردگار دەفرمۇى: (أَفَقُوْمُّونَ بِعَيْضِ الْكِتَابِ وَكَفَّرُونَ بِعَيْضٍ...البقرة ٨٥) كە قەددەغەيى كردوه وەرگەتنى ھەندىك و ھەندىك نا نە به كەم كردن وەنە بەزىاد كردن وە (فَإِنَّى حَدَّيْتُ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ...البقرة ١٨٥) كۆمەلى موسولمانان بە رېيمازە كەيان كتاب و سوننە جودايى و بەشى تىدا نىيە كە بانگخوازى ئەم رېيماز بۆ(يەك تاپەرسەت)ى و پىكەھىنانى كۆمەلى موسولمانانە، نەك به

جودايى بەشىك لە موسوٰلمانان، وە كۆمەلە سەركەوتودە كە يا
گروپەرزگاربۇه كەي بۇ نواندوين بەوهى كەخۆى و ھاودالانى لە
سەرين وە فەرمانى بە وەكردۇھ وە نكۆلى كىردوھ لە دوکەوتتنە
و نەشارى و جى ھېشتىيان وە دەقەكانى كىتاب وسونە لەم
با بهدا فراوانن.

رېبازى كۆمەلى موسوٰلمانان ئىسلامە بە رېبازى بەنەمەنە بە^{۱۶۴}
كتاب و سونە وە پەروردگار دەفرمویت: (لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيَعْلَمُهُمْ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ قَالَ كَلُّ أَنْفُسِهِمْ يُنَيِّرُ مُبِينٌ...آل عمران ۱۶۴) لىرەدا
ئىسلام ھەمۇر تايىبەت مەندىتىيە كى داوه بە (كتاب وسونە)
وە پاراستى و سەرخستنى لە ویراء بە تەنها ئەمە ئەنجامى
تەقوا دەي ھىننەت (لَأَنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنَّقَّكُمْ...جرات ۱۳) پاشكى
كۆمەلى موسوٰلمانان لە تەقوا بە ھىننەي كاركىرىنائە بە
ھەردۇو وەھى (كتاب و سونە) وە ئەوان تايىبەتىيە لە ویراء وە
ئىيان بە ھىننەي پشك لە **ولاء** ھ وە بەھىننەي پشك بە **براء**، وە

ئەمە بەرجەستە نابىت بە پابەندى تەواو نەبىت بە **صراط المستقىم**

وھ پېشەنگ **نەھەن** و ھاۋەلان.

ئەمە واتاي شەرعى كۆمەللى موسولىمانانه براڭ بە رېبازى **نەھەن** بە كتاب وسونە، رېكخەر و كۆكەرەھييان ئىمامىيىكى بىستراو گویرايەل كراوه بۇ پاراستنى دين و دنيايان، ئەمە بەستەرەھى گشتى نىوان موسولىمانانه بۇ يەكىتىيان و يەكگرى كۆمەلەكەيان، وھ ھىيندى پىادە كردنى ناجوداي و كىشە نە بۇون دەبىت، ئەگەر يەكىك لە موسولىمانان يان تاقمىك جوداي بکەن دەبنە هوى داپراڭ لە كۆمەللى موسولىمان و داپراڭ لە ھەموو ئىسلام لەرېبازى **نەھەن** كە پېچەوانەي ووېست و دەعوهى **نەھەن** بە واژهىنان لە جودايى و پابەندى بە كۆمەللى موسولىمانان ئەعوهى لە كۆمەللى موسولىمان دادەپرىن دەكەونە تاقمەوه بە ناو يان ناودەرۈك لە نزىك يان دوور بە ئىسلام و كۆمەللى موسولىمانان بە ھىيندى دوور كەوتىنەوە ولادان و داپرايان لە كۆمەلەكەيان، وەرنەگىتن و نا پابەندىتى

بە حوكىمەكانى ئىسلام وەك بىرىنى شريانى لاشەكە بە ھىندى
بىرىنەكە، وەكە گویرايەلى پابەندى بەتەواوى نەبۇون لاشەكە نا
جىڭىر دەبىت وە ئەوكانە بى ھىزى و دەسەلاتى پارىزەرى
لَاواز دەبىت .

كە بانگخوازى و جهاد و ئامۆڭكارى و ئاگاداركىرنەوە و
بىرخستنەوە و پابەند بۇون بە (ووتە و كار) ئەمانەو ئەوهى لە
خۆى دەگرىيەت ھەمووى لە ژىر رىبازى بۇساپىچىلەت دا جىگە لە وە
ھىچى تر .

نابىت بەلىن و موالات ھەبىت بۇ ناوىتكى جىگە لە ئىسلام وە نە
مولات بۇ ناوهرىزكىيەك جىگە لە ئىسلام بە زىاد يَا كەم، وە نە
بۇ تاقمىيەك لە موسولىمانان جىگە لە كۆمەل موسولىمانان لە ژىر
ھەر ناوىشانىك، تەنها پابەندى بە كۆمەلى موسولىمانان
لەسەر رىبازى بۇساپىچىلەت دەبىت .

لە مەھو ئەگەر تاقمىئىك يا كۆمەللىك يا حىزبىيتكى ئىسلامى دامەزرا لە سايىھى دروشمى داهىنراو لەسەر بەلىنىن **ولاء وبراء** ئەوا :

* دامەزراوه لەسەر پابەند بەھەندىيڭ لە فەرمانەكانى پەروەردگار وە ھەندىيڭ نا .

* دامەزراوه كە موالاتى بۆ ھەندىيڭ لە رېكخراوه كانى ھاوشييۋە دەبىت جگە لە وانى تر .

ئەگەر دامەزرا لە وولاتىكدا كە ئەھلەكەي لەسەر (رېبازارى يەندەپەر ﷺ) و سەلەف صالح ئەھلى سونە و جەماعە جىاوازىيان دەكەن بە تاك و كۆز و ناو و ناودرۆك لە بەش و گشتدا .

ھەموو ئەم دامەزراوانە (حەرامن) نادروستن، لەوەي تىيىاندايە لە ناپەوايى و ناھەقى و بە لە دەستىدانى بەشىيتكى ئىسلام، بەلادان لە رېبازارى يەندەپەر ﷺ لە بانگحوازى وە نەشازى لە ئەصل(كۆمەلى موسولمانان) وە هوکارى جودايى و بلاوى كۆپىيان و شكارىنى يە كىتىيان.

له رۆشنايى ئەمەمى لە پىشدا ھات وە ئەوهى دەردەكەۋىت،
ئەو رېچكەو رېگايەپىستە لە سەر موسولمانان پىادەى
بىكەن لەبەر رۆشنايى بنەماو بنچىنەى عەقىدەى چەسپاۋ و
باودەپىكراو بە دەقى شەرعى بە مانەى خوارەوە كە دىن
لەگەل بەيان كەدنى بنەما شەرعىيەكانى و عەقىدىيەكان، وە
قۇناغەكانى بانگخوازى بۆى وە بهم شىۋىيە بۆلا بەدنى بنەماي
(الكلية الجامعية) لە كىيىرانەودى (الجزئيات إلى الكليات) وە بابەتى
(الكليات) بەمانە:

بنەماي يەكم :

بنەرەت پابەند بونە بە كتاب وسوننە لەگەل كۆمەلى
موسولمانان بون و گوئىرايەلى و پابەندى و گومرانەبون، وە
بانگخوازى بۆلای پەروەردگار بەرىيازى بەنەمەن جودايى
نەكىرىن بە ناو ناودەرۆك راستى بى تەم و مىرى، وە ئەم ئەھلە
شياون و پىستە بىزانن كە كاريان بۆ گشتى ئۆمەتە نەك

چوارچىوهىكى جوگرافيايى دهوريان، بەلکو گەياندنى پەيامى

ئىسلام لە هەر شوين وکات بە سىٰ ويستە لكاو كە :

۱ - موسولمان لە هەر خاكيىكى ئىسلامدا بىت لە سەرييەتى
كە ئسلام كۆمەللى موسولمانان لە سەر (رىي بازى ئىسلامى
راست) وە ولايەتى ئىسلامى كە كوفر بە ئاشكرا نەبو ئەوا
نابىت و قەدەغەيە جودايى بکات لە كۆيى موسولمانان بە^١
ھىيىنانى حىزبى ئىسلامى يا كۆمەللى ئىسلامى لە سەر ئەو
خاكە كە ئەمە بارو دۆخيان بىت. (فَمَا ذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا
الضَّلَالُ...يونس ٣٢).

ئەمە راستىيە كە جودايى و خىلاف دەھىنىت، وە شىكاندىنى
گۈيرپايدىلى و پابەندىتى بۆ حۆكم و دەسەلات، وە جودايى
كۆمەل و كۆيى وە پشت كىرنە كۆمەلە كەيان وەك ابن عمر لە
فەرمودە كەى بِنْ عَمَرَ اللَّهُ يَعْلَمُ دەگىرىتە وە كە دەفەرمۇيت: (من أراد
بجوجة الجنة فليلزم الجماعة – رواه الترمذى و أحمد) پىوستە لەگەل كۆمەللى
موسولمانان بۇن لە سەر رىي بازى كتاب و سونە وە بانگخوازى

و ئارام گرتەن وە ئەركى ئەھلى عىلەم و باوهەرداران و كۆمەللى موسولمانان (ئەھلى سونە وجە ماھە) كۆپىيان بە (كۆي زانايانى ئومەت) پەروەردگار دەفەرمۇيت (وَلَئِكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَا عَنِ الشَّرِّ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ، آل عمران ۱۰۴) كە ئومە لىرەدا بە زانايان يەت، ئەوانەي بانگۇي ئىسلاميان پىيەدەگات بۆ (عوم الامة) وە ئەوان ئەھلى (الحل العقد)ن لە ئومەت ئەوانە نورى قورئان بلاو دەكەنەوە و بانگخوازى بۆ لاي پەروەردگار دەكەن، ئەم پەيوەستيانە دەبنە پارىزەر لە دروست بونى جوداي و حىزب و تاقم كە لە لاکانى (خط المستقيم) نەك لە سەر(خط المستقيم) وە پەروەردە لەوانى ئومەتى پى بىرىت، بە ئاشنا كردىيان بە عىلەمى شەرعى بەسۈود لە دين، تا تاقمان بە لارىاندا نەبەن و پارىزراوبىن لە هوڭكارەكان كە بەرەو ئارەزو سەرپىچىيەكان كە شەياتىنى ئىنس و جن پەلكىيىشيان دەكەن كە بانگخوازى دەخنكىيىن و دەچنە جىڭگاي زانايانى ئومەت بەھەولى ئەوانەي مىكىرۇبە عەقىدى سلوكىيەكان رىيازە

فىكىيەكان بە گوئىسى لاواني موسولماناندا دەدەن لەبەر چاۋ و
گوئىسى ئەھلى سونە، وە پەروەردگار بەيانى كردوھ و بەركى
دانادە بە تايىبەت زانايىاي شەرعى كە دەفرمۇيىت: (ولئكىن مېڭمۇك
أَمْةٌ يَذْعَوْنَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ...آل عمران: ٤٠) وە يەممەپەن دەفرمۇيىت: (يحمل هذا العلم
من كل خلف عدو له - رواه أبوداؤ وابن عبد البر). وە ئىيام بوخارى لە
صەھىحە كەيدا لە كتاب (الاعتاصام بالكتاب واسنە) لە باب قول النبي
—لاتزال طائفة من أمتي ظاهرين على الحق يقاتلون :وهم أهل العلم (وە حافظ بن حجر لە
شهر حىدا بىزى لە (فتح البارى ٢٥٠/١٣) دەلىت: ووتەيەكى شىاۋ
پىكراوه، وە ئىيام التزمى فەرمودەكەمى گىراوەتمەوه لە(باب
گوئىم لە محمد بن اسماعيل بو واتە بوخارى وتنى: گوئىم لە على بن المدىنى
بو ووتى: ئەوانە ئەھلى فەرمەدەن، وە كتىبى (خلق افعال العباد)
دا ھاتوھ لە سەر فەرمودەكەمى اپى سعيد لە (وكذلك جعلناكم امة
وسطى) ئەوانەن كە لە فەرمودەكەدا بە (لاتزال طائفة من أمتي...)
ھاتون .

و ه سه رنج به نهیئیه کی گرنگ به به رزبونه و نزم بونه وه و تیکشکان و داروخان و به هیزی و لاوازی ئومهت پیوه ریکه بؤ سه رکه تنی ئومهت له همرکات و همربارو دو خیک به کۆبی و یەك بونی (زانایانی دادپه روهر) پشت بهست به په روهر دگار لانه دان له حهق به هههر هۆ و کاریک، وه لهم ئه رکه دا ناو نراو (خیر أمة و ه أمة وسطا و شهداء على الناس) ئه مه ئه رکی زانا داد په روهر و گهیشتowanه، کار به خۆری بانگخوازی بکەن بؤ یەك خستنەوی ئومهت به ریبازی بەنھەمەر بؤ په روهر ده کردن و ری نیشاندان و رینماي و فیترکردن و فرمان به چاکه و نهھی له خراپه، و به ریابونی ثیقامه حجه بؤ پاراستی دین و سه ر و مالی موسولمانان که ئه رکه وه به رونی چاخه کەيان ئه مه و دك: التولی يوم الزحف وه راده ست کردنی دین و سه ر ما يه کانیه تی به وانهی به رام بەريان گرتون به (العقدیة و السلوکیة) جودا له ریبازی کۆمەلی موسولمانان (ئەھلى سونه و جەمامعه) ئه وھى کە پیی رازیین وه په روهر دگار و بەنھەمەر و کۆمەلی موسولمانان،

ئایا ؟ لەمە گومرایى و لە دەستدان زیاتر ھەيە، وە ئایا ؟ خەسارەت و خەسارەتمەندى زیاتر ھەيە، ئەمە ئەركى موسولمانە لە سەر روی زەوی (الطائفة المتصورة — گروپە رزگاربودكە).

وە لە (منهج الدعوة الى الله) ئى أمين حسن اصلاحى ص ٢٣-٢٤/دا ھاتوه: كە پەروەردگار ناردوھ بۇ بەدەستھىننانى ئامانجە گشتىيە تەواوەكان بۇ بەردەوامى بانگخوازى ئىسلام تا كوتا رۆژ لە ھەموو ئومەتىيەك و زەمان و شوينىيەك و جىاوازى زمانەكان وە پىوست نە بونى ناردنى پەيامى نوى و نويىنەر بە ھەر ئومەتىيەك و ھۆز و زمان و لەھجەيەك.

وە پەروەردگار كوتايى ھىنا بەناردنى پىغەمبەران، بەرپرسىارييلى بانگخوازى و گەيانىنى تەواوى بەلگەكانى دا به وە خۆيى پەروەردگار پاراستنى دينى لە ۋەستوگرتوه بە دوو رىيگا :

يە كەم : پاراستنى قورئان لە شىۋاندى و گۈرانى و كەم و زىادى تا جىهانى مەرقىايەتى پىّوستيان بە پىغەمبەرىيکى تر نەبىت لە رۇنگىردنەوە و ھيدايت لە كردن و نەكىردن بە فەرمانەكانى خودا.

دۇوھم : پەروەردگار بەشىئىكى لە ئومەتى مەد ﷺ بەرەھواام تايىھەت كردوھ بە وەى لە سەر حەق بن وە لە فەرمۇدە كاندا ھاتوھ بە رۆشنىكىردىنەوەي رېڭىاي پاست و نىشاندان و كار پىيى و پىشەنگى و گەياندى نورى ئسلام، وە ئەمان دەمىيىن ئەگەر كەمىنيش بن تا ئەم رۆزى پەروەردگار ھەمووان دەگەرەننەتەوەلەي خۆى، زىندوگەرەوەي پىشەۋايەتى رېبازى يەنەھەمەر ﷺ و ھاوەلانى چەند پىلان و دژايەتى رېيان بىگىت، وە ھەر گومرپاى دىت بۇ ئومەت جەستەي لاواز و پەك خىست بە ژەھرە كانى، پەروەردگار دەي پارىزىت و كۆمەلە رى بەرنەدەرە و پشتىكەرە گومراكaran (لاتزال طائفة من أمتى قائمة على الحق) بەرز دەكاتەوە وە ئەركى خۆيان بەرجەستە دەكەن بە

پاککردنوهی دین لوهی نامویه و هینراوهته ناوی وه بانگزوی
جیهان بۆ صهلاح و فهلاح و باشی رزگاربون، تا کاتیکیش که
پیوهره کان پیچهوانه دهبنوه به کشتی نادرrost جیگای
درrost وه خەلکان ده گورین شەپ وردەگرن و خیر نا وه
تیکەلی ده کەن وه پاساو بۆ بیدعه کان ده هینرینه وه وه
بانگخوازی جەھالەت دیتهوه و پابەند بوانی حق نامۆ و بی
پشت وسەرخەر ده بن.

ویستی په روهرگار به مانهوهی ئەوه کۆمەلە خۆراگە برواداره
پابەند بە حق تا دوا رۆژ بۆ پاراستنی و مانهوهی پیشهوايەتى
محمد ﷺ بە (الوحى) به قورئان و هاوهلانى تا ھەممۇ كات نورى
ھيدايەت نه کۈزىتەوه و بەردەوام پرشنگ دارىت لە
رېئمۇيىكىردى خەلکان و تەواى بەلگە کان لە سەر
درrost کراوان.

۲ - ئەگەر موسولمان لە ولاتى کۆمەلی موسولماناندا بۇو،
بەلام ولايەتى ئىسلامى تىدانە بۇو، با وا زېھىنیت لەو تاقمانە

جوداي ئىسلام يان جياوازيان لە سەرە، وە با عەقىدە و كار و
بانگخوازى بە رىبازى نەھەمەر بىت، وە پىوستە بۆ ئەوانەي
پەروەردگار لە موسولمانان پىيى داون لە مال و عىلەم ھوکارى
پشتىوانىيان.

٣- بەلام ئەوانەي موبىتەلان بە ژيانيان لە ولاتى كوفر بايزانىن
كە گورگە كان مەرەكان جيادەكەنەوە لە رەوهەكىيان لە ناويان
دەبهەن، پىوستە موسولمان لە كۆمەلەكەي دانەبرىت و
بىگەرىئەنەوە لاي برايانى موسولمانان و ژيان لە ناوياندا تا كۆو
يە كىگرتۇو سەركەوت و بەھىزىن وە ئەوانەي پەروەردگار مالى
پىداون پشتىوان و يارمەتىيدەريان بن، وە ئاشنا كردىيان بە¹
زانيانى ئەھلى سونە وجەماعە وە ئاگاداركىدنەوەيان لەو
كەسانەي نامۇن نە شازن بە ئەھلى ئىسلام.

فەرمۇدەكەي كە حدیفة بن الیاف كە لە بوخارى و موسىلمىدا هاتوھ
دەيگىرېنەوە : (كان الناس يسألون رسول الله صلى الله عليه وسلم عن
الخير وكنت أسلأه عن الشر مخافة أن يدركني فقلت يا رسول الله إنا كنا في

جاهلية وشر فاءنا الله بهذا الخير فهل بعد هذا الخير من شر قال نعم قلت
وهل بعد ذلك الشر من خير قال نعم وفيه دخن قلت وما دخنه قال قوم
يهدون بغير هدي تعرف منهم وتنكر قلت فهل بعد ذلك الخير من شر قال
نعم دعاء على أبواب جهنم من أجاهيم إليها قدفوه فيها قلت يا رسول الله
صفهم لنا قال هم من جلدتنا ويتكلمون باللسنتنا قلت فما تأمرني إن أدركني
ذلك قال تلزم جماعة المسلمين وإمامهم قلت فإن لم يكن لهم جماعة ولا إمام
قال فاعتل تلك الفرق كلها ولو أن بعضها صل شجرة حتى يدرك الموت
وأنت على ذلك ... مفق علیه). ثم رون و تاشكريه له پیوستی له
گەلبۇنى كۆمەلى موسولماناندا وە ھەرگىز پى نەدرادە به
جوداى وە پابەندبۇون بە بنەما تا دوارپۇزى زيان وە بەر نەدانى
ولانەدان.

بنەماي دووهەم :

رېبازى بانگخوازى دەبىت تەنها رېباز بىت كە بانگخوازى بۇ
پەروەرگار بانگئىيەكى خۆپسکە(ضطرة) رون و رەوان تاشكريه له
(كتاب و سوننه) دا پیوست بە زىيادىيەكى دەرەكى نىيە جىگە له
رېبازەكە وەك خۆى لە ھەموو بارو دۆخ و کات و مەكانىيىكدا،

وه کارکردن بۆ گەياندنى ئەركى هەموو موسولمانىكە، وە دەرچون لە تەنگىزى حىزبى ئەركى هەموو شايستەكارىكە بە ئەھلى شەرع بۆ وەلانانى ئەندامىتى حىزبەكان وە ئەركى هەمووانە بۆ سەرخستى و دەركىدى ئىسلام لە ناموئىتى دوھىدا.

وە دەفرمۇيت : بادا الإسلام غرباً وسيعود غرباً كما بدأ ...
فطوبى لغرباء ... رواه مسلم) وە هيچ رېگايەك نىيە بۆ دەرباز بون لەم ناموئىيە تەنها بەو رېگايەنەبىت كە رېبازى بەكتاب وسوئە وەك ئىمام مالك دەلىت: (لن يصلح آخر هذه الأمة إلا ما صلح به أولها) واتە رېبازى .

كە چاخى يەكەمى ئىسلام لە سەر ئەم پى هەلگرىيە بەردەواام بۇون بە هەلگرتى عەقىدى راست و دروست بە دەر لە ئارەزو گومان، جىڭە لە وانەي دابران ولاياندا بەناو ناودەرۆك لە شەرع.

بنەماي سىيىەم :

قوتاگە كانى بانگخوازى لە سەر رېبازى :

۱- بانگخوازى به ئاشكرا بۇ بەرزىكىرىدە وەسى ناوى پەروەردگار و يەكتا پەرسىتى گەياندىن و رۇنگىرىدە وەسى واتاي گشتى و تايىبەتىيە كەى بە خەلکان ئەمە بنەماى دەست پىيڭ و بنچىنىھى رېيکخستنە، كە نەھەمەر لەسەرتاي بانگخوازى فەرمۇي : (قولوا
لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَفْلِحُوا) وە لە كۆتا شادا فەرمۇي : (لَقُنُوا مَوْتَأْمَ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ) واتە ژيانى موسولمان لە سەر يەك تاپەرسىتى دادەمەزرى، وە يەكمىن فەرمائى پەروەردگار (يَا أَهْمَّ النَّاسِ
اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقَوْنَ... البقرة ۲۱) وە
پىچەوانە كەى شىركە وە يە كەمىن نەھى ليكراي و پەروەردگارە : فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْذَادًا وَأَئُمُّ شَعَمُونَ.. البقرة ۲۲) وە
يەكمىن فەرمانى پەروەردگار بۇ كار بە يەكتاپەرسىتىيە (إِيَّاكَ
تَعْبُدُ) وە كۆتا سورەتىش لە قورئان يەك تاپەرسىتىيە (بِرَبِّ
النَّاسِ... إِلَهُ النَّاسِ) كە پەروەردگار ئاماژە بە سىفەتى رىوبىيەت و ئولوهىيەتى بەرزى خۆى دەكەت كە دوو ويستى لىكاون بۇ
يەكتاپەرسىتى ، وە يەك تا پەرسىتى ويستى پەروەردگار لە

دروستكراوه کانى كە دەفھرمويت : (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونَ ...الذاريات٥٦) واتە يەكتاپەرسىن كە ويستى پەروردگار

لە ناردنى يەغةمبەر ران ملیمە سەم وەك دەفھرمويت (وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَبَيْنَا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسَيِّرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَلِّبِينَ...البعل٣٦) وە پەروردگار پاش باش لە ناردنى ۱۸ يەخەصىز

دەفھرمويت (أَوْلَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَهُمْ أَهُمُّ افْتَنِيهُ ...الاحم٩٠) بۆ

ژيان بە (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) وە دانى حەقى تەۋاوى وە ئاگاداركىرىندىمەدە
لە پىچەوانەيەتى چونكە ئەوە سەرتاۋ كۆتايمە مەبەستە لە
دروستكىرىنى ئىنس و جن وە ناردنى يەغةمبەر ان التَّكْبِيرَ وە
دەستپىتىكى قورئانە وە كۆتاشى ئەمە يەكم فەرمانە تىيدا و
نکۆلى لە پىچەوانەكەى لە پىناویدا ئومەت ھاتووھ وە بونى
قىبلە وجەد و بەھەشت و دۆزدەخ، عەقىدە راست بى گومان
و شەھەوات ھۆكارى پاكى درون و وەرگەتنىيەتى ، وە شىخ
اسلام ابن تيمية لە (الفتاوی٤ / ۱۰ ص ۳۶-۳۷) دەلىت : ھەركەس بە ئاگايىت لە

دۆخى جىهانە كەى دەبىنېت موسولمانان يەكىن و شىئر عەقلەن
ئەوەي ئەوان لە ماواھىيە كى كەمدا بە دەستى دەھىنەن لە^{١٧}
پاستى زانستە كان و كارەكان چەندەھاى ئەوەيە كە نەوەكان بە^{١٨}
دەستى دەھىنەن لە غەيرى خۆيان ئەمە خەصلەتى ئەھلى
سوننە و فەرمودەيە چونكە عەقىدە دروست و جىڭىر ئىدراك
بە هيىز دەكات وە پەروەردگار دەفرمۇيت (وَالَّذِينَ اهْتَدُوا رَأَدُّهُمْ
هُدًى وَأَنَّا هُمْ تَشَوَّهُمْ...مۇد...مۇد) وە (وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوَعِّظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ
وَأَنَّهُمْ تَنْهَىٰنَا *** وَإِذَا لَتَّيَنَا هُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْزَرَا عَظِيمًا *** وَلَهُمْ صِرَاطًا^{٤٢-٦٧-٦٨}
مُسْتَقِيمًا...النساء ٦٦-٦٧-٦٨) وە عەقىدە دروست بە يەكتاپەرسىتى
ھۆكارى زانستى بەسۈودە وە پارىزەرىيتسى (وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا
وَكُلُّا مُشْرِكِينَ *** وَصَدُّهَا مَا كَانَتْ تَغْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ...الله ٤٢) وە
موسولمانىيىتى سەرچاوهى بە دەسھىنەن زانستى بەسۈودە,
پەرستارى جىگە لە پەروەردگار رىيگە لە نەگەيىشتن بە زانستى
بەسۈود، وە عەقىدە بە يەكتا پەرسىتى پاراستەن لە^{٤٣}
خەسارەت و وون نەبۇن و نەكەوتىنە ھەلاكەوه (فَمَا أَعْنَثْتَ عَنْهُمْ

اللَّهُمَّ إِنِّي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَّمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ عَيْرٌ
تَثْبِيبٌ... هود ۱۰۱) بانگوئى بۆلای پەروەردگار سەرەتا دەپەت
بەرزکەرنەوەي واتاوا فەھمى (إِلَهٌ إِلَهٌ اللَّهُ) وە رېچۈن بە نورى
(كتاب و سوننه) وە رېبازى بەندىھەن رېچىكەي چاخى يەكمى
ئومەت بۇو لە ھاوەلان و ھاوريتبازانيان بە بلاو كەرنەوەي
ئىسلام بە پاكى نورى ھيدايەت بەدەر لە ئارەزو گومان وە
پابند بە هيئە راستەكە الصراط المستقيم بەناو ناوارەۋك،
دەستپىيەكىيان لە(دار الدعوة) لە (مەدينە) وە بە تاك و كۆ
بلاوبونەوە بەيەك پەيامى (إِلَهٌ إِلَهٌ اللَّهُ)، بانگخوازىيەكى يەكگەرتو
بەرپابو بەبى جودايى وجياوازى بلاو بونەوە بە ووللاتاندا، بەلام
ئەوەي لاي برای موسولىمانى رۇزىھەلاتە ھەمان ئەوەيە كەلائى
برای رۇزئاوايەتى، ئەگەر جياوازى ھەبویت لە نىوان زاناياندا
بەلام كۆي ووتە و بانگخوازىيان يەك بۇو بەسەرخستى سوننه،
وە دەرخستىنى بىدۇھە تا يەكگەن لە سەر كتاب و سوننه، لە
سەرچاوه وكتىيەكاندا ئەمە نەخشاوه، وە ئىمام بوخارى لە(شىخ

أصول اعتقاد دلیت : (لیم زورگرتون له هزار زانا و زیاتریش تمنها لهوانهی

ووتیان نیمان ووتهو کاره وه وهرم ندگرته له ئهوانهی ووتیان نیمان وتدیه) .

بەلام بانگخوازى ئەکەر لە سەر شیوازى حىزب وتقام و كومەل

بىت كۆي بانگخوازى پەھەپەر ﷺ نىيە بەشى و فرهى لە پېيازا

كە كام رېياز هەلبىزىرى ئەوهى بانگۆي بۇ دەكات يان ئەوهى

خوزراوه ئەمه بارى ئەم سەددىيە، دەستپىكى رېياز بە (أَنْ

اعبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ...الحل ٣٦) وەلاي كۆتا پەھەپەر ﷺ لە

سەر الصراط المستقىم چەسپاوه به درىزى سەددەكان بە ھەموو

گۈرانكارىيەكانى نىشتمانەكان، دەسىپىكى ھەمووان دروشى

يەكتا پەرسىتى وھ بەددەست ھىنانى ئىخلاص وھ پاراستن لە

شرك دەرخستنى و پاکىردنەوە ليى لە شاراوه كانيشى، بۇ بە

ئاگاى ئەحکامى دين و شەريعەتكەمى لە عەقىدە و ووته كان

ئەمه شیوازى رۆچونە به دىندا و دورىيە لە بىدۇھە و گومان

و گومپاىي .

بەلام تاقم و حىزبان كە لەسەر بانگۇي جودا دروست بون تەنھا
وەلام دانەوە يەكىن بۆ نادرostى و شىّواوى بارى سىياسى يان
كۆمەللايەتى يان زانستى يان ئەوەي دامەزرىئەرەكەي تىيىدا
زىياوه:

ئەگەر ژىابىت بەوەي ناو دەبرىت بە خىلافەي ئىسلامى
ھەولۇي دامەزرىئەرەكەي بۆ داخوازى بە دەسەلات (توجىد
الحاكمة).

وە ئەگەر دامەزرىئەرەكەي ژىا بە لىيک ترازانى كەمىنەي
موسۇلمانان بانگۇي دەرچون دەكات لەمە بە دەستهينانەوەي
برايهى.

وە ئەگەر ژىابىت بە بارە نەفرەت لىيکراوهەكە (الحاد) ئەوا
بانگۇي دامەزراندنهوەي (توجىد الربوبىة) چەسپاندى.

ھەر تاقم و كۆمەللىك بارىك دەيھىيىتە كايەوە جودايە لە
بنەماي سەرەكى رېبازى پەندەپەن دادەنریت بەوەي لەم لاو لاي

هېلە راستەكەن **الصراط المستقىم** وە نزىكىيان (الطائفة المصورة- الفرقة

الناجية) بە هىيندى ھەلگەرنى نورى رىبازى **يۈنفەھىر**.

ئايا ؟ ھىچ ھۆيەك ھەيە بۇ لادان لە رىبازى **يۈنفەھىر** :

دەردە كەويىت دواى ئەم پىشە كىانە كە بانگۇرى حىزبى صوفى و
كەلامى عەقلانى و سىاسى نابنە جىتگەرلى موسولمانى يەكتاپەرسىت،
بۇ دروستكىرىنى كۆمەللى موسولمانى يەكتاپەرسىت،
كە ئەمە سونەتىنىكى پەل راکىشە بۇ ئەصلەكانى ئوصولى دىن
بە دواى خۆيدا، وە دەستپىيەكى بانگخوازىيە بە دروشى
پەكتاپەرسىتى (لا إله إلا الله) بەناو ناودەرۈك بۇ ھەموو ئەحکامە
شەرعىيەكان، ئەگەر موسولمان عەقىدەي دروست بۇ وە پاك و
بەدەر لە شرك وڭومان پارىزەردەبىت لە ئارەزو و ھەوا كانى دل
و لاشەي، وە دەستپىيەك بە پىچەوانەي ئەمە نە پىكانەو
رىبازى يەغەمبە ران **اللَّٰهُمَّ إِنِّي فِي طَرَّالَتِيْنِ حَنِيفٌ** و بانگۇرى نىيە بۇلاي خودا. (فَأَقِمْ
وَجْهَكَ لِلَّٰهِ الَّٰهُمَّ إِنِّي فَطَرَتِيْنِ عَلَيْنَا لَا تَبَدِيلَ لِخَلْقِ اللَّٰهِ
ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيْمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ...الرۇم ۳۰)

وتیروانینی دده‌لات پیش ریکخستنی کۆمەلگەیه کی
موسولمانی ده‌تپیکیکیکه له بۆشاپیه و شیوازی خهوارجه وه
ئەنجامی له ده‌ستانی توانا و لادانی ئومەته،
پەلکیشکردنیانه بۆ بەندىنخانه کان و گۆرستانه کان، وەك
کیشانی هیلیکه له سەر ثاو !!! .

دەرئەنجام بۆ يە كگرتنه وه و كۆيى جودايان تەنها گريدانى
ھەمووانه به (لا إله إلا الله) بە واتايىھى بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بۆي
نېرداون، ئەي نابىنن ئەوهى كۆمەلی موسولمانان يەك
دهخات و كۆيان دەكاته وه وەك لاشمیه کى لکاو، پەرۇشى
وسۆزى فريشته هەلگرانى عەرشى جولاند بۆ بەنى ئادەم و
جيوازى نیوانيان (الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الْقَرِئْنَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسْتَحْوَنُ بِمَحْمَدٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَبِئْمَوْنَ بِهِ وَسَيَّعْفُفُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسَعْيَتْ كُلُّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعَلَمًا فَاعْفُزْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقَوْمٌ عَذَابَ الْجَحِيمِ... غافر ۲۷) ئاماژە به
سوزیان و ئەوانەي دەوريان داون وه بەنى ئادەمە کان له سەر
زەوي تا ئەو نزا مەزنهيان بۆ بکەن تەنها بۆ(بروا بونه به

پەروردگارى مەزن) دەگەرىتىھو، وە لە سەر فريشته كان دەفەرمويىت: (ويستغفرون للذين امنوا) كە پەيوهندى بروادارى هاوبەشى نيوانيانه وە مەزنترىن پەيوهندىيە، لە كۆدا جياوازى لە نىوان موسولىماناندا نىيە بەو بەستەرەي كە تاكەكانى سەر روی زەھى بەيەكە وە دەبەستىتەوە وە بەستەرەوەي نىوان ئەھلى ئاسمانە كە (لا إلَه إِلَّا اللَّهُ) لە كىتىبى (أصوات البيان ٤٤٨-٤٤٧/٣) هاتووه: كۆمەللى موسولىمانان دادەمەززىن بەم بەستەرە تەنها لە ژىرى سايىھى زانايىھى شايىستەكارى گەيشتو بە چەسپاندى دروشمى (لا إلَه إِلَّا اللَّهُ) بە واتا هاتووه كە.

لە كىتىبى (معالم في الطريق ص ٨٦-٨٧) هاتووه:-

ئەم كۆمەلگەيە كە خەلکەكانى پابەندن بە خودا پەرسىتى تەواو بە يەكتاپەرسىتى .وە لەمە زىاتر ناكەن بە ئامانج لە عەقىدەو رېكخستان و شەرائىعەكانىاندا بەكردارى ھەموو پەلەكانى زيانيان ئەم دروشە دەگۈرىتىھو لە يەكتاپەرسىتى تەواو لە سىفات و ناوەكانداو ھەموو عەقىدەيانى پى چەسپاۋ

دەكەن وە پاك و بىتگەردن لە سەرى وە بەرجەستەبىي ئەمە
بنەماي دامەزراندى ئىسلامە و كۆمەلگە كەيەتى وە
گەواهيدانە بە (لا إله إلا الله محمد رسول الله).
واتە پىش بىركىرنە وە دامەزراندى كۆمەلایتى ئىسلامى و
كۆمەلگە كەي بەم بنەمايە ، پىوستە ئاراستەردن و گرنگىدان
بە تاکەكان ھەولى پابەندبۇنىان بە يەكتاپەرسى بەو
شىۋازانە بەيان كران وە كۆيى تاکەكان بە عەقىدە دروست
ئەمە كۆمەلى موسولمان دادەمەزريينىت بەرپابونى
كۆمەلگە دروست دەكا بە رېباز، دورو پارىزراو لە شرك و
بىدۇھە و ئارەزو وە نواندى ئىسلام بە ھەردۇو مەرچە كەي
(شەهدە أن لا إله إلا الله وأن محمد رسول الله) ، دەشىت كۆمەلگە كەي پىشىو
نا دروست بىننە ناو نوى كەوه وە دەشىت پالپىشىيان نەكەن و
دزايدىشىيان، وە ئەمان كە ئەھلى سونەن بەتاك و كۆ
گۆمەلگە وە مىشۇي ئىسلام لەزەمەنى نوح عليه السلام تا كۆتا
دزايدىتى كراون بى جودايى، وە بۇ بەرەنگارى يەنەمەن

پیوستی ئاماده کاری به هیزی عه قیده و جهسته‌ی و درونی و
توانای ریختن و یه کبونی بو سه رکه و تن به سه ر کومه لگه
جاهیلیه کونه که دا وه ئەم باخوازیه به دو رو دا :

یه کەم : کار کردن بو به دهستهینانی یه کتابه رستی به ناو ناوه ڏوک
وہ راست کردن وه لای موسولمانان وہ نه هیشتنتی دژایه تی
به هو شیوازه کانی دیار و نادیار کەم و زور.

دووھم : بانگوی کافران بو ئیسلام به به رز کردن وه دروشی
درستی که له شر عدا هاتون و بی نکولی و شاردن وه.
کاتیک ئیسلام سه رمایه‌ی هه موو موسولمانی که راست
کردن وه و پا کردن وه هۆکاری پاراستنی سه رمایه که یه وہ
بانگوی کردنی کافران بو ئیسلام ده بیتہ پاراستنی زیارتی، وہ
ئەمە کشتیه تی ئیسلام (یا آئھا الْفَدْرُ *** فُمْ فَانِذْ..اللَّٰهُ ۖ۱-۲) وہ (فَقُلْ
آذِنْكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٌۚۖ۱۰۹) وہ پنجمین ده فه رمویت (بعثت إلی
الأَحْمَرِ وَالْأَسْوَدِ – به شیکه له فه رموده که له جابر وہ له مسلم دا
هاتوه) وہ (وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَةً لِّلَّٰهِۚۖ۲۸) وہ (قُلْ يَا آئَهَا النَّاسُ إِنِّي

رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعاً...الاعراف ۱۵۸)

یه کم له چوارچیوهی (مسجد الحرام) به ریابو وه له سه ریشی

کوچی پنجه هات بو (مدینه) تا جیهاد بکات به

یه کتابه رستی دزی شرك وه چاره سه ری بلاوهی به یه کگرتن که

روحی ئیسلام یه کتابه رستیه وه تنهها کورت ناکریته وه له

ئنجام نه دانی شرك به لکو هه موو هۆکاره کانی ده بنه هۆی

پاراستنه کهی هاوکار له (یه کتابه رستی و یه ک عه قیده و

وتهی مه به ستی و دین و دنیا) یی، له پیناو یه کتابه رستی به

هه موو شیوه کانی وه نه هیشتني شیرک و خه صله ته

جاهیلیه کان و تونگیری و توندره وی، بانگوی یه کتابه رستی

کرد که په رستراوه کان زوربون به جیوازی تیره وخیله کان وه

مرؤفه خۆی لا که متر بو له دار و بهرد و ئازهله ئه ودی دهی

په رست که نه سوود و نه زیانی بوی هه بورو (قَالَ أَنْجَاحُوْنِي فِي اللَّهِ

وَقَدْ هَذَاٌ وَلَا أَخَافُ مَا تُشَرِّكُونَ بِهِ...الاعلام ۸۰) وه (أَنَّا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ

وَاحِدٌ...الک ۱۱۰) وه بانگوی یه کتابه رستی و یه کبونی مرؤفه کان

وه نه هیشتني تونگيري تيره‌ي و رهچه‌له‌كى وه پيوهره کانى مروق بـ پيوهرى پـ روهردگار (التقى) به جياوازى نـيوان (باـهلى و قـورهـيشـى) و هـهـزار دـهـولـمـهـند وـهـ سـورـ وـهـشـ،ـ كـهـ خـودـاـيـ هـهـموـوانـ يـهـكـهـ وـهـهـموـوانـ لـهـ نـادـهـ منـ اللـهـ وـهـهـويـشـ لـهـ خـوـلـ (ان أركمك عند الله أنتم - لا فضل لعربي على عجمي إلا بالتقى) وـهـ يـهـكـ بـونـىـ دـينـ وـ دـنـيـاـ،ـ كـهـ پـيـشـتـرـ جـودـاـيـ دـهـكـراـ كـهـ جـولـهـ كـهـ بـوـ كـاهـيـنهـ كـانـ وـهـ گـاوـرـانـ بـوـ رـهـبـانـ وـهـهـوهـيـ هـيـ قـيـصـرـ بـهـلـامـ ئـيـسـلاـمـ دـينـيـ بـوـ دـنـيـاـ دـانـاـ وـهـكـ رـوحـ بـوـ لـاشـهـ،ـ وـهـ كـارـ بـهـ وـهـحـيـ (كتـابـ وـ سـونـهـ) كـهـ بـهـمـ نـورـهـ بـهـريـوـدـهـ چـيـتـ كـهـ پـيـشـهـوـايـ سـهـربـازـانـ بـوـونـ ئـهـگـهـرـ بـهـ بـهـصـيرـهـ وـهـ سـهـرـنجـيـ زـيانـيـ وـهـ ئـيـسـلاـمـ بـدـهـينـ دـهـيـنـ يـهـ كـتاـپـهـ رـسـتـىـ پـيـشـيـنىـ هـهـموـوكـ كـارـهـ كـانـ وـهـ فـهـزـلـىـ پـهـروـهـرـدـگـارـ وـهـهـمـ بـنـهـماـيـهـ توـانـيـانـ كـيـسـرـاـ وـ قـيـصـرـ بـرـوـخـيـنـ،ـ كـاتـيـكـ عـهـصـاـيـ دـهـسـهـلـاتـىـ ئـيـسـلاـمـ درـزـىـ بـرـدـ شـكـانـ پـهـروـهـرـدـگـارـيـانـ لـهـ بـيرـكـدـ وـهـ دـينـيـانـ لـهـ

دونيا جياكىدەوە، بىّ هىزى ولاوازى ئومىتە هات وە بە
هىزەكان وەك كالاڭان مامەلەيان پىوهەكەن .

كاتى ئەوە هاتوھ موسولمانان بگەرېنەوە رېبازى [نەھىمەن](#) و
پابەند بۇن زىندىكەنەوە ئەمۇسى پىشىن بەيەكخستن و
يەكبوں بۆ سەركەوتىن وە يەكگەتنى ھەمۇ جوداكان بۆ بە
دەستھىنانى پىشكى مەزن لە دامەزراندەوە شارستانىيەتكى
چەسپاۋى دادپەروردى و دەرونى لەسەر يەكسانى رېشنايى
پىرىنىڭ بە دىن بە دروشى (وَلَيَصُرُّنَ اللَّهُ مَنْ يَتَصُرُّ إِنَّ اللَّهَ أَلَوَّيْ
عَزِيزٌ *** الَّذِينَ إِنْ مَكَاهِمُ فِي الْأَرْضِ أَفَقَامُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوا الزَّكَاةَ وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوُا
عَنِ الْمُنْكَرِ وَلَلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ...الجـ ٤١-٤٠) .

٢- لە قۇناغە كانى سەر رېبازى [نەھىمەن](#) : نە هيشتىنى حوكى
جاھىلى بەوە لە شەرعى پەروردىگاردا نەھاتوھ لە (الولايە
العظمى) وە ھەمۇ رېچىكەيدك كە كار بە شەرع نەكەت لە
دامەزراوە حوكىمەكان) (إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ...يوسف ٤٠).

۳-نە ھېشتىنى جەھالەت بە نورى پىشىنگىدارى يەكتاپەرسىتى و شوينەكەوتن، (شەدە ئەن مۇمدا رسول اللە) ئەمە پىيگەي ئىسلام و پايىھى ئىمانە لە پىش ئەركەكان، وە ئەركەكانى شەش لە سلوك و كۆمەل و رەوشت ھەموو ويستى ھيداياتن بە كتاب وسونە لە ھەللىكىشانى تزوھ چانراوه كان لە ژيانى ئومەت بە بىدۇھە فىل و ئارەزو و لادان و گومان و گومرای لە سەر صرات المسىقى بۆ گەراندىنەوەي پاكىي خۆرسكى دەروەنە كان.

۴-نە ھېشتىنى تارىكى جەھل بە نورى زانستى شەرعى بۇماوه وە ئەمە لە كىتىبە عليمىيە سەھىحە كاندا باب العلم قبل القول والعمل ئەگەر بانگوئى عىيل بۆ ئەم چوار مەقادىدە بەكارهات:

أ / چاكسازى بىر و عەقىدە.

ب / چاكسازى كار و كردەوە.

ج / دۆزىنەوەي بلاوكەرەوەيەكى دەرونى كارىگەر بۆ گەياندى(ھەلخلىسقاوه فيكىرى و شىۋەيى كىدارىيە كان) بە

موسولمانان بۆ بهرگرى و ئاگادارى دهرونه کان له
موخالەفە کان، چاكسازى ووتەو و کار کە ئەم ھەولە **المجاهد العلمي**
بهرهەم نايەت به پەروەردە كردنى و بارگاوى كردنى نەوهە کان
نەبىت، بۆ به دەست ھىنانى نەوهە يەك زانا و ئاشنا بە درون
خودپاکى و بانگخواز به ئە حکامە کان وە ئەمە خەصلەتى
زانىيانى شەرعىن.

٥- گرنگيidan به كليلى گەياندنى بانگوی ئىسلامى (زماني
عەربى) زمانى قورئانى پيرۆز وە بلاو كردنەدى كە ھۆكارى
سەرەكى تىگەيشتنى شەرع و سونە كە ھەموو كتىب و
دەواوين و سونە و مىزۇرى ئىسلامى پىنوسراوه، وە ھىرشن
بۆسەر ئەم زمانە ھىرشه بۆ دين وە تىكدانى ئەم زمانە
تىكدانى فيكرو و درگرتنى و بهرداوامىتى.

٦- كارى پيوىستى ئومەتى ئىسلام وە ناردنى پىغەمبەران
فەرمان بە يەكتاپەرسى و چاكە كردنە و نكۆلى لە شىرك و
خراپەكارى ئامادەكارى بۆ ئەم بنەمايە خۇرپاگرى و بهرگرى

ئامادەكارى بە زانست ئەركى مەزىنە وە ابن العربي لە (أحكام القرآن-

(٢٩٣/١) دەلىت: (بنەمای دین و شوينشىنى پىغەمبەرانە) وە

القطبي لە تەفسيرە كەيدا ٤/٤٧ دەلىت: (سوودى پەيام و

شوينشىنى پىغەمبەرانە) وە بەمە ئومەت ھاوشىۋە پېيازى

بە ھىدايەتى تەواو و وە ھىدايەتدىنى جگە لە خۇيان
بىنەمە

پەرستارىيەتى حق و ئامۆژگارى مرۆفەكانە، بويىھەر كەس

ھەست نەكات بە ئەركى كارىرىن بە چاكەو نكۆلى لە خراپە

دانانىتى بە ئەندامىيىكى دروستى ئومەت، بويىھەشىكى

ئومەت وەلايان ناوه دەبىت ئامۆژگارى بىكىتىن تا ئاشنائى بن و

و كارى پىيىكەن بە مەزىنەتى بۆ دامەزراىندى كارەكانى

دەولەتى ئىسلامى : (الَّذِينَ لَمْ يَكُنُوكُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ

وَأَمْرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوُا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ...الخج . ٤١)

٧- خۆراكى لە پىيگەكانى دينى خودايە، وە پابەند نەبۇن بە

بانگخوازى پىيگەيەكى تاوانە (التولى يوم الزحف) و ئاڭادارىن.

۸- بهرگری له بانگوی (جیاکردنەوهی دین لە دەولەت يان دین لە سیاسەت) و پوچەلکردنەوهی و بەیان کردنی بۆخەلکان کە سیاسەت شادەمارى دینە، وەك جودای دینە لە ژیان وە زیندە بە چاللکردنی خەلکانە، وە راست گریدانی دین بە سیاسەت بانگخوازیەو فەرمانە بە چاکەو نکۆلی لە خراپە و دریث بونەوهی کاری ئیسلامیيە، وە فەوتان و لە ناوبردنی کوفر و کافرانە، پاراستنى دەستکەوتەكانى ئیسلامە بەھیزى و خاودنداشەتییە بەرامبەر كافران، دین پايەدارو بەرپانابىت و مەبەستە كەمی بە ئامانچ ناگات لە دەسەلاات و بەریوەبردن لە هەركات و ھەموو بوارەكاندا بە دروشى يەكتاپەرسىتى و بەرەنگارى كافران نەبىت وە راستکردنەوهی لادەرانى رېگاى حەق، ئەمەش بە كەسييکى بەتواناي زاناو زانا بە ئیسلام و شەرع و دەسەلااتدار بە گەياندى بەلگەكان، ھیز و زانست بە يەكەوە گریدانى بۆ زيندویىتى گۆرەپانى ئیسلام و سەرکەوتى زيانى ئومەت لە سەر ھەدى كتاب و سونە وە بازرگانى لە گەل

پەروردگار بە (ذٰلِكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ شَيْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ اللّٰهِ ***
ثُوَمُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ يَا مُؤْمِنُكُمْ وَأَشْفِيكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُثُمْ
تَعْلَمُونَ...الصٰفٰ ۱۰-۱۱). .

۹- بە ئامانچىرىنى ھاونىشتىمانىيە بىٽ ھىزەكان لە ئومەت و
دواخستىيان و نە ھېشتىنى پۆلىان لە ناو ئومەتدا، كار بۆ بە
ئاگاھىنانەوەيان و ئاگاداركىرنەوەيان لەم مەترىسيانە :

أ / دورنە كەوتىنەوە لە كتاب وسونسە .

ب / نە كەوتىنە ناو تىيگەيىشتىنە ھەلە كانى دەقە كان .

ج / كىرۋىدەنەبۇن بە نە خوشىيەكانى جوداي و جياوازىيە كان .

د / ھيرىش نە كىرنە سەر زاناييان لە چوار چىيە جۆر بە
جۆرە كانى مەزھەبە كان لە شەپولە عەقىدى و فيكىرى و مادى
و سلوکى و ئارەزوی گومانى و گومرايى و بىدۇھى و تەكفيرى،
بەردنگاريان و بەيان كردنيان و پوچەلتىرىنى و نە
ھېشتىيان لە نىشتىمانى موسولماناندا .

ه / له کار بۆ بى هىزىكىرنى گەراندنهوهى رۆلی ئومەت و

سەروهريه كانى تا پشت بهست نەبن به خويان.

و / له گەمارۆدان و بى هىزىكىردن.

ز / له کاري فيكىرى داگىركەرى بۆ لادانى رۆلی ئىسلام نه

هىشتنى و نامۆكىرنى وە لانانى دين و شەرع.

بنەمای چوارەم :

گەيانەرانى بانگخوازى به رىپازى بەنەمەمەن مەبهست ئەوانە

نېيە كە بەشىك لە حەماس و حەمييەيان تىدايە بەتال لە

فقەمى شەرعى ئەوانە دەيىت ئاشنا بىرىن بە عىلىمى شەرعى و

پەروردەتى كارى صالح تا جىڭگەوهى بانگخوازان و زانايانى

ئومەت بن، وە مەبهست لە وانە نېيە كە دەگرىن لە سەر

ئەوانەي پىشيان وە پەرۋشيان پىشىنە تەنها خۇلادرن لە

خراپە وە كار بە نكۆلى بە خراپەي چوار دەوريان وەلاناوه كە

لە گەللىاندا دەژىن وە گۈينەدەرن بە ژيانى دەوروبەريان، وە

مهبہست له وانه نییه که له باری سربونن له گوشہ‌گیری و ده‌لین زه‌مانه گوراوه و کوتا زه‌مانه و مهدی العلیله دیت لهم ووشانه که موسویمانان و خویانی پی ده‌مریین به زیندویی، وه ئه‌وانه‌ش نا که دده‌لات کافر دهکن و روخاون له چاکسازی و چاکسازان، وه ئه‌وانه‌ش نا تنه‌ها له ئیسلام (خو پاکردنه‌وه) و هرگرتوه په‌یوندی خویان له‌گهله چوار دهوردا پچراندوه، ئه‌مانه به‌شیکیان له ئیسلام و هرگرتوه نا بیته سه‌ره خه‌ر و گهیاندنی ئیسلام.

ئه‌مانه‌ی وتران و هاوشیوکانیان پیویستیان به چارده‌سهر و چاکسازیی و با‌نگوئییه بو ریبازی بنده‌های له پابهندی و به‌رگری خوراگری و با‌گخوازی و گهیاندن.

به‌لام شیوه ناشرینه کانی تر له به‌نده‌ی دره‌هم مال و دده‌لات راکه‌ران به دوای پوچه‌لدا له نیشانه کانی نزیکی قیامه‌ته په‌نا به خودا ده‌گرین له شه‌ریان، وه ئه‌مانه خله‌فی خراپن پیویسته دور خستنه‌وهیان و لی دورکه‌وتنه‌وهیان تا

بلاوکه رههی میکرۆبه کانی شوینکه و توانيان له ئەھلى بیدعه

و گومان و ههواو ئارهزو نههینن وه پهروهه دگار دههه رمویت :

(فَحَلَّكُم مِّنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يُلْقَوْنَ عَيْنَاهُمْ مِّنْهُ .)

وه لەمه وه دهیت لە سەر رېکخەرى بانگخوازى خاودەن
بانگخوازىيە كى شايستە كار و گەيشتوو صالح و موصلح و كار
بە چاكە بکات وە فەرمانى پىېكەت وە خۆپارىز بىت لە خراپە
و فەرمارمان بەچاكە بکات، ئەم خەصلە تانە رېڭر دهیت لە
بى دەنگبۇون لە سەر مردىنى سوننە و ژيانى بیدعه و حەق
پىشىل كردن و ناحەقى، ئەمە زانايە كى رەبانى پهروهه دە
زانست و بپوادار كە بە ئىسلام دەزى و بانگۇي بۆ دەكەت، بە
زانستە كەي ھيدايه تەكەي و سيماي شەرعى بۆ خۆى
نه خشاندوه پىش ئەوهى بانگۇي بکات بە نەفس و مال (ئەوهى
بۆ بانگخوازىيە ناروات و دەمەنیت) كارى پهروهه دە
هاوشىوەيەتى بۆ بوزاندەوهى بازارى بپوادارى، وە فەوتى

پىلانى شەيتان، بەردەوامى و خۇراڭرى كە دەبىتە ھۆى
نەمانى نامۆيەتى دووهەم وەك چۆن بۇوه ھۆى نەمانى نامۆيى
يە كەم.

وە لە ھەلە كانى ترى بانگۈى بانگخوازان :

۱- دابرانى ئىسلام لە چوار چىوهى ژيانى موسولمانان
بەلايىھى بانگۈى بانگخوازانە كە جوداي لە نىوان ووتەو
كارياندا دەبىتە ھۆى توئاندىن و شىواندىن و شاردىنەوەي و
دەركەوتىنى بە كىدارەكى، وە زاناييان وتويانە : ئىسلام
لىتلەكراوه بە كىدارەنە گۈنجاۋيان لەگەل تىسلامدا، ھەر كەس
و كۆمەلېيك كاريان جياوازى بانگۈيان بىت خۆيان بەلگەي
پوچەلى بانگۈكەيان دەبن چونكە بەلگەي كىدارى بە ھىزىزە
لە بەلگەي ووتەي، كە شايەتى بە دين و خودا دەددەن پىوستە
برۇايان پىيى بىت بەرجەستەي ژيانى رۆزانەيان بىت بە
گشتىگرى بەدەر لەمە نادروستە وە رۆزى كۆتا بەلگەيمە لە
سەريان نەك بۇيان.

۲- بهلام كەسانىيەك كە سەرپىچى ئەنجام دەدەن بە هوئى

شەھەوات و ئارەزو و ھەۋە ئەمە لە قورئاندا ئاماژە بۆكراوه كە

تۆبە بکات بگەرپىتەوە وە ئەگەر بەزۇرىش مونە كەرى و لادانى

پىكرا چ ؟ رېڭەر بگەرپىتەوە و تۆبە بکات و خاودەن ئىخلاص

بىت.

۳- بهكارهينانى ووشە و مەقاصىدە گران و ئالۆزەكان كە نە

بۆتە هوئى تىيگەيشتنى زۇران وە بهىردارى رەنگى نە داودتەوە

تا ئاسان وەرگىريپەن لاي ھەمۇوان.

۴- بانگخوازان بە زمان و نوسراو و كىتىبەكان ھەولىيان داوه

ھەست و جوشىيان دەن بە فيردۆسىنىكى خەيالى بەتال لە زيانى

ئسلام كە وىنهى بارودۇخە كەيان نىيە، لە كاتىيەكدا كۆمەلگە

ئىسلامىيەكان توشى نەخۇشى درۆ و پىيا و جەھالەتن بە

كىردارەكى بون كە بانگۇكان تەنها لە ئامۇزىگارى و ووتارەكاندا

كۆ بونەتەوە وە كارىگەريان وەك كەفلى دەريايىه كە گىرپانەوە

ئەفسانە و چىرۆكە ئىسلامىيەكايىه مىتزو شىكىددارو و

پرشنگداری شارستانیه‌تی ئیسلام سەدە زىرىنیه کان تەنها بە ووتە بەدەر لە کارکردن، بۆیە دەبیت بەرجەستە كىرىنەوە لە ژيانى رۆژانە ياندا وە ژيان بۆی ژيان پىّ.

٥- بەكىردار رېگايەكى رۇكەش پىادە كراوه وەك تېشيرىة گاورە کان (الفرقة الأوليّة) لە هند، كە كۆكىردنە وەي بانگخوازى تەنها لە توپىزى چەوساوه کاندا، كە بۆتە رەخنەي گەورە لە موسوّلمانان بەوەي تەنها ھەولى زىاد بۇنى شوينكە وتوانىانە وەك ھەر دىنييکى تر كە مەش بوه رېڭرىيەك لە دەرنە كەوتى مەزنىيەتى ئىسلامى راستەقىنه.

٦- ئەھلىيەت نەبۇنى كاركەرانى بەارى :-

أ/ الأمانة ب/ تبليغ الدين

زەمەنیيکى زۆر تىپەريوھ بەسەر ئەوەي كە موسوّلمانان (ئەميرە کان و دادوھرە کان و ئىامى مزگەوت) يان دادەنا بە پىوەرە شەرعىيە کان، بەلام ئىستا كارىيەكى وە زىفييە دەشىت

هیچ شایسته‌بیه کی نه بیت ته‌نها بروانامه یا نپشتگیریه کی یا نباریکی سیاسی یا نمه‌زهه‌بی... هتد.

۷- وه زه‌مه‌نیکی زور تیپه‌ریوه له وهی که هه‌مووان هه‌ولی گه‌یاندنی دینیان بو به ووته و کار و ره‌وشت به ریبازی پنهان‌بندی وه هاو‌هلاّنی و خه‌لافه‌ت و دواتریش سه‌رد‌ده زیرینه کانی ئیسلام، به‌لام ئیستا کۆمەلگهی ئیسلامی گیرۆدھی جهله و لاسایکردن‌ده‌هی کی نامویه پیی و دک کاری کۆکردن‌ده‌هی به‌خشینه کان و دامه‌زراندنی خه‌لکان بو ئەم کاره وه پیدانی موچه له سمری که زورجار کاری بانگوی بالاو کردن‌ووه‌شیان پی دهدریت وه ده‌شیت ئەمانه کەم زانیاریین لەم بواره و ناشنا بیانه به ئائینه کانی تر وه کەم توانای له بواری وتاردان و تاوتوي کردن، که ئەمانه له چوارچیوهی ریکخراویک کارده‌کەن که خۆیان له بنه‌مادا کەم زانیاریین به ئیسلام به راده‌هیه کسیماي ئیسلام بیشیان له ده‌ستداوه بایه‌خیان به کاری

ووته‌ی و هونه‌ری داوه به‌دهر له به‌لگه دروسته کانی ئیسلام سماي.

ویستى ئیسلام له ووته‌دا نيه به‌لکو له جىبەجىكىدن و رەشت بەرجەستە كىدنه له تاك و كۆ و كۆمەلگەدا وەك پەروردگار دەفرمویت (نَا أَئُمَّا الَّذِينَ آتَيْنَا لَمَّا تَطَوَّلُوا مَا لَا يَفْعَلُونَ (۲) كېرىمەتىپ مَقْتُلًا عَنْ اللَّهِ أَنْ تَطَوَّلُوا مَا لَا يَفْعَلُونَ (۳) الصَّاف) كە بنەماي ئیسلام زانست و زانىارى دروسته بە هەردۇو وەھىيەكە وە يەغەمبەرى و زانىارى دروسته بە هەردۇو وەھىيەكە وە يەغەمبەرى دەفرمویت: (مَا مِنْ نَبِيٍّ بَعْدِهِ اللَّهُ فِي أُمَّةٍ قَبْلِيٌّ إِلَّا كَانَ لِهِ مِنْ أَمْتَهِ حَوَارِيُّونَ وَأَصْحَابُ يَأْخُذُونَ سَيْنَتَهُ وَيَقْتَلُونَ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِنَّهَا تَخَلَّفُ مِنْ بَعْدِهِ خَلْفٌ يَقْتَلُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ وَيَفْعَلُونَ مَا لَا يُؤْمِنُونَ فَمَنْ جَاهَهُمْ بِيَدِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَهُمْ بِلِسَانِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَمَنْ جَاهَهُ بِقَلْبِهِ فَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَيْسَ وَرَاءَ ذَلِكَ مِنَ الْإِيمَانِ حَمْدَلَه — رواه مسلم و أحمد).

بنەماي پىنجەم :

بنەماي بانگخوازىي بۇ لاي پەروردگار بە رىيازى بەنەمەير و زانىارى دروستكىدىنى برايەتى نىوان موسولمانان لە سايەھى برايەتى بپروادارىتى كە ویستى ئیسلام يەكىتى و يەكبوون و ناجوداي

نا جیاوازییه که گرنتمی به هیزی تیسلام به رجهسته ده کات،

له سه ر کتاب و سونه و دک په رو هر دگار ستایشی هاوه لان ده کات

(وَاعْتَصِمُوا بِجَنَابِ اللَّهِ الْعَلِيِّ وَلَا تَقْرُبُواْ وَإِذْكُرُوا بِنَعْمَةِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَغْنَاءً فَالْفَلْقُ

بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبِحُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَاعَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْهَدْنَا مِنْهَا مَاءً حَرَانَ

) ۱۰۳) ئاوا برايەتى له نىوان موسولمانان دروست بىو کە

شەيتانيان نائومىد كرد بىو به پابەندىيان و ناجوداييان و

تەبايان بە يەك عەقىدە كەرىگرى ھەموو درزە كەلىنىك بىو

پاش وەفاتى بِنَفْسِهِ بِنَفْسِهِ وە شەھيد كردنى خالىغە عمر و عوسماں

خوايان لېرازىيەت قفلی فيتنە كرايە وە جوداي كەوتە نىوان كۆمەلەمى

موسولمانان له خەوارج و شىعە بەلام ئەمۇرۇ جوداي و

جيوازى عەقىدەي نامۆى تیسلامى دووهمىي هيئناوه توند تر

لە نامۆى يەكەم .

بنەماي شەشم :

ئەھلى تیسلام سىمايان نىيە جگە لە تیسلام بە قورئان و سونه

كە بنچىنهى باوكمان لِيَرَاهُمْ عليه سلام وە پىيغەمبەران تا كۆتا

كە بانگوو و بانگخوازىيان بۆ كردوه وه پەروەردگار يەنھەمەر

دەفرمويت (فُل إِلَّي هَذَا نَبِيٌّ لَّمْ يَصِرِّطْ مُشْتَقِّمْ دِيَنًا قَيْمًا مَّلَأَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا*)

وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ.. لَا شَرِيكَ لَهُ وَلَدَلِكَ أَمْرُكَ وَلَا أَوْلَى الْمُسْلِمِينَ..الاتام ۱۶۱

(صِبَغَةُ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنَ مِنَ اللَّهِ صِبَغَةً وَلَهُ عَابِدُونَ...البقرة ۱۳۸) وە

پەروەردگار تەنها يەك (ئىسلام)ى بۆ داناوين وە بەجگە لەوه

پازىنابىت كە (إِنَّمَا أَنْهَا النَّاسُ آمَنُوا اذْخُلُوا فِي السَّلَمِ كَافَةً وَلَا تَنْبِئُوا خُطُولَاتِ

الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَمْ يَعُدْ مُؤْمِنًا...البقرة ۲۰۸) وە ئايىته كان زۇرن بۆ

پىغەمبەران لە إبراهىم و إيساعيل و موسى و عيسى علم و سلام و جگە

لەوان لە سايدى ئىسلام و پاشكۆرى موسولىماناندا كە (مَا كَانَ

إِبْرَاهِيمُ هَوَدَا وَلَا نَصَارَائِيَا وَلَكِنَ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ..آل عمران ۶۷)

وە ابن قيم لە (مدارج السالكين ۴/۲۷۶) دا دەليت : ئايىنه كانى ئەھلى

زەھى شەشن : يە كىيکيان بۆ الرحمن كە ئىسلامە كە ئايىنى

ئەھلى ئاسماňەكان و ئەھلى يەكتاپەرستانى سەر زەھىيە وە

پىنجيان بۆ شەيتان كە (اليهوديه،النصرانيه،الجوسيه،الصابئه

، وە ئايىنى موشريكان) كە يەكتاپەرستى (لَالهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ) بنچىنەيە و

ئىسلام وشهى شەرعىيە بىز ئادەمىيە كان كە به موسولمانان ناو دەبرىن، وە يەكتاپەرسىتى يەكخىستنى مروقەكانه لە ژىرىئالاى ئىسلام ودك (وَتَمَتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَذْلًا لَا مُبْتَلٌ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ الْإِلَهُمْ ۝) وە (أَفَمَنْ سَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ ثُورٍ مِنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ فُلُوْهُمْ مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝..الزمرى ۲۲) موسولمان بە چەند خەصلەتىك ناو براون (المؤمن ، المتقي ، الصالح وە پىيچەوانە كانيان بە الكافر ، المافق ، الفاسق) وە ناشىت هىيج ناو ونيشانىك دروست بىكريت ودك : قىرى، مرجي، خارجى، أشعري، معتزلى...هتد وە ھەروەها لە ئىستاشدا : إخوانى، صوفى، تبليغي...هتد كە جياوازى دەقه كان و شەرعەن بە ناو ناوارەرك وە ئەھلى ئىسلام تەنها سىمايان (ئىسلام والسلام) وە پىشىن و موسولمانان ھەموويان كۆمەلۇن كە (بِدِ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ) كە تىرىھىي و حىزبى دابىان بۇ تائىيفى و مەزھەبى پوچەل ، ودك دروست كردىنى يەكىتى ئىسلامى كە زۇرىيىكى لە موسولمانان خلەتىند.

و ه این قیم له مدارج السالکین ۳/۱۷۲ ده لیت: نیشانه‌ی دو و ه می (ئه هلی العبودیة) نا گه ریته و ه ژیر ناویک که پیش ناسراون لای خەلکان بانگویان کردوه و ه پابهندنین به یەك کاری که له ژیر ناوه که يدان، پیچه وانه کار ده کەن ئەمە نشوستى بهندایه‌تى که بهندایه‌تى موقعیده - چوار چیوهدراوه.

بەلام بهندایه‌تى تەواو بەناویک له ناوە کان نا ناسریت و بەلکو ئەو پابهندە بە بانگو بە جیاوازیه کانییه و ه، له هەر بواریکی بەندایه‌تى پشکیتکی هەیه و ئاماده‌یه و ه ئەگەر پرسیاری شیخە کەی لیتکریت ده لیت: **بەنھەم** و ه ریبازە کەی ده لیت: (اتباع) و ه ئامانج التقوی و ه مەزھەبی کتاب سونه و ه نەسەبی:

أبی‌الاسلام لا أب لی سواه إذا فتخرعوا بقياس و قیم

و ه لای ئەھلى سونه ناو تەنها سونه‌یه و ه هیچ ناز ناو و پاشکوییک نیه جگە لەوە.

بنه‌مای حه‌وتدم :

ئەھلى ئىسلام تەنها له سايىھى كتاب و سونەدان و پىيمازى وەك بۇھىمەر ﷺ وەسفى كردون (من كان على مثل ما أنا عليه وأصحابي) وە (المجاعة)، وە كۆمەللى موسولىمانان ھاواھلان و شوين كەتوانيان تا رۆژى كۆتا ھەر ئەوانن كە ناويان (الطائفة المنصورة و الفرقة الناجية) پىيچەوانە ئەھلى بىدۇھۇ ئارەزوو وەك بۇھىمەر ﷺ وەصفى كردون (من رغب عن سنتي فليس مني) كاتىيىك بىدۇھۇ ئارەز و هات، ئەوان به سەلەفى صالح و شوين كەتوانيان ناسران بە عەقىدە سەلەف (الصراط المستقيم) دەنۋىنن بەرىيمازى بۇھىمەر ﷺ وە صالح بۆيە پىيۆستيان بە ناو و لەقدب و دروشە نىيە وە لە دەقدا نەھاتۇوه لە ھەر شوينى زھۆى بن تەنها پىيمازى كتاب و سونەن و يەك ناو كۆمەللى موسولىمانان، وە تاقم و كۆمەل و حىزبىيەك لە ژىير سايىھىي ئىسلام دابىت بە ناوىيىكى دىاريىكراو ئەوه لە كۆمەللى موسولىمانان بە ئەندازەي نزىكى و دوريان لە(الصراط المستقيم) بەو پلانەي كە ھەيانە

به دروستی و نادر و نادروستی له شه رعدا، به لام ئەوانەی دەيانە و یت
بەرۈكەش له ژىئىر سايىھىي ئىسلام دا بناسرىن بەستەم و
دوپۇرىيى وەك (البایية، المائیة، القادیانیة، البیلولیة....أخ) ئەمانە كافرن و
ئىسلام بەرييە لييان، كە كۆتا حەق يەكمۇ پارچە نا بىت
پابەندى بە كتاب و سونە و كۆمەللى موسولمانان لاشەيە كە
كۆمەللى ئىسلامى وجىهانى ئىسلام لەسەر يەك بىنچىنە لە خۆ
دەگریت وە پابەندى ئىمامىيان تا كوفرى ئاشكرایلى
دەبىنرىت بە بەلگەي شەرع.

بە ئاگابۇن لە ھەندىيەك ھەلەي گورە :

ھەندىيەك ھاوجەرخان ئەوانەي لەسەر كۆمەل و تاقىمە ئىسلام
يەكانيان نووسىيە ھەر بۆ رەخنە و بەراورد ناوى (ئەھلى سونە
و جەماعە) يان ھىنناوه ئەمە ھەلۇو نەپىيكانە لە تىيگەيشتن و
بۆچۈن دور لە راستى چونكە ئەھلى سونە و جەماعە ئەھلى
فەرمودە و كۆمەللى موسولمانان كە بە ناو ناودەرۆك لە سەر
(بانگخوازى دروستن بۆ ئىسلام) پىچەوانەي تاقىم و كۆمەل و

حىزبەكان كە بانگۇيان بەلاي خۇياندا زىاترە، پەنا بە خودا كە موسولمانان ھەموويان (كۆمەل و ئەحزاب) بن بەلکو (الطاقة المتصورة - الفرقة الناجية) يەن پابەندان بە كتاب و سونە و رېباز تا كۆتا رۆز، وە كە دەنوارپىن بە فقەھ تىيگەيىشتىنى پېشىن ئەمەيان تىيکەل نەكىدووه وەك فەرمۇدەي (الخط المستقيم) پابەند بۇوان لە سەر ھىيل و لە جوداى بەدەرن بەم لاو لاي ھىيلدا بە ئەندازەي دوور كەمۇتنەوە لە ھىيلە راستە كە.

بنەماي ھەشتەم :

ئىسلام تەواوە و بى كەم كورتى وە ئەحکامەكانى يەك بە يەكدا لكاون، وە زىادىرىدىن بۆي تانەدانە لىيى وە كە مىرىدىن لىيى ستەمه بە ئەحکامەكانى وە هەر زىادىرىدىن و كەم كەنەنەن بىدۇھە و گومرایىھ دەگەرتىتەوە سەر ئەنجام دەرەكەي وە دەق لە سەر ئەمە ئاشكاراو زۇرن، نا بىت هەر تاقم و كۆمەل و حىزبەكان سازش لە سەر هەر ئەحکام و تى كەلگەرىدىن بىكەن و وەرگەتنى ھەندىيەك و وەلانانى ھەندىيەك وە ئەمە گومرایى و

بىدۇھىيەو لە شەرەدا نە ھاتووه، كە كارى كومەل و تاقم و حىزىيەكانە وە پەروەردگار دەفەرمۇيىت: (وَلَئِنْ كُنْ مِنْكُمْ أَمْمَةٌ يَذْغُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ...آل عمران ۱۰۴) كە بانگخوازى بۆ **الخیر** لە سەر شانى ئومەته كە ئىسلامە به كۆيى و بى جىاوازى، وە پەروەردگار ناو بىدنى ھەندىيەك لە پىيغەمبەران **عليهم السلام** إبراهيم إسحاق يعقوب (وَجَعَلْنَاهُمْ أَئِمَّةً هَذِهِنَّ يَأْمُرُنَا وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِي قُلُوبِ الْجَيْرَاتِ...آل إسحاق ۷۳)

بۆيە پىشەوايانى ئومەت واجبىان كردوه بانگخوازى به بانگىرى **الخیر** كە ئىسلام به گشتى به زانست و كار و كردوه بالاۋىكىدنه وەدى كردووه به ھەموو تونانىيەك.

بىندىمىاي نوچىيە :

لە پارىزراوى عەقىدەدا پەمانى وە **لاه و براء** لە ژىز ناوى ئىسلام و ناودىرۇكى ئە حکامە كانىدا پىچەوانەي ئەمە نا كريت لە ژىز ھەر ناو طائيفە و گومرایى و بىدۇھىيەكدا، كە خراپتىرينىان لاي پەروەردگار ئەوانەن سونەتى جاھلى(جوه كان گاواران

مه جو سه کان صائبہ کان وہ سہ نیہ کان مو شری کان) توندرہ وان بو

کھسی یا ن تایہ فہیہ ک کہ هه مسویان جہ هالت و جاھیلیہ تن.

شیخ و لئیسلام له (افتضاء الصراط المستقیم ص/۱۲۷۹) دلیت:

هه ردہ رچونیک لہ بانگوی قورئان و سونہ به پڑھلہ ک یا ن

نیشتمان یا ن مہ زہب یا ن طریقہت هه مسوی جہ هالتہ چوں

لہ نا کوکیہ کی نیوان ئے نصاریک و موہاجریک و تیان ئا ب

ئے نصاران یا ن ئا ب موساجران وہ پیغمبر ﷺ فہرمی: (ابدعوی)

الجاهلیة وأنا بين أظهركم؟! وغضب لنك غضباً شديداً) وہ ابن القیم له (تيسیر العزیز

الحمد ص/۵۱۵) دا دلیت : بانگوی تیرہ و توندرہ وی کھسی و

مہ زہبی و طائفی و مہ شایخی وہ دانی فہصلی هندیک بہ

سہر هندیک ئہم هه لسہ نگاندن و پیو درانہ هه مسوی بانگوی

جاھلیہ تن.

بنده‌مای دهیم:

ئەگەر کۆبۇنەوەی ئىسلامى (اصلاح) بۇ به گەراندنهوھى بە موسولىمانان بۇ (راستى ئىسلام) دەبىت كۆ بۇنەوەكە بە كۆمەللى موسولىمانان بىت لە سەر بىنچىنەي رېباز بە كتاب وسونە بە ناو ناودەرۆك بە راستى ئىصلاح گەرانەوە بۇ ميان رەھوی بەو ھەموو فەصادەي بە سەر ياندا ھىئىنا لە ئارەزو و لادانەكان، ئەمەش تەنها بە پابەندىيە بە رېبازى بەنەمەمەر چونكە بانگۇي يەكتاپەرسىتىيە و ماۋەيە تا كوتا رۆژ كە پىۋەرى كۆمەللى موسولىمانانە.

بنەمای يازدەھەم:

ئىسلام لە سى پلهكەي دا (الاسلام-الإيمان-الاحسان) كە رېزىبەندىيەكەي خۆرسك و شەرعىيە، ھەر يەكەيان تەواو كەرى ئەھى تريانە وە تەواويي يەكەم و دووەم بەرجەستە دەكات وە ھەروەها، كاتىيك ئىسلام تەسلىم بۇنە بە پەروردگار بە

يەكتاپەرسىتى بە پابەندى تەواویي ئەم ئىمان بە دەست دىت
لای كۆمەلە ئصولى و حىزبىيەكان ئەم رېزىبەندىيە پىادەناكەن
كە نەپىيەكانى و وەرنەگىراوه.

بنەماي دوازدەھەم:

رېڭاكان بۇلاي پەروەردگار داخراون تەنها رېڭاي (الصراط المستقىم) نەبىت كتاب و سونە وەك پەروەردگار دەفرموىت: (وَإِنَّ
هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمٌ فَاتَّهُوْعُهُ وَلَا تَنِعُّمُوا بِمَا بَلَّغَ إِلَّا كُمْ وَصَامُ بِهِ
أَعْلَمُ تَقْشُّونَ...العام ١٥٣) اىن عطييە كە القرطىي له تفسير القرطىي ١٣٨٧ دا دەلىت:
ئەو رېڭايانە رېڭاي جولەكە كان و گاورەكان و مەجوسىەكان و
ئەھلى شىرك و بىدۇھو گومراكان و نە شازان و لادەران و
ئەھلى كلام و جەدەل و ئەمانە ھەمووى ھۆكارى لاوازى
تىيچۈن و نەخۆشى عەقىدەن وە پەروەردگار دەفرموىت
(بِسْ - وَالْفَرَآنُ الْحَكِيمُ - إِنَّكَ أَوْنَ الْمُرْسَلِينَ) وە (وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا
مَا كُنْتَ تَنْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنَّ جَعْلَنَاهُ ثُورَا نَهْيَيِ بِهِ مَنْ نَشَاءَ مِنْ عِبَادَنَا
وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

الا إلی الله تَصْرِيرُ الْأُمُورُ...الشوري ٥٢، ٥٣) و ه (تَبَعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أُولَئِنَاءُ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ...الإعراب^۳) پابهند بعون به هه دوو و هى و رىباز و ه فه همى سه لە فى صالح به به لگه دروسته کان و ه نا جودای له کۆمەلی موسولمانان رزگار بعون و فه لاحه.

بنەمای سیازدەھم :

له بەیان کردنى به لگه شەرعى به ديارىکردنى شوین کەوتن و مەنزىلەت:

۱ - نابىت كەس له ئومەت بانگوی شوین کەوتن بکات بو خۆى جگە له شوین کەوتنى رىباز بِنَفْعِهِمْ و ه هەركەس بى كات گومراو بىدۇھەكارە، شىخ و ئىسلام له (الفتاوی ۱۶۴/۲۰) دا دەلىت: كەس بۆى نىيە بانگو بولاي خۆى بکات جگە له رىباز بِنَفْعِهِمْ بەدەرلەمە گومرايى و بىدۇھەيە، وەك تاقم و كۆمەلە و حىزبەكان دەيىكەن به دانانى كەسيك بۆيان به سەرۆك و پىشەوا وە **ولاء** و براء يان بۆيەتى به پىكان و نەپىكان،

ئیصالحی ئومەت بەدی نایەت تەنھا بەوه نەبیت، ھەر چۆن

نامۆى يەكەمی ئیسلامى رواندەوە، وە بەنەمەم دەفەرمویت:

(إن الإسلام بدأ غريباً و سيعود غريباً كما بدأ... رواه مسلم).

۲ - كەس لە بەندەكان بۆي نىيە داهىنان لە شەرعى خودادا

بکات كە بەلگەي دروست و صەھىحى لە سەر نەبیت كە

چونكە بىدۇھەي رۇن و ئاشكارايە.

۳ - ئەھلى ھەواو ئارەزو بىدۇھە شەرتىرىنى ئەھلى ستەمن و

گومران بە هيئانى فيتنە و شوبوھات وەك شىيخ ئیسلام لە (الفتاوى

۱۰۳/۲۰-۵-۱۰)دا دەلىت : ئەھلى بىدەع شەھوانىيە كان لە خراپتن

ئەھلى سەرپىچىكاران بە (كۆيى-إجماع).

بنەمای چواردەھەم :

هاوپەيانىتى نىيە لە ئىسلامدا جگە لە ئىسلام وەك [بەنەمەن](#) دەفرمۇيت: (لا تختلف فی الإسلام - متن علی) واتە ئىسلام ھەمۇوه ، كەم و زىيادى تىيا ناکىرىت و رېكەوتىن لە سەر ھەندىيەك وە وەلانانى ھەندىيەك پابەندى بە ھەندىيەك جگە لە ھەندىيەك وە كارى حزب و كۆمەلەكان وە زانىيان لە چاخە يەك بە دوا يەكە كاندا بەگرنىگى باس و توپشىنىيان لە سەر رەت دانەوەييان لە حىزبايدەتى نامۇ بەرىبازى [بەنەمەن](#) بەناو ناودەرۆك كردۇه - وەك : الشاطئي - أبن تيمية - أبن قيم - المقريزى - طاهر بن عاشور - الشنقطىي - بشير الإبراهيم...الخ ، خوايان لىخوش بىت لە [مصنفة النظم الإسلامية](#) ص ٣٣١ مؤلف شيخ مصطفى و صفي دا هاتووه.

بنەمای پازدەھەم: ھەموو بىدۇھەكان بە بچوکى ھىنران تا گەورە بۇون دەرچۈن لىيان گران بو بۇ ئەنجام دەرانىيان وە بىدۇھەي بچوک و بەكەم نە زانرىت ھەر بىدۇھەي.

بنەمای شازدەھەم:

جياوازان لە ئەصلىيەك لە ئصولى شەرييعە كارىيەك تەنها نا بىتتە

جياوازى لە ئەصلىيەكى عەقىدە بەلكو بنەمای شەرييعەيە وەك

بەگروپە رىزگار بۇوه كەدا (على ما أنا علية و أصحابي).

بنەمای حەفەدەھەم:

بنەمای ئىسلام يەك تاپھرستى يە كە پەرستار تەنها الله وە

بەنەمای وە يەك قىبلە وە بانگۇرى تەنها يەك رېيگايە (الا إِنْ جَزَّ

الله هُمُ الْمُفْلِحُونَ - المجادلة ٢٢) كە پەيوەندى و ھاوېشيان تەنها

ئىسلامە (أَلَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ خَادَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ)

وە كۆرېيگا بۆ كەيشتن بە ئاخىردت ئىسلامە (وَأَنْ هَذَا صِرَاطِي
مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبْلَ فَتَنَزَّهُ بِكُمْ عَنِ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَاعِدُ بِهِ لَعْنُكُمْ

تَّعْوِيْنَ...الإِنْجَلِيْسِ ١٥٣) وە ئەمە تەنها شەرعە (فَمُّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ

فَاتَّبِعْنَاهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ -الجاثية ١٨) ئەمە حەقە وە حەق يە كە

و بەش نا كريت(فإذا بعد الحق لا الصلال) وە مالى ھەمووان ئىسلام

جىگە لەو نا (قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَذْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنْ أَتَّبَعَنِي -يوسف ١٠٨)

وەھىچ جىڭرەۋەيەكى نىيە، ھەرچەند رېچكەكان زىادىن بە زىادى حىزبەكان دامالىنىن له كۆمەل وە درېزەدانە بە زىادى رېچكەكان و جياوازىيەكان و ناكۆكىيەكان كە ئاشكرايە دەرئەنجامى.

بنەماي ھەڙد ھەم:

بنچىنە پابەند بۇونە بە كۆمەلى موسولمانان و حەرامە جودايى و ھۆكارەكانى گەياندى ئومەت بە پارچەبۇون، وە ئەوانەي لە كۆمەلى موسولمانان جوداد بىنەوە گومراكaran وەك يەنەھەم دەفرەرمويىت: (افتقت الھود علی إحدى وسبعين فرقة، وافتقت النصارى علی اثنتين وسبعين فرقة، وستفترق هذه الأمة علی ثلاث وسبعين فرقة كلها في النار إلا واحدة، قيل: من هي يا رسول الله؟ قال: من كان على مثل ما أنا عليه وأصحابي. وفي بعض الروايات: هي الجماعة. رواه أبو داود والترمذى وابن ماجه والحاکم) وە ئەم بەش و جودايىيە لە ئومەتدا ھۆى لە دەستدانى يەكبۇون و برايەتىيە، نا ھەرتاقم و كۆمەلىك رېبازى خۆى ھەبىت بانگىرى بۆ بکات پابەندى بىت جودا لە وانى تر، وە

ھەر يەكەيان بەپىيى دوور و نزىكىيان لە (الصراط المستقيم) وە (الشاطئي لە الأعتصام ص ٤٠٩/٢) دا دەلىت : ئەم جودايىيە بە ناو ناواھەرۆك بە ئەندازەي جياواز بۆ ھەر يەكەيان لە كاتىيىكدا رەوايىيە خىلاف لە ھەندىك فروعدا نەك لە ئەصل چونكە ئەم جۆزە خىلافە لە زەمەننى ھاۋەللانەوە نەبۇتە ھۆكاري سېرىنەوەي يەكتىر و يەك وەرنەگىرتىن وەك جياوازىيە فەرعىيەكان لە مەزھەبەكاندا و وەھەروەها، وە پەروەردگار دەفرمۇيىت: (وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ -الروم -٣١- مِنَ الَّذِينَ قَرُفُوا بِنَهْمٍ وَكَانُوا شَيْئًا كُلُّ حِزْبٍ يَعْمَلُ لَهُمْ مَا شَاءُوا فَرِخُونَ الروم ٣٢) وە (لَإِنَّ الَّذِينَ قَرُفُوا بِنَهْمٍ وَكَانُوا شَيْئًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِلَّا هُمْ
١٥٩) وە ھەروەها ئايىته ھاوشىيەكانى تر بە واتاي (صاروا شىعا) واتە بەشى و جودايى لە كۆمەللى موسولمانان، كە ناكۆكىن و پالپىشتى يەك ناكەن بەلكو دىشىش كاتىيىك ئىسلام يەكە و فەرمانەكانى يەكە وە يەك حوكىمە بە يەكبوون دىزى جودايى، وە دەبنە هوئى دوورى دلەكان و پەيدابونى رق و كىينە دوور كەوتىنەوە وە يەك وەرنەگىرتىن پىيچەوانەي فەرمانى

پەروەردگار (وَاعْتَصِمُوا بِخَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَتَرَوَّفُوا - آل عمران ۱۰۳)، پابەندى

ھەمووان بە يەك رېياز و رېچكە ھۆى يەك بۇون و بەھىزىيە وە

پىچەوانەي رېياز رېچكەي جودا بە كۆمەل و تاقم و حىزب

بەشى و جودايى بەرجەستەدەكتات (وَاعْتَصِمُوا بِخَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَتَرَوَّفُوا -

آل عمران ۱۰۳) ھەروەها ئەم تاقم و كۆمەلأنه لە سەر رېچكەي

الفرقة الناجية نىن بە :

يەكەم : بە ودرنە گىرنى بىنەما شەرعىيەكان بە گشتى و كۆيى

كە ھەموو بە شەكان لە خۆدە گرىت.

دووهەم : زۇرى بەشه داھىتراوەكان - دروستكراوەكان - الجزيئات

المخرقة و إنشاؤها ئەمە نەپىكەننىكى خۆرسك نىيە بەلکو داھىنراو

دروستكراوە، شويىن كەوتىنى ئەم نە پىكانە لادان و نادرoste

بە دوو ھۆ :

أ- ھەموو سونىيەك لە زىير سايىھى قورئاندا دەلىت ئىيمە گروپە

رزگاربۇوه كەين - الفرقة الناجية وە كۆمەلى موسولمانانىن ، بەلام

پىيور بۇ ئەمە تەنھا كتاب و سونھىيە وەك يىغىمىرى دىيارى

كىدوھ وە وەصف كىدنى بۆى . من كان علی مىل مَا أَنَا عَلَيْهِ وَأَصْحَابِي .

ب- وە ئەگەر جوداكاران بانگۇ و پاساويان ھەيە بۆ كاريان دەزانىن كە هاواھلەن و تابعىن و وە ھەر چوار ئىمام و زاناييانى مەزھەبە كانيان و زاناييان بە گشتى خىلافيان لەسەر ھەندىيەك نە بۆتە هوکارى دروستكىرنى تاقم و گۈزىمەل و حىزب و پلان دېرى يەكتىر و سرپىنه وە شەر و ناكۆكى، كاتىيەك جياوازى مەزھەبە كان بەش و جوداي نىيە چونكە ئىجتىيەد يادىان كىدوھ بە دواى بەلگەو پىنكاندا گەراون، بە كتاب و سونھە وە ئەمە ئەمەنى نە كىربىيەت توندرەي كىربىيەت بىدۇھ كاربۇوه چونكە پەروەردگار دەھەرمويىت : (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آتَيْنَا أَطْيَبُوا إِلَيْهِمُ الرَّسُولَ وَأُولُو الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرْدُوْهُ إِلَيْهِ وَالرَّسُولِ إِن كُثُرْ تُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَخْسَئُ ثَأْوِيلًا النَّسَاءُ ۝۵۹).

وە (العدوى لە دعوة الرسل إلی الله تعالى ص/د). دا دەلىت : ئەگەر موصلھى سىياسى زانى بە حىزب كىدىنى ئومەت و بەشكىرىنى

و ه شهربی کرد له پیناوای حیزبه کمیدا له به رژوهندی سه رخستنی ، ئەمە سونهتى دوزمنى خودا فیرعهونه لە پیشەوابی چەوت و سەركوتکەرانە وە نۇونە دیارە لە سەتمە و لادان، وە فیرعهون دەرگاکەرەوە ئەم بابەیە و بەشەيتانى خوبى سەتمە لە خەلک وە جودايان و لە ناوبردىيان وەك (إِنْ يُرَءُونَ عَلَىٰ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَمَا شَيْئًا يَسْتَعْضُفُ طَائِفَةً مِّنْهُمْ يَنْهَا يَأْتِيَهُمْ وَيَسْتَحْيِي نَسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ-التصعر ۴) وە نەھىئىيەكى مەزنى قورئان كە پەروەردگار دەفەرمۇیت : (وَلَكُنْ مِّنْكُمْ أَمَّةٌ يَذْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَلَا يُنْزَعُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَهُنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ- الد عمران ۱۰۴) كە ئەمرکىردن بە چاکە وەك ئىپىچىرى دەلىت (تامرون بالمعروف) واتە ئەمرکىردن بە ئىمان بە پەروەردگار و بەنھىبىر لە کار كىردن بە شەرعە كەى وە نكۈلىكىردن لە خراپە(تەھون عن المنك) واتە نكۈلى لە شرك و بەرپەرچدانە وە بەرپىيازى بەنھىبىر وە کار كىردن بە وەي نكۈلىيان ليىكىردو وە كەواتاي كشتىي ئايەتە كە كشتىگە لە بانگخوارى وە بەدوايدا ئايەتى (وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ تَقْرَئُونَا وَاحْتَلَفُوا مِنْ

بَقِيلَ مَا جَاءَهُمُ الْبَيْتَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ — الْعِرَادُ ۱۰۵) کە لەم دوو ئايىته وە رونە کە ئەمر كىردىن بە چاکە و نكۆلى لە جوداى واتە بەرجەستە يى ۋۇمەت بە دىيانەت وەك جەستە يەك بە گۈيدانى ئەم دوو ھۆكارە مەزىنە نەبىت وە پېچەوانە كەى لوازى و لە دەستدانى ئۇمەتە، وە نەيىننە كى مەزىنە پەند لە فەرمودە كەى اپى مسعود الانصارى (كان رسول الله يسح مناكنا في الصلاة و يقول : استروا لا تختلفوا فتخلاف قلوكم — رواة مسلم) رونە کە پەندەن بۇوە بە وەى لە صەفە كانى نويىزدا رېيك و پالىدەربەيە كە وەبن وە جوداىنە بن تا دەلە كانيشيان جوداىنە بنن، چ جا ! لە جوداىيى كۆمەل و تاقم و حىزب !! .

بىنەمايى نۆزىدەيم :

ئەگەر رۆچۈن بىكەين بە فەرمودە كەى عبد الله بن مسعود دەبىنин موعجيىزدەيە كى سوننەيە بە بەيان كەرنى بىدۇھە كاران پىش هاتنىيان، وەك این تىمەت لە الفتاوى ۲۴/۴-۵۷/۲۲۵ دا : (بە

گشتی گومرا کاران په یداده بن کاتیک پابهند نهبون به کتاب و سوننه دیت، وه الزهري دهليت : که زانا کانمان دهيان ووت پابهندی به سوننه رزگاربوون و فلاحه، وه ئیمام مالک دهليت: سونه که شتیه کهی (نوح)ه علیه سلام ئهوهی تیئی دابیت رزگاربووه وه ئهوهی تیئیدا نه بیت نقوم بورو به ههلاک چووه)، کاتیک سونه و شهرع و ریباز (**الصراط المستقیم**)ه که بهند کان ده گهیه نیت به خزمەت په روهردگار وه **يَنْهَا مِنْ حَمْرَةِ** رابه و ری نیشانده ره بۆ **الصراط** که : (إِنَّ أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَذَيْرًا - الفتح ٨) وه (وَدَاعَنَا إِلَى اللَّهِ يَأْذِنُهُ وَيُرَاجِعًا مُؤْمِنًا الْحَرَاب ٤٦) وه (وَأَنَّ لَهُنَّا لِتَهْدِي إِلَى صِرَاطِ مُسْتَقِيمٍ - صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ - الشوری ٥٣-٥٢) وه (وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَلَمْ يَجِدُوا وَلَا تَنِعُوا السَّبِيلَ فَتَفَرَّقُ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ - الْأَعْمَام ١٥٣) وه عبدالله بن مسعود دهليت : **يَنْهَا مِنْ حَمْرَةِ** وینهی خه تیکی ریکی کیشا و هلای راست و چهپیشی هیلی تر بۆی وه فه رموی هیله که ریگای په روهردگاره وه ئهوانهی لای راست و چه پ ریگای شهیتان وه فه رموی (وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَلَمْ يَجِدُوا السَّبِيلَ فَتَفَرَّقُ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ - الْأَعْمَام ١٥٣) کاتیک

عاقلان تى روانى ئەم نۇنەيە دەدەن كە تايىفە خەوارىجە كان و
موعىتەزلەكان و جەمیيەكان و راپىزەكان نزىكتىن لە ئەھلى
سونە لە خاودەن ئەھلى كەلامان وەك **الكلائية و الاعشرية**
وە جىگە لە مانىش كە هەر يە كەيان بەرپىچكەيەك دەرچونىيان
ھەيە، رېبازى ھاواھلەن و ئەھلى فەرمودە وە باڭگۆي راستى
رېبازەكەيەتى وادبىزىت كە ئەوهى **يَنْهَا مِنْ أَنْفُسِهِ** فەرمۇيەتى
ئەمانە دەگۈرىتەوە كە نا فەرمۇيىت تەنها حق نەبىت (**وَمَا يَنْطَقُ**)
عن الهوى .. ان هو لا وحى وحى . ٤٣. (الجم) و ٥ .

وە لە معاذ بن جبل رضى الله عنه **يَنْهَا مِنْ أَنْفُسِهِ** دەفەرمۇيىت : **إِنَّ الشَّيْطَانَ ذُئْبُ الْإِنْسَانِ**
كَذِئْبُ الْقَوْمِ ، يَأْخُذُ الشَّادَةَ وَالْقَاصِيَةَ وَالثَّاجِيَةَ ، فَإِلَيْكُمْ وَالشَّيْطَانُ : وَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ
وَالْعَامَةِ وَالْمَسْجِدِ. (رواه احمد في المسند ٢٢٢/٥ - ٢٣٣).

زيانەكانى حزب و ماوشىيە كانى لە سەر كۆمەللى

موسولمانان

دابپانەكانى حزب و جۆرەكانى لە كۆمەللى موسولمانان بە ناو
نيشان و دروشم رېباز و بەرنامه و وە هەر شىۋارىيکى تر لە^{نەھەن}
جودا رېبازى ^{نەھەن} هەر چەند نىيەتى باش و مەبەست پاكى
جيڭگاي وەرگرتەن نىيە لە ئىسلامدا لە روی بىنەماي دابپانەوە
كە دىن تەنها كتاب و سونەيە هەر چۈن رېگاي جودايى نىيە
لە سەر كتاب هەروەهاش جودايى نىيە لە بلاۋىرىدەنەوەي و
بانگخوازى بۆيى كە پاساو ھىننانەوە ئامانچى رۇپۇش ناكات كە
پاساوهەكان دەبنە حوكى ئامانجەكان لە كاتىيىكدا دەبىت
پاساوهەكان و ئامانجەكان لە ژىير سايىھى تىيپوانىنە شەرعىيە
كاندابن بە قبولۇ بۇنیان يان ناقبولييان ئەگەر دابپان بە ئەصل
دابەش بىكەين بۆ پىيكتەكانى وەك دابەشى كۆ (لىيەك) بۆ
وردە پىيكتەكانى.

ئەندازەت جوداى كۆمەل وحزبان به پىوهرى حوكى تىسلام بۇ دابپانيان به نزىكى دوريان لە نەھەن وە ئەمەش پىوهرىيکى چەسپاوه بۇ ھەر دابپانىك لە ئەصلى خۆى كە رىبازى پەھەن كتاب و سوننەيە وە مەبەست لە دابپانى ھەر حزب و كۆمەلىك لە كۆمەلى موسولمانان دوو شىوازن :

* يان موافقى ئەھلى سونه وجه ماعە

* يان رەدد دانەوەي پىچەوانە كارانى ئەھلى حەدىس و سوننە وە بەيان كردنى پوچەل كردىيان به بە لىگە كانيان وە قىسىم كردى لادانە لە سەريان به ناو ناودەرۈك كە فەرىي زىياد كراۋەتە سەر (كۆدەنگى - الاجماع) كەلايى هەندىك خاودەن قەلەمە زىندۇدە به ويژدانە كانيان كە بە ئاگان و قەناعەت و دركىيان به زيانى فەرە حزبى بە ھەر دوو دروشە كەمى كردوھ وە شىكىرىدەنەوەي كارە حزبىيە كان بە پىوهرى كتاب و سونه رىبازى كۆمەلى موسولمانانە، وە دەركەوت لە كۆندا چۆن تۆى ئەم جوداييانە پەرت و بچوڭ و بلاڭ بون وە رېڭگۈبون لە بەرددەم بلاڭ بونەوەي

کارى بانگخوازى ئىسلامى بۇلاي پەروەردگار بە پاکى و
دروستىيەكان، وە ئەمانە ھەندىيەك ئەو **كارە ندرىئىيانەن ھۆكىار** و
بەرىھەستن تىاندا :

۱ - بۇ ھەموو كارىيەك پالىنەرىيەك ھەيە وە بالىنەر تەنها بە
قەناعەت و ئەۋىش بە قبول بۇن وە قبول كىردىن تەنها بە
بەلگەي شەرعى دەبىت ، وەھەر كۆمەللىك بانگىوی
مەقبولىيەتى خۆيەتى بە رېبازارى بىنەماي شەرعى ئەمەش
مەوداى دابىانى ئەمانە دەردەخات لە كۆمەللى موسوւلمانان
بەناو ناودەرۈك، وە دەبىت بە ئاگاپىن وە بۇ ھەر رەخنىيەك لە
ھەر كۆمەللىك تا بەر چاو رۇن نەبىن بە رېبازارو كارو دروشىيان و
بانگىيان وە بە پىيەردانى پىيەردى (كتاب و سونه) وە بە
ئاگاپىن لە بىنەماي پاساويان كە بەلگە كانىيان بۆحالى كۆمەل و
رېخراوى خۆيان گونجاندۇھ ئەمەش رېبازارىكى بىنەماي شەرعى
نيە بە گونجاندى بەلگە !!!

پهنا به خودا دهگرين لهم کاره و له وانه نهبين که خوا

دربارهيان ده فرمويت : (وَإِنْ مِنْهُمْ لَفِيئًا يَلْتَوَنَ الْسِّتَّةِ بِالْكِتَابِ لِتَخْسِبُهُ
مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَهْلُوْنَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَهْلُوْنَ
عَلَى اللَّهِ الْكَذِيبُ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ) ال عمران ٧٨

۲ - بهلای هه موو به لاکان (الولاء و البراء) پابهند بون و بهلین

دان و پشتگیری و به لین نه دان و پشتگیری نه کردن له سهر

بنه ماي حزبه پيچه و انه ريبازی بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ که (الولاء و البراء)

له ئسلامدا چه سپاوه، ئەگەر حزب به دروشم و ناو

نا و هر ۋۆك (الولاء و البراء) به بنه ماي ئسلام بىت ! ئەمەش

ئسلامە و هيچ ناويكى ترى ناوي وھ ئەگەر (الولاء و البراء)

لەلايەك و لەلايەكى تر پيچە وانى ئسلام بۇو ئەمەش له

بنه ماي شەرع دەرچونە و زەرەر و دابران له كۆمەلى

موسوٰ لمانان.

۳ - جودايى لە ئىسلامدا رونادات تەنها ئەگەر جياوازى

نەبىت لە سەر كتاب وە جياوازى لە سەر ئەمەش بە ھەلاك

چونە لە سەر حەق وە خودا دەفەرمويىت : (ذَلِكَ يَأْنَ اللَّهُ بِئْلُ الْكِتَابِ

إِلَعْقُبٌ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شَقَاقٍ بَعِيدٍ) البقرة ۱۷۶

كە لە ئىسلام دا خيلاف و جياوازى نىيە كە ئەمەش جوانى و تەواوى

ئىسلامە، وە كە خيلاف و جياوازى بۇو لە سەر بۇ چۆن و

بىرەكان ئەمەش جوداي و توندى بەيەك دادانى حزب و

كۆمەلە كانى لى ـ دەكەۋىتىوه .

۴ - ھەموويان دەلىن پابەندىن بە رېبازى بانگخوازى بۇ

پەيامى خودا وە ناويان ناوه كارى ئىسلامى و بزوتنەوهى لە

چوارچىوەي ئىسلامى وە بە ناو پىناسى حزبى ئەگەر پىناسىيان

ھەبىت! ئەگەر تەنها ئەندامىيىتى نەبىت؟ كاتىك ئىسلام

بەرېبازى بِنَهْدَمْبَرْ ھەمووان دەگرىتىوه كە بانگخوازى رېڭگاي

خودان وە ھەردوو گەواهيدانە وە ئىسلام رېڭگاي ژيانە وە

مهرج نیه ئەندام بون لە ناو حزبیک! دەردەکەھویت کە حزبايەتى

چەند فراوانىيەتى ئىسلام تەسک كردىتەوە و رېگرى يەكىزىيەتى.

٥ — حزبايەتى كەنجانى ئومەت راھە كىچشىت بەلاي گىيدانى

بىرى حىزبى وكارى ئىسلامى بە بانگخوازى بۆلاي خودا بەلام
كار نا كريت لەم بوارەدا تەنها بە حزبايەتى نەبىت .

پرسىيارى بىن وەلام ئەۋەيە لاي حزبىيەكان كام حزب
موسولمانان لە خۇ دەگرىت، كاتىيك ئىسلام پىبازى بەلەلەن
كە تەنها ئەۋە پىوەرە بەلام پىوەر لاي حزب ئەۋەيە كە خۇي
دەيىينىت و لە بەرژەوندىيەتى.

٦ — پرسىيارىكى تر ئايا؟ موسولمان پىبازى بەلەلەن

بەگشت گرييەكەي پىادە بکات بۆ بانگخوازى بۆ لاي خودا يان
بە روانگەي بير تەسکى حزبى تايىەت؟.

— ئەوهى پەروەردگار لە بەندەكانى دەۋىت بانگخوازىھ بۆ ۶

دینەكەي بۆ رېڭاربۇن و يەكتاپەرسىن دوور كەوتىنەوە لە سەرپىچىيەكان و پابەندى بە كشتىگرى بەرنامىھى ئىسلام، نەك بىرتهسکى حزبى، وە كۆبۈنەوەي هەمۈوان لە كۆمەللى موسولىماناندا) وان هذه امتكم امة واحدة وانا ربكم فاتقون).

— رېڭادان بە بۇنى حزب لە ئىسلامدا كەرنەوەي ۷

دەركايىھە داخستنى نابىت بە واتاي بەرپاكردىن جەنگ لە گەللى، چونكە لە (بانگ شىويتىمەرەكان) مان بىنى و بىرگە كاfrىبۇنى ھەندىيەكىشىيان وە (القاديانية-البهائية-البريلوية..) كە چەند موسولىمانان لە دەوريان كۆبۈنەوە و ژمارەيان تەنها خودا دەزانى كە لە رۇشنى ئىسلام دەريان كەرن بۆ تارىكى بەندايەتى بەند، لە زىير ناوى ئىسلام وە ئىسلام ليان بەرييە.

٩ - دهینین وولاتان چون ری پیده و خوش کهرن بۆ فره حزبی

تا داپران و جودای بەرپاکەن له نیوان کۆمەلی موسولمان به ئامانجى لواز كردنيان و دەرئەنجام ناكۆكى رکابەرایەتى و جودايى و خوبىھەلگرى دروشم بەرنامهى دروست له لايەن هەر يەكەيانەوە و لادان له يەك رېيازى كە تەنها رېيازى يەنەمەنەتلىك وە هاوهلانى خوایان لى رازىبىت.

١٠ - كارى حزبى بەناو ناودەرۆك داهىنراو بىدۇھىيە نە له

رېيازى يەغەمبەر وە چاخى يەكەمىي ئىسلامدا نەبوه وە ئەوهى ئەوانى گرتۆتەوە ئىمەش له خۆدەگرى، كە كارىكە درىژبۇھى رۆژئاوا و ئەوانى ترە و نامۆى ئىسلامەوە وە كارىگەری و بارگاۋىبۇن بە دروشم و كەسپىتى و بىنەمالەيدىتى و راس مالية وشوعىيەت... هىتد، جىڭگايتىدا نا بىتەوە.

۱۱ - ههريهك لهم کويه ئىسلاميانه كه دهبيينين ئەندامەكانيان خۆبەخت كردن و بهخشينيان لە پىنناو بەرژەوندى كۆمەلە كەياندايە به بىرى تەسکى حىزبى نەك خۆ بەختكردن و به خشىن لە پىنناو خوداو رېبازى بەنھەپەرلەن ئى دا.

۱۲ - چەند لە حزبان دامەزرابون به بنهماي سياسى بەدەر لە (بنەماي ئىسلامى پابەند) ھۆكارى تەنگىيىشەي و بىزازىن بۇ بانگخوازى و بانگخوازان وە رېڭرى پابەندبۇونى رېبازى

بەنھەپەرلەن.

۱۳ - حزبايەتى بچوكردنەوهى ئىسلامە وە لەو روانگەيە وە سەرچاوه دەگرىت كە كۆدبەنەوه لە دەورى كەسىك يان سەركەدايەتىيەك لە كاتىكدا دەشىت كە كەسە كە يان سەركەدايەتىيەك ئاشناو پابەندى روناكى رېبازى بەنھەپەرلەن نەبن.

١٤ — هەر كۆيەك ناو نىشانە و دروشىپەك ھەلّدەگرىت ئەمەش

لە دەستدانى ناوه گشتگەرە كەمانە (ھو سەمەك الماسلىن) ئەمانە دەبىت وەرنەگىرىن و كاريان پى نەكى لە بەرناમە گشتگەرە كەي ئىسلامدا.

١٥ — ئەوهى باوه لە وانەي كە لە ژىر سايىھى ئىسلاممى

دايىك (كۆمەللى موسوٰلمانان) دەزىن دابرەن و جودايى كاريان تى ناكات پىچەوانەي ئەوانەي كارى حزبى دەكەن جودايى و دابرەن كاريان تىدەكت.

١٦ — ئەم فە كۆمەللى يە بىگە لە كۆمەللىكىشدا جودايى

ھەيە! بەلگەيە لە سەر جودايى ناو كۆ و كۆمەلەكان، ئەمە ئاسايىھى لە بەر بونى هوكارى فكى جياواز لەلايانەوە كە ھەركۆمەللىكىيانى لە سەر دامەزراوە، ئەمەش پىچەوانەي بنەماي شەرعە (حق يە كە وجودايى تىدانىيە) وە ھەر كۆ يەك

خۆزى به هەلگىرى رىپازى حەق دەزانىيەت ئەوانى تر نا ! ئەمەش
هوکارى بەش بەش بونى ئومەتە وە دور كەوتىنەوە لەيەك
رىپازى كە رىپازى بىللە ئەمەن .

١٦ — فەھىي هوکارى جودايىھە وە جودايى بەربرەكانى و
رېكاپەرتى بەرپا دەكات كە هوکارى شىكست و لوازى و
سەرنە كەوتىن دەبىت قال تعالى: (ولاتنازعوا فتشلوا و تذهب ریحکم)
ئەمەش بىرینىكى ئومەتە بە دەستى دوژمنەكانى بۆ بە
يەكدادانى موسىلمانان بەيەكتىرى و لە دەست دانى توانا كانىيان
و نا كۆكۈنىيان تا بى ئاگابىن لەو(نورەي) بىيان هاتوه قال
تعالى: (ولَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفْرَقُوا وَاتَّخَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ) ال عمران ١٠٥.

١٧ — لاشەي ئىسلام دەنالىيەت بە نەخۆشى حزبايەتى كە
وەك خۆ كۆزى خودى ئومەت وايە كە لە ناو بەرى پوانگەي
گشتگىرييە بۆ ئىسلام.

۱۹ — فره حزبى لە كوشندەي كارى ئىسلاممىيە كە لە مىزۇدا

چەسپاوه و وە لە قورئاندا لە گىرمانەوە كاندا (قصص) هاتوه بۇ وەرگىتنى عېرىت، وە بۇتە ھۆكاري لاوازى و جودايى و يەك نەگرتەن و يەك نەبۇن وە دروست نەبۇنى دەولەتى ئىسلاممى.

۲۰ — حزبايەتى بۇتە ھۆكاري شاردنەوەي حق و ئاشنانەبۇن

(بەكشت)يى و كەم كىرىنەوە غىريت و هييمەت بۇ چەسپاندىنى

رېبازى بۇھىمەر.

۲۱ — كاتىك حزبايەتى ھۆكارە بۇ جودايى كە ھۆكار دەبىت

بۇ يەك نەبۇن وە يەك نەگرتەن ئومەت، وە فره حزبى و بىر و بۇچونە جياوارەكان ھۆكاري شىكتى ئومەتە وە واش دەمىننەتەوە تا نەگەرېنەتەوە سەھر رېبازى حق قال تعالى:(ذالك

بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُنْ مُغَيِّرًا لِعَمَّا عَلَىٰ قَوْمٌ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوْا مَا بِأَنْشَإُوهُمْ^(١) انجال ٥٣ و (لأن

الله لا يغیر ما بقى حتى يغیروا ما ينشئون^(٢)) رعد ١١ .

۲۲ - پىشىنى ئىعتقادى فىكىرى و حزبى رېگەر لە ودرگەرنى

گشتگىرى ئىسلام وە ماندۇھ لە سەر بىرى تەسکى حزبى وە
بەرژەنلىخودى.

۲۳ - بۇنى ئىعتقادى فيكىرى حزبى توندرەھى فىكىرى دەھىنېتى

لە كاتىكدا كە موسولمانان لە ھەولغانى نە ھېشتنى
توندرەھى مەزھەبى بۇن حزبائىتى دەرگايىھى ترى توندرەھى
كىردى وە كە نادروست تر و توند تر لەمۇ هات .

۲۴ - سەرۆكى و سەركردaiيەتى حزب و كۆمەلەكان بايەخ

پىدرابون لە سەر بىر و مەنهجيان! نەك تەقوا و زانستيان وە
ئەندامانى وەك سەرباز وان بۇ پاراستنى تاك يان تاكانى
سەركىرە وە ئامانچ لە بانگخوازى دواترە، وە دەبىت پابەند
بن بۇ ئەمیرەكەيان كە ھەندىيەك كات نە ناسراو نا دىيارىشە بە^{١٦٠}
پاساوى پاراستنى ئەمنىيەتى بانگخوازى.

۲۵ — لە ھەندىيەك حزب و كۆمەلەكاندا ئامانج بۇته

بەرزىرىدنهوھ و پاراستنى سەرگىرەتەنە كەر نە شىاۋ و
جاھل و بىٰ تواناش بىت.

۲۶ — لە دىاردە حزبىيەكان بە پېرۋىزلىكىنى سەرگىرە و ناو

بردىنى بە رابەرەو پىشەواو بىيادنەر وھ پېرۋىز كەردىنى كات و
جيڭكاي ناشتنى گۈرپى! پىچەوانەي رېبازى بانگخوازانى راست
بە پېرۋىز نە كەردىيان و گرنگى نەدان بە كاتى وەفات و شوين
گۈزىيان چونكە ئەصل لە بانگخوازىدا يە تەنها بىلە كەردىنەھى
پەيامى پەروەردگار تا كوتا رۆژ.

۲۷ — ھەر حزب و كۆمەلەيەك خۆى پەيەودىت كەردوھ بە شوين

و دروشىيەك كە مەش پىچەوانى ئەصل و لە دەست دانى
تواناكانى ئومەتە كە پىويىسە ھەولۇن و تىيكۈشان و كارى
بانگخوازى بەرېبازى گشتگىرى ئىسلام بىت

(إِنَّ هَذِهِ أُمَّةٌ مُّجَنَّبَةٌ وَلَا يُكَلِّمُ فَاغْبَيْتُونَ) وَهُوَ بِرِّيَاضِي بنفههم نَهَاكَ بِهِ
دَرْوِشَمْ وَ رِيَچَکَهِي جِيَاوازْ لَهُوهِي لَهِ سَهْرَهَتَايِ چَاخَهِ
يِهِ كَهْ مَيْنَهِ كَانِي ئِيسَلاَمَدا، كَهِ لَهِ مَيْشَوْدَا چَهْ سِپَاوَهِ، وَهُوكَ
ئِيمَامِي شَاطِي لَهِ (الاعتصام ۱۶۲۱) باسِي كَردوهِ.

۲۸ - وَهُ لَهِ حَزِيبَهَتَدا سَهْرَخَسْتَنِي دَرْوِشَمْ وَ ثَامَانِجْ بِهِ
تُونَدِرِهِوِي هَهِيهِ وَهُ هَلَگَرِي ئَهْمَ دَرْوِشَهَنْ (وَتَهِي ئِيمَمِهِ رَاسْتَهِ وَهُ
هَلَلَهِ هَلَلَ نَاجَرِي وَهُ وَتَهِي ئَهْوَانِي تَرِ دَهْشِيتِ هَلَبِنْ وَ
رَاسْتَكَرِيَنِهِوِهِي هَمَلَنْ دَهْگَرِي) وَهُ ئَهْوَهِي خَوْيَانِ دَهْيَانِهِوِيتِ بوْ
رَهَدد وَهَلَامِي ئَهْوَانِي تَرِ دَهْيَهِيَنِ لَهِ (نص و سونه) خَوْ يَانِ
هَهَلَى دَهْبَثِيَنِ وَ تَهْئَيلِي خَوْيَانِي بِهِ بَهْرَگَدا دَهْدُورَنِ نَهَاكَ هَيِ
هَاوَهَلَانِ وَ پَيْشَهِوَايَانِي صَالِحِ.

٢٩ - كۆمەلچىتى دلەراوکى و توندى حزبى بە سەر ئومەتدا

ھىئا كە مىشۇ گەواھىدەرىيەتى بۇ چى و سەر لە نوى جوداي و دابپانى ترا!

٣٠ - حزبىتى هەلۋەشىنەوهى ئامانجى برايەتىه چونكە

حزبە كان ئەندامانىيان پابەند و پەيوەستن بە بەرنامه و دروشى خۆيان وە تەنھا موجامەلەي يەكتەر دەكەن ھيواي سەركەوتىنى خۆيان دەخوازن و لاوازى ئەوانى تر كە پىچەوانەي (أصل) ھ : (إنما المؤمنون أخوة - المجرات ۱۰) كە دەفرمۇيت (لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه - متفق عليه).

٣١ - دەزە بنەماي ئىسلامە كە موسولىمان براي موسولىمان

(الملم أخوا المسلمين - متفق عليه) بە واتا كشتىگەرەكەي وە تايىبەت دەكريت بۇ ئەوانەي ئەندامى كۆمەل و حزب و بزوتنەوهەكانى خۆيان زياتر وە دابپان لە برايانى تر بىگە دژايەتى و ناكۆكى لە نىوان

کۆمەلە جیا جیا کان وە بەرزکردنەوەی کۆیەك وە دارماندىنى يەكىكى تر لە سەر بنه مای **ولاء** و پشتگىرى كردن بۆيان.

٣٢ — دياردهى (صراع) رېكابەريتى لە ناو ئەم كۆلانە و ناو نانە بە ناوە جاھلىيەكان ئەوەي ئىسلام هات دايىرى ئەمان زيندويان كردەوە بە ھەواو ئارەزوی خۆيان ئەوەي لاي خۆيان ناوى دەبەن بە (برا) و (تىيەگەيشتو) و (پابەند) وە لاي ھەندىيکيان بەناوى (پشتگران) و (باشان) و (هاوسۇزان) وە ئەوانەي كە لايەن گريان نىن ناو دەبرىين بە (بي ناگاييان) و (تىيەگەيشتوان) وە بەراست دانەنانى ھەندىيک لە زانايان وشىۋاندىنيان وە ھەندىيک جار تەكفيير كردىيان بە بىروفىكى حزبى خۆيان بە پىچەوانە و دشەوە ئەوانەي ئەھلى ھەواو ئارەزون رەخنه لى نەگرتنيان و بەلكو تىكەلىشيان وە بەرزکردنەوى دروشمى:

(پىكىدە كەۋىن لە سەر ئەوهى لە سەرى كۆكىن وە كىشەمان
نىيە لە سەر ئەوهى ناكۆكىن) ئەمەش پىچەوانەي شەرع و
رېبازى نەھەجىم و كۆمەللى موسولىمانانه.

٣٣ — هەموان پابەندن به پلان و بەرناમە كانيان وە
بلاوگىرنەوهى وە داخستنى دەرگاي رەخنه و پىداچونەوه و
شىۋازى پىچەوانەي كۆمەللى موسولىمانان تەنها سەرچاوه
(كتاب و سوننە) وە لە كويىدا سنورى ئەم دوو ئەصلە بەزىنرا
رەخنه دەگىريت و راستى بەيان دەكىريت و باطل وەرناڭىريت.

٣٤ — ئەمانە لە روکەشدا كارى ئىسلامى بۇ ئامانجى دين
دەكەن بەلام گۈرپاوه بە شىۋەديەكى نامۇ لە لاشەي ئىسلامدا
بۇ كارى بەرژەندى خودى و كۆمەللى خۆبى وە كۆكىرنەوهى
تواناكان و مال بۇ بەرژەندى ئەمانە.

٣٥ — حزبايەتى چاندى تزویى بىرى سەقافەتى رېكخراوهى

بەرز دەكتەوە بە (ئاساي) دانانى وەرگرتنى راى جياواز
بەرامبەر ئەگەر پىچەوانەي بنەما فقەھىيە كاپيش بىن ئەگەر لە^{كۈلىتەپ}
بەرژەندى خۆيان و حزبىان بىت كە ھۆكاري دارپمانى
يەكخستنى ئومەتە وە تانەدان بە بىر تەسکى ھەندى زانايانى
ئومەت وە راکىدن لە ئاموڭگاريان و موناقشە كردىيان.

٣٦ — فره حزبى واتە فره بەرنامەي وە فره بىرى و راپايى

ئەمەش كارى لە سەر ژيانى فيكىرى لە ناو ئومەتدا دەبىت
چەندىن شويىنهوارى نادروست لە سەر ژيانى كۆمەلگا وە دور
كەوتىنەوە وون كردىنى رېبازى ^{بەنەمەپەن}.

٣٧ — وە لە ديارترين زەرەرەكانى دووريان لە رېبازى ^{بەنەمەپەن}

بۇ بانگخوازى بولاي پەروردگار بە ھەنگاوهەكانى رېبازى ^{بەنەمەپەن}
ئەوان گۈيدەر نىن! بە بلاۋىرىدەنەوە دىن بە عەقىدە و

فقەھى دروست وە بىلار كىردىنە وە زىمانى قورئان كاتىيەك زۆريان خۆيان ئاشناي ئەمەنин.

٣٨ — چەند ئەم حزبانە به تايىبەت سىياسىيە كانيان ھۆكارى داپوشىن و پەردەپوشىرىنى نەخۇچشىيە راستىيە كانن لە لاشەي ئومەت كە پىوهى دەنالىيەت لە دواكەوتوى و جەھل و بىدۇھە مەزھەبىھتد.

٣٩ — دروشە حزبىيە كان بونىاد نراوه لە سەر بىرو دارشتىنى كۆكان كە ئەمەش زىندۇ دەبىت بە ئەندازەي قەناعەتىيان و قەناعەت نەمانىيان بە باڭگۇي رېبازى نەھەمەر بە كتاب و سونە وە بەردەۋامە بە زىندويى ئومەت چونكە باڭگۇي ئىسلامە بە دروشى (لا الله لا الله).

٤٠ — وە لە كۆتادا ئەندامى بۇ كۆ و حزب ئافاتە وەك ابن

النبيه رحمة الله له دەلىت: (بە ھۆى ۋيان گرانى خەلکاندۇھى بەرزىرىنەوەي خەلکى
بۇ كۆس و تايىفەكەي — دەليا دەبىت لە كاتى مردىن ھەمسو خەلق دانپىئندى جەق
بن) واتە رېبازى بەرھەممە.

دورئی‌نjamی ئىندامىتى

لە زىر سايىھى ئىسلام بە بنەما گشتىيەكانى وەك لە پىشدا بەيان كرا، بە دەلىياوه شەرع رېگە پىنادات بە هەر دابرانيك و جودايىك بە هەر ناوىك لە سايىھى ئىسلام وە پىچەوانەيەتى بە شىۋاز و ناودرۇڭ و ھۆكار و ئامانجىك بە گشتى و بە شىش؟ چونكە حەق يەكەو پارچە نايىت ئەگەر وانه بوايە بەنەمەن نەي دەفه رمۇو: (وستفترق هذه الأمة على ثلاث وسبعين كلها في النار إلا واحدة - التزمى) چونكە جودايى و جياوازى پىچەوانەي شەرىيعەيە چونكە يەك رېگايى و رېبازى جودايى و جيايى و جياوازى و دابران هەل ناگىرى .

لە مانەوە : دامەزراندى ھەر كۆمەل و حزبىك و بزوتىنەوە يەك نادروستەو پىچەوانەي ئىسلامە بە گشت و تايىھەت.

لله به رئوه: نادر وسته نهندامیتی هه رکومه ل و حزب

وبزوتنه و دیه کی ئیسلامی.

چونکه :

نا بیت هیچ دروشیک هه بیت جیاواز له دروشی یه کتابه رستی

ریبازی نەھەم و یەك بون پیی به هۆکاره کان و ئامانجە کان،

وە پەنا به خودا کە بانگخوازى به ریبازی ئسلامى دروست نە

پیکان بیت وە جىگای بىدۇھو ھەواو ئارەزۇي تىدابىتە وە،

دەبیت چاو به بىدەع و ھەوادا بخشىنرىتە وە لە سەر حسابى

بانگخوازى، لە بەردەمان نىيە تەنها ئىسلامە پاكە كە نە بیت

بە كتاب و سوننە بروامان پیی بیت و وە بانگخوازى وە كار

پیکەربىن وە لىيى لانە دەين بەناو ناوارەرۇك وە هۆکار و ئامانج

تەنها ئە وە سەرچاودى كەرانە و دیه و ضامنى ھەمو جوداى و

جيمازىيە كە بە پىوەرە دادپەرەرە پەروردگار (وَمَن يَغْتَصِمْ بِاللَّهِ)

فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ (ال عمران ۱۰۱)

بۆرپىچكەي گۈمەنلى موسولمانان

ئەمانە رىچكە دروستە كانى بانگخوازىن بە :

١ - يەكتابەرسىتى.

٢ - ئىمانى راست و دروست .

٣ - كارى باش و دروست .

يەكى ئومەت هەر چەند جياواز لە نەتهوهى رەنگەكان كۆ دەبنەوه لە (اللولاء والبراء) واتە پالپىشتى و داپراڭ لە پىنناو خودادا وە بە رۆخدا چونى ئىسلام لە ناخى ئومەت لە هەموو بواهكاندا دەبىت، كىدارەكى ، پەوشتى ، پەروەردەي ، سلوکى سىياسى.....هەتقىد هەموويان بەيەك رىچەدا دەرۇن بۆ بە دەستھىننانى يەك ئامانج (بەندايەتى بۆ خودا لە گشت بوارى زيان-(وَمَا حَقِّتُ الْجِنُّ وَالْإِنْسَانُ إِلَّا لَيَتَبَذَّلُونَ – النازيات ٥٦) ئەم مەبەستانە هەموو گرىيدەرى موسولمانان بەيەكەوە بەناو ناودرۇك بە

وته وو کردار بۆ دینی ئیسلام ، بۆیه دهیت لە نەدەین وە
ژینەرەوەی ھەموو واجب و سونەتەکان بەگشتی بین بۆ
دەرخستنی ئیسلام بە کشتگیریەکەی بە رەوشتەکانی و
ئەحکامەکانی وە ئەصلەکانی و فروعەکانی وە ھەموو بەرە
ئیمانیەکان وە درەختى يەكتاپەرسى وە نابىت داپرانى كەم و
زۆرى تىداپىت تا ژيان بەردەوام بىت لە سەر زەوی بە ويىتى
پەروەردگار.

وە ئامانجەکانی باڭخوازى بەندەست نايىت تا :

- ١ - تاکار نەكىت بۆ ھيدايەت وەرگرتنى بەندەکان .
- ٢ - بەرپاکردنى شەرع لە نىوان بەندەکاندا .
- ٣ - بەيان كردنى حجه لە سەر حەق .
- ٤ - پابەندى تەواو بە دین و گەرانەوە بۆ لای پەروەردگار.

٥ - هاندان بۇ كۆكىردىنهوهى تىيىشوى پاداشتەكانى پەروەردگار

بەتەقوا وە بەدەست ھىئىاي بەھەشت .

٦ - ئاڭداركىردىنهوهى و بەئاڭابون لە سزاكانى پەروەردگار و

خۆپاراستن لە دۆزەخ (اتقوا النار ولو بشق ثرثرة - متفق عليه) .

وە بە گىرىدانى ئەم خالانە بە يەكەوه ئاماجى بانگخوازى

بەدەست دىيت .

وە بە ئاڭابين لەو بانگوئىيى كە بانگخوازى دەبىت

(بەرىيىكخراوهى و چوارچىيەكان و ھىلەكشتىيەكان و

ئامادەكارىيەكان و كارە تىدارىيەكان) بن كە ئەمانە نامۆن و

گۆرينى رېبازى دروستى بانگخوازىيە بە رېبازى نەھەم ، وە

نازانن ئىسلام ئامانجى تايىبەتى ھەيە جياواز لە ھەر

بانگخوازىيەك كە بە دەست ھىئانى (يەكتاپەرسىتى و

چەسپاندىنى ئىمانە) لە بەر ئەمە دروستى و رېچكەو ھۆكانى

و ئامانجى يەك و لكاون، وە ناكريت ھىچ پوشاكىيىكى ترى

دەرەكى نامۆى بە بەردا بىكىت وە ھەولۇدان بۇ ئەم كارە

روخاندنی ئصولى دەعوەيە و بنەما سەرەكىيە كانى وە (جوداي ووتەيە) .

بانگخوازى پىك دىيت لە (ئامانج و هوڭان) :-

- دروستى بانگخوازى (ئامانج) تەوقىفييە وە جىڭكاي ئىجتىhad نىيە .
- دروستى بانگخوازى (ئامانج) كارىكى چەسپاوه و بىن لادانە .
- دروستى بانگخوازى (ئامانج) كارىكى چەسپاوه نا گۇرى بە گۇرىنى كات و مەكان بوار و بارەكان .
ھەروەها ئەصل لە بلاوكىدە وە بانگخوازى تەوقىفييە رېيازى يەغەمبەت رەل (من أَحَدُثُ فِيْ أَمْرِنَا هَذَا مَا لِيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ - متفق عليه) وە (مَنْ عَيْلَ عَمَلًا لِيْسَ عَلَيْهِ أَمْرًا هَذَا فَهُوَ رَدٌّ - المسلم) وە لە رەجمەتى پەروردگار پەركەمەت لە تەشريعدا بۇ بەرۋەندى بەندەكان و

ولاتيان تهشريعي (جهاد، بهرگرى، ئەمرىكىن بىلەن ئەمەتلىكىن) وە لە تهشريعي
نهىيىكىن لە خراپە و گۆرنى ، ئامۇژگارى) وە لە تهشريعي
بانگخوازى ئومەتدا ھۆكارى جياواز، وە جىئنەھىيىشتوھ بۆ
عەقللى خۆيان بەلگو بۆى

كردن و شىّوازەكەي وەك جەداد بە نەفس و مال و ھىز.... وە
ھەروەھا بەرگىش وە گۆرنى بەدەست و زمان و دل وە
ئەمرىكىن بە چاكە وە ئامۇژگارى ئومەت لە زانا و دانا
عامەتىيان بە باشتىينەكان بەووتە و نوسىن وەپېرىھىنانەوەي
رۇزانى دواي وە دەعوه بەو شىّوازانە دەبىت لە رىيازى نەھەجىم
ھاتونون، ووتارەكانى جومعە وە جەزئەكان حەج خويىندن وە
كۆرو زکرو كۆ ئىمامىيەكانەكان كە گشتگە و ھۆكارە
نوېكانيش دەگۈرىتەوە كە ئەم مەبەستە دەپېكىن وە چەسپاوى
لە سەر ووتەي حەق و بەيان كردنى تا تارىكى سەر ئومەتى
پى روناك بىكەتىۋە، كە فتوايىھەكى زانايەكى ئەھلى حكمەت و

تەقوا حالى ئومەت دەگۈرىت كە ئەوهى كۆى حزبەكان بە
چەند سالىيەك بە دەستى ناھىين ئاوا كارىگەرى زاناييانى ئەھلى
حڪمت و تەقوا لە سەر كەسان و كۆمەلگاكان و ئومەت
بەگشتى.

كارى كۆمەللى موسولىمانان بە رېبازى بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وە ئەمانە
پلەو پايەو رەنگدانەوهى خۇيان ھەيە (قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ
قُدْرًا - الطلاق ۳) بۆ ھىچ كە موسولىمانىيە نىيە ھەركەس بىت
(كرانەوه) بەپروى بانگخوازىدا بكتاك پىچەوانەي كتاب و
سوئنە و داهىنراو لادان و تىكەل كىردن و تەنازل كىردن لە ھىچ
شىتىكى دينى خوداو شەرعەكەي وەك لە (اعلام الموقعين دا ھاتوھ
375-376 ابىن قىم)، ھەر كات ئەمە بىنرا بە ھەر شىخوازىيەك
دەزانىن دژە بە رېبازى بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بە ئەندازەي لادانى وە نە
شارازىكەي لە پىگای كۆمەللى موسولىمانان، ئەمەش ئەھل
(الحل والعقد) ئى ئومەت پىۋەرى لادانەكە ديارى دەكەن كە

زانای خاوهن حکمهت و علم و بهصیرهن نهک ئهوانهی
چەسپىنراون بە ئەھلى علم وە خۆيان لە جەھل و ضەلائەدان.
ھۆكارەكانى دعوه لە ئىستاداو پىشدا و داھاتودا ئەۋەيە كە
بانگخوازى بەنگخوازى لە سەر دامەزراوه كە بە ئامانجەكانى
گەيشتوه وە لە ئىستاشدا.

بانگخوازى لە ناومەرۇكدا نا گۇرىت تەنها لە شىيوازدا نى بىت:

۱ - موئەسەسە راگەيەنراوهىەكان كە لە شەرعدا قبول بن بە
ھەموو بەش و شىيۆھەكانى لەم سەردەمەدا لە بىزىرددەرى ھۆكارى
دەعوهن كە بنەماي دەعوهىي لە سەرەتاي ئىسلام دا كە لە
سەر وونە (الكلمە-ووتە) دامەزراوه لە كاتىيىكدا كە بەدووته
تىكۈشاون ئىستەش بىستراو بىنراو نوسراو ھەمان ئامانج
دەپېكىت.

۲ — موئەسەسە فىرکارىيەكان وە خويىندە حوكومىيەكان وە

مەنھەجەكان وە رىيگاو قۇناغەكانى ئەمانە بەزاندى نىيە لە
بنەمامى دەعوهى سەرەتاي ئىسلام چونكە دەعوه پشتى بە
فېرىكىرىن بە ستوه، وە لە فەرمۇدە جېرىل عليه سلام بە ناوبانگ
لە فېرىكىرىنى بەنەماكانى ئىسلام ناسراوه (قىل يىيا عمر، ائدرىي من
السائل؟ قلت: الله رسوله أعلم، قال: فإنما جبريل أتاك يعلمك دينكم رواه
مسلم.) نۇنەيەكى نايابى سەرەتاي دەعوهى، ھۆكارە
فېرىكارىيەكان ئەوانە لە راپورددادا ھەبۇون بەلام جىاوازى لە
گەياندىن ھەركات ئەم ھۆكارە لايان نەدە لە پىۋەرى كتاب و
سوňه مەقبول و وەرگىراون وە پىچەوانەكەمى وەرنەگىراو
رەتكراوهن،
بەلام ھۆكارە داھىنراوه كان رەتكراوه و نامۇ و وەرنەگىراون لە
ھۆكارانەن دەعوه دەشىيىنى وە ھۆى شەغەب و جوداي لە
ئومەت بەرپادەكەن وەك ھەندى لە كۆ ئىسلامىيەكان وە ھەر
چ جۆرىيىكى ھاوشىيۇھى .

به کورتى به عهت له ئىسلام دايە ھەيە كە لە لايەن قسە وەرگىراوه كانەوە لە ئەھلى (الحل والعقد) بۆ وەلى ئەمرى موسولمانان وە سەركىدەكان، وە لە مەبەدەر لە به عەكانى تر كە لەلان حزب و كۆمەلە ئىسلامىيە كانەوەيە سەردەمىيە كانەوە هەموى بىدۇن لە بنەماي شەرع دانىيە وە بەكتاب وسوننە وە نە ھاوا لەلان وە تابعىيە كان كە به عەدانىيىكى بىدۇن يە (كۈل بىدۇن ضلالە) وە ھەر به عەتىيىكى لە شەرعا نەھاتبى ئەوا جىڭاى قبول نىيە وە تاوانىش لە وەرنە گرتىندا نىيە بەلکۆ وەرنە گرتنى و دوركەتنەوە ليتى ئەمرە لە بەرئەوەدى ئەو هەموو جودايى و دابپانىيىك فتنە بە دواي خويدادىيىت وە رېكا به رايەتى كە لە سنورى شەرع دانىيە ئەگەر ناوى به عەبىيەت يان پەيمان يان رېكەوتىن، وە لەمەوه ووتەمى زاناييان لە (البيعة الطرقية) كە لە سەددەكانىاندا ھەبوھ رەتىيان كردۇتەوە وەك لە السيوطي لە (الحاوى ١٩٢/١) والسبكى لە (السنن المالىص ٦/٢٩٠) وابن الجوزى لە (تلپيس اپليس ص ١٩٢) وابن تيمية لە (الفتاوى ٢٨/١٦-١٧) وە مطرف بن عبدالله

بن الشخیر فی انکاره علی زید بن صوحان کتاب معاہدة اعدة مع اخرين کما سقها ابو
نعم له (الخلیة ۲۰۴) و عنہ الذہبی له (السیر ۱۹۲/۴) وہ ئه مانه هه موی
بته و اوی باس کراون له (البیعة فی الجماعات الاسلامیة) شیخ علی بن حسن
عبدالحمید وہ له موجه له (البلاغ ۸۹۱ هـ سالی ۱۴۰۷) داھاتون وہ
سعید بن جبیر دھلیت (ما لم یعرفه البدرون فليس فی الدین) له
(الفتاویٰ ۵/۱۵۸). وہ ~~نفعہ~~ دھفرمویت : ترکكم علی^ل
البیضاء. که الصراط المستقیم : کتاب و سونه یه وہ صراط رونه و
راسته هیچ لادانیکی تیدانیه.

امیر المؤمنین علی صراط اذا اعوج الموارد مستقیم

قال تعالیٰ (وان هذا صراطی مستقیماً فاتّبعوه ولا تبعوا السبل فتفرق بكم
عن سبیله) ئه گهر تنهایا ئه مه له بهیان کردنی (ریگای راست-
صراط المستقیم) دا بوترایه بهس بورو بؤیان (حکمی کتاب
وسونه وہ بانگخوازی پیئی وہ پابهندی کوئه لی موسلمانان و
ئیمامیان و سمع و طاعة له وہ طاعة له حهقدا) بهس بورو.

ئەي موسولمان پابەندى مەنھەجى بەنھەجى بەكتاب و سونه بە عىلەم و عەمەل و و بانگۇرى وە پابەندى كۆمەلى موسولمان به شىيودىيە بە كە ئەمەش ئەوەيە (على مثل ما أنا عليه واصحاپى) وە پابەند بە بە ئىمامى موسولمانان لە هەركۈيىت ئەگەر ئىمام ھەبو لە گۈرى رايىلې لە طاعة بە مەعرووفدا و ئەگەر كوفرى ديارى لى دەرنەكەوت وە دواى گومانەكان مەكەن ئەگەر بە بورھانى ئاشكراو دروست نەبىيەت بۇ نە شىيواندىنى زيانى كۆمەلى موسولمانان، وە لەگەل بونى (العلم - العمل - الدعوة والبلاغ) پىوستە چواردەم ھەبىت كە كارى دەزگايسى چاودىرىسى لى پىيچىنەوەيە لە كاتى نە پىيكان و هەلەدان بىز بە ئاكابون و پىيداچونەوە بەوەيى بە دەست دىيت وە لابىدن و شىكاندىنى بەرىبەستە كان ئەودى بچوڭ دەردەكەنون وە دواتر گەورەو توند دەبن، ئەگەر ئەم كارە ديار نەما و نەكرا ئەوا بوارى دعوه لە خەسارەتى گەورەدا دەبىت .

ئەی موسوٰلمان: دونیای کافران لەنگ نابیت تەنها بە بونى موسوٰلمان لە سەر رېبازى بەندەپەر وە خاوهن علمانى دروست بە بەلگەو برهان پابەندن و رۇناكەرەوھى رېگاي راستى ئىسلامن، وە لە مىژۇدا چەسپاوه ئەگەر دەعوه لە رېگاي تاكەمە بويىت دەستى كردوھ بە گەشەو تا رېگەي بە ھەمو تارىكىيەك گرتوه، وە ئەگەر ئىسلام بە بلاوبونەوھى خەصلەت و هيدىايەت و نورى چاخى يەكەميىنى شىيە رېچكە ھەلگرىپ ئەوا كۆمەللى موسوٰلمانان كە لەم ھىلەدا لايان نەداوه نە بە ناو نەبە ناودرۇك، لە كاتى ھاۋەلەندى ئىسلام بلاو نەبۈدە بە حزب و كۆمەلەكان تا ھەر يەك جىاواز لەوى دى بەلکو ھەمو حزب الله بون وە پەرت و جودا نەبۇن بە رامبەر حزب الشيطان وە تەنها دروشيان (قولوا لا إله إلا الله).

دەپرسم ئەي ئەوھى خۆى لە ئەندامىتى ئەمانەدا دۆزىيەتەوە بىنیوتە ئەگەر حزب شىكستى هىننا ئەو كات ئەندامىتىت بۇ كى يە؟... (إِنَّهُ لَا مُلْجَأٌ مِّنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ) ئەندامىتى بۇ لاي ئەو و

ھەر ئەو بە بەھىز و تواناو ماودىيە، وە حەق يەك و پەرت ناکرى، ئىسلامى گشتگر بە رېبازى يەھىمەت و فەھمى پېشىنى صالح يەك ئەندامىتىيە بۆ كتاب و سونە كە تەنها تىّشيوان بوه بۆ سەفەريان بۆ لاي پەروەردگار (وتزودا فەن خير الزاد التفوی) وە لە كۆتادا ئەي موسولمان ئەم حزب و كۆمەل و بزوتنەوانە هەمويان بەلمىكەي گچكۈكەن بە ئەگەرى زۆر زۇو نوقوم بۇو بە بەرامبەر كەشتىيە مەزنە گەورەكەي رېبازى يەھىمەت كە مژده درواو بەنقوم نەبونى (وَلَيَتُصَرَّفَ اللَّهُ مَنْ يَتَصَرَّفُ بِالْجَمْعِ). ٤٠ سەفييە نوح من ركها نجا ومن تخلف عنها غرق-الفتاوى-٥٧/٤).

وە الزهري دەليت: (كان علماً ونا يقولون : الاعتصام بالسنة هو النجاة) هەر بىزىيە زمانى ئەھلى سونە زمانى ئىسلامە وەك الاوزاعى لە بەيانى واتاي حديث الغريبة (كتشىف الكربة لابن رجب -ص/١٠) وە دەليت: (أما إله ما يذهب أهل الإسلام ولكن يذهب أهل السنة حتى ما ييقن في البلد منهم إلا رجل واحد).

وە دلتنىڭ مەبە ئەم موسولمان بە كەمىنەيى رېگرى ئەم
رېگايى كە رېگايى نامۆيىتى وغورىتە وە بە هيواو گەش بىن
بە چونكە دواى ھەمو تەنكىشىيەك فەرەج دىت ،

(أَنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا)،

اشتىي أزمە تنفرجي قد اذن ليلك بالبلج

وە بەيانى ھەندىك لە كەلامى اىن قىم لە بەيانى حديث الغربة
لە (مدارج السالكين ۲۰۱-۱۹۴/۳) ئەوانە ئەھلە نامۆ و ستايىش
كراوهەكانن وە لە دژايىتى خەلکان بؤيان ناو نراون نامۆكان
كەزۆرى خەلکان لە سەر خەسلەتى ئەمان نىن كە: -
موسولمانان لاي خەلکان نامۆن وە بپواداران لاي موسولمانان
نامۆن وە ئەھلى علم لاي بپواداران نامۆن وە ئەھلى سونە
ئەوانەيش جياواز و نامۆن لاي ئەھلى ھەواو بىدۇھە نامۆن وە
ئەوانەيى بانگخواز و ئارامگەن لە سەر ئازارى ئەمان زياتر
نامۆن، بەلام ئەمانە ئەھلى حەقىن لاي پەروەردگار، وە نامۆنин

لای بەلگو نامۆيىان لای زۇرىنە كە پەروردىگار دەرىبارەيان

دەفرمۇيت: (إِنَّ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُنْصَلُوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ) -الاسعاف (١١٦)

وە ئەمانە نامۆكانىن بەدينى خوداو وە نامۆيىان

نامۆيىھەكى ستايىش كراوه ھەر وەك و تراوه:

فليس غريبا من تناهت دياره ولكن من تناه عن غريب

جۇرەكانى نامۆيىھەكى

۱ - جۇرەكانى نامۆيىھەكى

نامۆيى ئەوانەي ئەھلى كتاب و سونەن لە نىيوان خەلکاندا

ئەمە ئەو نامۆيىھەكى ستايىشى كردون وە ئەو دينەي

ئەو لە سەرى بوجەمان پابەندن وەك چۈن (بىدا غريبا) ھەروەها

(سيعود غريبا كبا بدأ) وە ئەم ئەھلى ئارامگىن لە سەر ئەم

نامۆيىھەكى دەشىت لە شويىنىك ھەبىت و لە

شويىنېكى تر نېبىت ھەروەها لە كاتىيەك و لە كاتىيەكى تر نا وە
ولاتىيەك و قەومىيەك و ئەوانى تر نا كە ئەمانە ھەموان ئەھلى
حەقىن كە تەنها پەروەردگاريان لا مەبەستە وە تەنها لەسەر
رېچكەي كتاب و سونەن وە بانگخوازى دەكەن تەنها بەوهى
كە ئەو بۆي ھاتوھ وە ئەوان دەستبەردارى خەلکانن لەم
پىنناوەدا ئەگەر پىۋىستى زۆرىشيان پىييان ھەبىت، لە كاتىيەكدا
لە رۆژى قىامەت خەلکان لەگەن پەرسىراوە كانياندا دەرچىن،
ئەوان دەمىننەوە كە كۆمەللىكىن كە ئەم نامۆيىھيان لە سەر لا
دەچىت كە ئىسلامى حەقه ئەودى بۇغىمىسى وە ھاۋەللانى
لەسەرى بون ئىستا زىاتر نامۆيە لەودى لە سەرتايى
ھەلدىنيەوە، ھەر چەندە بە شىۋازى ناواو دىاردەيى زىاتر
بلاوبۇتەوە بەلام ئىسلامى راستەقىنه زۆر نامۆيە وە ئەھلى
ئەم نامۆيانە زىاترۇزىاتر نامۇن لاي خەلکان ھەرچۈن كە يەك
كۆمەللىك زۆر كەمە بە رىزەدى ٧٣ كۆمەن چۆن ئىماندار كە
پابەندى رېبازى بۇغىمىسى بىت نامۇ نايىت لە نىوان زۆزىنەي

خەلکان کە شوينكە وتوي ھەواو ئارەزوانن ھەريه كيان پابەند و

بەندىدى راۋ فيكى خۆيەتى ھەرودك بىنچەمەرىڭ دەفەرمۇيىت : -

(أمروا بالمعروف واتهوا عن المنكر حتى اذا رأيت شيئاً مطاعاً و هوى متبعاً، و دنيا مؤثرة و اعجباب كل ذي رأي برأيه ورأيت امرا لا يد لك به فعليك بخاصة نفسك و اياك و عوامكم ، فأن وراءكم اياماً صبر الصابر فيهن كالقابض على الجر) رواه الترمذى و ابن ماجه و ابو داود). بۆه موسولمانى راست كاتىيىك دى كە پابەندە بە

دینەكەى پاداشتى (٥٠) لە ھاوهلان بەددەست دىئى كە لە

سونەنى اي داودو ترمزي دا بىنچەمەرىڭ (سألت رسول الله ﷺ عن هذه الآية
الملائكة) "يأيها الذين آمنوا علىكم انفسكم لا يضركم من ضل اذا اهتدتم" فقال بل
اتئروا بالمعروف و تناهوا عن المنكر حتى اذا رأيت شيئاً مطاعاً و هوى متبعاً، و دنيا مؤثرة
و اعجباب كل ذي رأي برأيه فعليك بخاصة نفسك ودع عنك العوام ، فأن من وراءكم ايام
الصبر ، الصبر فيهن مثل قبض على الجر . للعامل فيهن اجر خسین رجلاً يعملون مثل
عمله. قلت : يا رسول الله ، اجر خسین منهم ؟ قال : (اجر خسین منك)

وە ئەم پاداشتە مەزىنە بۆ ئەو نامۆيىھە كەورەيىھە لە ناو
خەلکاندا وە پابەندىيىھە بە سوننەوە لە كاتى تاريىك بىىنى و
ھەواو ئارەزوى ئەواندا ئەگەر ئىماندار بىھوېت ئەو رزقە
بەصىرىدەيىھە كە لە دینە كەيدا ھەيەتى وە سەر سونەتى بىنچەمەرىڭ

تىّ گەيشتنە كەيەتى بۆ كتابە كەي و دەبىنىت خەلکان لە سەر گومرايى و بىدۇھە و ھەواو ئارەزو دور كەوتىنە وەيان لە سيراتە مۇستە قىيم ئەوهى ﷺ و ھاۋەللانى لە سەرى بون و بېھويت لە سەر ئەو رېچكە يە بىت با گۈئ نەدات بە تانە دژايەتى و ئازاردانى ئەھلى بىدۇھە و دور كەوتىنە وە خەلکى لىيان هەر چۈن پىشىنە كافرە كان دەيانكىد لەگەن پىشە و امان و ئەگەر بانگويان بکات بۆ ئەوهى كە لە سەرىتى ئەوا قيامەتى لە سەر ھەلدىستىن و دژايەتى دەكەن بە گەورەو بچوکوھ ، ئەو غەريبە بە دينە كەي لە بەر فاسدىي دىنى ئەوان، وە غەريبە بە پابەندىيە كەي بە سوننە وە بەرامبەر پابەندى ئەوان بە بىدۇھە و فاسىدىيى عەقىدەيان، وە غەريبە لە نويزىدا بەرامبەر خراپ نويزى كردنى ئەوان، وە غەريبە لە رېچكەيدا بەرامبەر گومرايى رېچكەيان ، غەريبە لە كەمىي رېشىدا بەرامبەر رېزە زۇرىيى ئەوان، غەريبە لە تىكەلىيى كردنى بۆ ئەوان چۈنكە تىكەلىان دەبىت بەوهى كە ئەوان

ئارەزوی تىكەلىي كردنى ناكەن، وە لە كۆدا ئەو نامؤىيە لە
كارى دنياو ئاخىرىتىدا وە نابىنىت لاي زۆرىنەي خەلک كە^{كە}
يارمەتىدەر و سەرخەرى بن، ئەو زانايە لە نىوان جاھىلان دا،
ئەو خاودن سوننەيە لە نىوان ئەھلى بىدۇھە كان دا، بانگخوازى
لاي خوداو پىغەمبەرە كەيەتى لە نىوان بانگخوازى ھەواو
بىدەع، فەرمانكارە به چاکە و رېڭەرە لە خراپە كە ئەوان چاکە
لايان خراپەيە و خراپەش لايان چاکەيە.

جۇرى دوهمى نامؤىي:

نامؤىي نەريىنى كە نامؤىي ئەھلى باتىل و ئەھلى خراپەكاران
لە نىوان ئەھلى حەقدا وە غەربىيە لە نىوان حزبى حەق-حزب
الله و ئەواندا، كەواتە چارەسەر لە جاھىلييەتى پىشىن و
ئىستادا تەنها بانگخوازىي رېبازى نەھەجىلەت وە شوين كەوتۇھ
رسەقىنه كان لە بەندەكان، وە ھەر ئەمەش چارەسەرە بۇ سارىز
كردنى بىرىنەكانى ئومەت بە داپان و جودايىيە حزبى و

کۆمەلیه کان هەروەك خوای گەورە دەفەر ویت: "ام ھم شرکاء شرعا
لەم من الدین مالم يأذن به الله" هەروەها دەفەر مویت "قل اتى هدايى رېي
الى صراط مستقيم" هەروەها "اولئك الذين هداهم الله فهداهم اقتده.
ئەگەر خۆرى دلنىيابتى لە سەرەھەل ھات ئەوا پابەند و لە¹
خواترس و بە ئاگابە پېش ھەنگاونان، كە بەرە و كۆي دەي
نېيىت، پابەندبە بە كۆمەلى موسۇلمانان ، وە دورىبە لە
حزبايەتى و جودايى و دابړان و كۆمەلە کان، ئەمەش بەشىيکە
لەوهى كە عمر بن عبدالعزىز (خوا لىيان رازى بىت) نوسييويەتى
بۇ ھەندىيەك لە كارىيە دەستانى: -

"السلام عليكم، من وسىيەتتان بۇ دەكەم بە تەقوابى خواو
گۆيىرايەللىي ئەمرەكانى وە پىپەندىيى بە رېبازو سوننەتى
پىغەمبەرە كەي، چونكە وازھىتان لە داھىنراوە كان ونکەر
شويىنگرەوهى سوننەتە كان، پىيويستە پابەندىن بە بە ويسىتى
پەروەردگار بۇتان دەبىتە پارىزەر، ئەمە سوننەتە و ئەوهى
دایناوه عالمە وە پىچەوانە كەي ھەلە و شىكست وجەھلە وە را زى

بن بهوهی پیشیناتنان له سه‌ری بون به علم و به‌رچاو رونی که
بهوه رزگاربون.

ئهوان پیشین و پیشکه‌وتون ئیوهش به هیدایت و درگرتن
دەتوانن له رېچکەی ئهواندا بن که داهینانەکان بەرپابون به
لادان لهو رېچکەیه وه بەیان کردنی هەمو دروستىي و پیکان
و رېچکەو هوکانى گەيشتن به رېگاى راستيان. رواه ابن بطة في
الابانة رقم ٣٢٢/١ واللالقائى برقم ١٦/.

ابن بطة (رحمه الله) دەلىت: ئەگەر گەنجىكت بىنى لە سەرهتاي
پىّگە يشتىندا لەگەل ئەھلى سوننەو جەماعە بو ئەوا ئومىد
پىّى بىت وه ئەگەر بىنيت لەگەل بىدەع و هەوا بو لىيى بى
ئومىد بە چونكە گەنج لە سەر ئەمۇدەيە كە لە سەری گەورە
دەبىت، وە دەلىت: گەنج گەشه دەكەت ئەگەر لە كۆرى ئەھلى
علم دا بىت دەشىت پارىزراو بىت بەلام ئەگەر پىچەوانەكەي
بىت ئەوا لە خەسارەت مەندان دەبىت، هەروەها دەلىت: بە
ئاگابن ھاوريتىيەتى كى دەكەن وە لە كۆرى كىدا دا دەنىشىن كە

ھەركەس لە سەر خۇرى ھاۋىيىكەھى دەبىت خودا پارىزراومان بىكەت لە ھاۋىيەتى شەرۇھ بان پارىزىت لە بى ئاگايىان و بەندىھى شەيتانەكان وە بان پارىزىت وە بانپارىزىت لە گومپاىيى و بەدوربىن لە ناشىينى و نا دروستى كارەكان. وە ئەگەر بىنیت ئەوهى دابراوى كۆمەللى موسولمانانە بەناو و ناوهرىڭ بە دلىيابىي پېتى بلى ئەمانە جىاوازى من و تۆيە وە هاندەرى بە بۇ رېڭگاي كۆمەللى موسولمان لەسەر رېبازى ي [يەھىمەن](#). خواي گەورە دەفرمۇيىت " يأيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُنُوا مع الصادقين" التوبە/119. ابن عمر(رەزاي خواي لى بىت) دەلىت [يەھىمەن](#) فەرمۇيەتى " يَدِ اللَّهِ مَعَ الْجَمَاعَةِ وَمَنْ شَدَّ شَدًّا فِي النَّارِ" رواه الترمذى. قال "من فارق الجماعة شبرا فقد خلع رقبة الاسلام من عنقه" رواه احمد و ابو داود.

لە كۆتايدا بە پىيوىستى دەزانم كە ئاگادارتان بکەمەوە لە پوختهى ئەم توپشىنەدا بە بەلگە كان كە موسولمانان پابەندىن بە كۆمەللى موسولمانان بە بانگخوازيان بۇ لاي پەروەردگار بە رېبازى [يەھىمەن](#) تەنها و تەنها، وە ئاگاداركىدىنيان لە دابرا

لە كۆمەللى موسولمانان وە ئەندامىتى لە ناو كۆ جوداكاندا وە
بە ئاگايى لە هەلەكانيان وە ئامۇزگاريان بە گەرانوھە بۇ
پىبازى راستى بىنەمەتلىك ئەوهى ئەو و ھاۋاڭانى لە سەرى بون
وە ئوانەي شويىنيان دەكەون بە ئىحسان وە ھەموان كۆبنەوە
لەيەك كودا (كۆمەللى موسولمانان) وە خۆپارىزىن لە
نەخۆشىيى گومان، كە كۆمەل و حزىبەكان ھىنناۋىيانە تا لە
دونيادا سەركەوتوبىن وە لە رېزگاربوانى سزاى ئاخىرەت بىن، ئەم
كارە بۇ ھەلسەنگاندى كارى ئەم حزب و كۆمەلانە
بانگھېيشت كردىيان بۇ كۆبۈنەوەيان لە سەر مەنھەجى دەعوە
بۇ راستىكەنەوەي رېچكەيان كە هيدىاھەتى كتاب و سوننەبن.
ئەمە سېپىنەوەي حق نىيە لاي ئەم كۆمەل و حزب و بزوتنەوانە
پېوپىستە دادپەرەربىن بۇ بەيان كردىنى حق وە دەرخستىنى
باتل و ناساندى ئەھلەكەي وە بەرائەت بون لە جياوازىي و
جياوازكارانى ھەرييەكەيان بەوەي لايەتى لە خىر و لە شەرتا

گه رانه و هی هه ریه که یان بو ریبازی راست دروست به کتاب و

سوننه وه پابهندی ریبازی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ.

فَمَا أَصْبَتَ فِنَّ اللّٰهِ، وَمَا أَخْطَلَتْ فِنَّ نَفْسِي وَالشَّيْطَانِ، وَأَسْأَلُ اللّٰهَ سُبْحَانَهُ
وَتَعَالَى أَنْ يَجْعَلَنَا وَإِيمَانَكُم مِّنْ أَهْلِ الْعَرْوَةِ الْوُقْتِ الْمُتَسْكِنِ بِالسُّنْنَةِ وَالْحَرِيصِينَ
عَلَى طَلَبِ الْعِلْمِ وَيَجْعَلَنَا هَدَاةً مُّهْتَدِينَ غَيْرَ ضالِّينَ وَلَا مُضَلِّلِينَ.
وَاللّٰهُ أَعْلَمُ،

وَآخِرُ دُعَوَانَا أَنَّ الْحَمْدَ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمَ وَارَكَ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدَ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

awatimndjalal@gmail
.com

ناوه روک

لایه ره	باب دت
۴	نامنامه
۵	تیبینی سه باره د به کتیبه که
۶	کورته زیان نامه یه کی نوسر
۱۳	پیشنه کی و درگیر
۲۰	پیشنه کی نوسر
۲۱	خه لینه مه نسون
۲۶	درrost بونی پرسیاره که ناوه روکی کتیبه که یه
۲۸	ووتکه کی بدیع و زمان نهوره سی
۳۵	تویزینی کی گرنک له زمانی زانست له دسته واژه که له حه وت تویزیندا
۳۷	** حه وت تویزینه وه بو و دلام دانه وه
۴۰	تویزینی یه کم / حیزبایه تی لای عهره ب پیش نیسلام
۴۲	تویزینی دووهم / رینمویی (هله) نیسلام
۴۵	بهیان کردنی و تهیه کی بغدادی
۴۷	تویزینی سییه م / نا حیزبایه تی له سه رهتای نیسلام
۵۵	تویزینی چواردهم / دابرانی تاقمیتی له کومه لی موسولمانان
۶۰	تویزینی پیتمجم / پیتگه می تاقمان له کومه لی موسولمانان

توبیخینی شهشم / کهوتنی تاقمه کان لمبه رد دم کوئملی موسولمانان

- ٦١ • گهشهی لمقهه کان لای ته هلهی هه واو ثاره زو
- عدقیده دrost و به سود پیوسته هه لینجر اوی بد لگه کانی قورتان بیت
- ٦٣ وته یه کی گرنگی ابن قیم
- ٧٧ - توبیخینی حوتدم / کوئملی موسولمانان لمبه رد دم بد نگاریه کان دا
- ٨٠ هه لوبیسته یه ک لم سهر ته هلهی بیدع
- ٨١ - (ولام) بو پرسیاری و روز اویت راو
- ٨٥ - نصولة کانی که ئەم ولام بیان له سه ربونیاد نراوه
- ٩١ - بنەماي يە كەم : بنەپەت پابەند بونه به كتاب وسونە لە گەل کوئملی موسولمانان بەناو ناوارەرەك
- ٩٢ - سى و پىسته لكاوردەك بۆ حالى موسولمانان
- ٩٢ - بانگخوازى بو يەك بون و يەگرى زاناياني شسلام
- ٩٤ - لە فەتھى بوخارىدا و شەرەحى ابن الھجر
- ٩٥ بنەما يەك بو تاقىكىردە وەي ولاstan
- ٩٦ - كەيىندىتىك لە شىيخ الصلاحى
- ٩٩ - فەرمودەكى حذىقة بن اليمانى گىيچۈۋەتە وە
- ١٠٠ - بنەماي دووەم : رېتىازى پىتغەمبەر اىتى
- ١٠١ فەرمودە (بدأ الاسلام غريبًا)
- ١٠١ - بنەماي سىيىھم : قۇناغە کانى بانگخوازى بە رېتىاز

- ۱۰۴ - له نهینیه کانی قورثان
- ۱۰۴ - عهقیده دروست هوکاری زانستی به سوده
- ۱۰۵ - عهقیده دروست هوکاری پاراستنه له خهسارهت مهندیتی
- ۱۲۱ - ته هلی سوننه ریتک ده کهون ته گهر کم جیاوازیشیان ههیت
- ۱۲۸ - بنه مای چواره : هوکاری کهیاندن
- ۱۲۹ - بنه مای پیتنجه : به هیزکردنی برایه تی له بنه مای ددعودا
- ۱۳۰ - بنه مای شهشم : موسولمان و کهپراندوهی لهدقه کان
- ۱۳۳ - نقلیلک له (ابن قیم) دوه لمهسر دینه کانی ته هلی زده
- ۱۳۳ - بنه مای حهوتهم : له نهخشی موسولماندا
- ۱۳۴ - نویگهوریتی ناین
- ۱۳۵ - ناگادارکردن دوه له هلههی گهوره
- ۱۳۶ - بنه مای ههشتتم : لته واویتی اسلامدا
- ۱۳۸ - بنه مای نویه م : فی الولا عالبرا ء
- ۱۳۸ - بنه مای ددیه م : کوئی لمهسر بنه مای منهجمی پیغه مبه ر

۱۳۹

- بنه‌مای یانزه : لەپایەكانى ديانەت

۱۴۰

- بنه‌مای دوانزه : ھەمو رېگا كان داخراون تەنها يەك رېگا نەبىت

۱۴۱

- بنه‌مای سیانزه : لەكەسەكانەرە

۱۴۲

- بنه‌مای چوارده : پەيانىتى لە اسلامدا نىيە

۱۴۳

- بنه‌مای پانزه : بەكەم زانىنى بىدۇعە

۱۴۳

- بنه‌مای شانزه : لەجيوازىيەكاندا

۱۴۴

- بنه‌مای حەقىدە : لە بنه‌مای دين لەسەرييەكتاپەرسىتى

۱۴۵

- بنه‌مای هەڙدە : لە پابەندىتى بە كۆمەللى موسولىنان

۱۴۷

- لە نوسراوه كان لەسەر فەرمودەي الاقتراق

۱۴۸

- كلام العدوى لەسەر حىزب

۱۵۰

- بنچىنهى حزبىايەتى لەفېرىعەونەرە بو بۇ قەوەكەمى

۱۵۲

- بنه‌مای نۆزدە : فەرمودەي ابن مسعود

۱۵۳

- زيانەكانى حزب

۱۵۴

دادېان لە كۆمەللى موسولىمان دو شىۋازن

- ۱۷۳ بهيانى . ۴ هوكاري بهريست لمهردهم بانگخوازي دروست
- ۱۷۵ ددرهنجامي نهندامي
- ۱۷۶ بو ريجكه کومهلى موسولمان
- ۱۷۸ ئامانجەكانى بهددىست نايەت تا
- ۱۸۱ بانگخوازى پىنك دىت لە ئامانچ و هوكار
- ۱۸۳ - بانگخوازى لەناو و ناودۇكدا ناگۈرپىت تەنها لە شىۋازدا نەبىت
- ۱۸۵ - چەند وتهيءىكى گرنگى پېشىنەي سالخ
- ۱۸۸ - دەزگايەكى چاودىئىرى بوڭارى بانگخوازى
- ۱۸۹ - توپىئىنېكى مەزنى (ابن قيم) لەسەر نامؤىسى دىن
- ۱۹۱ - جۆزەكانى نامؤىسى
- ۱۹۳ - جۆزى يەكمى نامؤىسى
- ۱۹۴ - جۆزى دووهمى نامؤىسى
- ۱۹۵ - نوسراودىكەي عمر عبدالعزيز
- ۱۹۶ - ووتەيءىكى ابى بطة